EUROOPA
KOMISJON

Strasbourg, 11.3.2025
COM(2025) 101 final/2

2025/0059 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega luuakse ühine süsteem liidus ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/115/EÜ, nõukogu direktiiv 2001/40/EÜ ja nõukogu otsus 2004/191/EÜ

SELETUSKIRI

ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Euroopa Liit on kujundamas integreeritud, jätkusuutlikku ja terviklikku ELi rändepoliitikat, mis on ühtaegu nii õiglane kui ka range. Euroopa Parlamendi ja nõukogu vahel 2024. aastal kokku lepitud uue rände- ja varjupaigaleppega[1] (edaspidi „lepe“) tagatakse ELile õigusraamistik ja vahendid, et veelgi tõhustada selle välispiiride tulemuslikku haldamist ning kehtestada kiired ja tõhusad varjupaigamenetlused. Töö jätkub täiskiirusel, et tagada selle täielik rakendamine 2026. aasta keskpaigaks.

Tulemusliku ühise ELi tagasisaatmissüsteemi loomine on uue rände- ja varjupaigaleppe keskne tugisammas. Rände haldamise süsteem saab toimida üksnes siis, kui see põhineb usaldusväärsel ja tulemuslikul tagasisaatmispoliitikal. Kui ELi jäävad seal viibimisõiguseta inimesed, kahjustab see kogu rände- ja varjupaigasüsteemi. See on ebaõiglane nende suhtes, kes on norme järginud, see kahjustab Euroopa püüdlust meelitada ligi ja hoida talente ning lõppkokkuvõttes õõnestab üldsuse toetust avatud ja sallivale ühiskonnale. See soodustab ebaseaduslikke saabumisi ning sunnib ebaseaduslikult riigis viibijaid elama ebakindlates tingimustes ja muudab nad haavatavaks kuritegelike võrgustike poolse ärakasutamise suhtes. Praegu lahkub liidust tegelikult vaid ligikaudu 20 % kolmandate riikide kodanikest, kellele on antud korraldus lahkuda. Isikud, kellele on antud korraldus lahkuda, põgenevad sageli ametivõimude eest, liikudes sageli edasi teistesse liikmesriikidesse. Lisaks kahjustab praegune killustatud süsteem, mis hõlmab 27 erinevat riiklikku tagasisaatmissüsteemi, millest igaüks põhineb omal lähenemisviisil ja korral, tagasisaatmise tulemuslikkust liidu tasandil. Seetõttu on vaja põhjalikult läbi vaadata tagasisaatmispoliitika õiguslik ülesehitus ELis.

Euroopa Komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni 2024.–2029. aasta poliitilistes suunistes[2] teatati kavatsusest esitada uus ühine lähenemisviis tagasisaatmise suhtes koos uue õigusraamistikuga, mille eesmärk on tagasisaatmisprotsessi kiirendada ja lihtsustada.

Euroopa Ülemkogu on järjekindlalt rõhutanud vajadust ühtse, tervikliku ja tõhusa tagasisaatmis- ja tagasivõtupoliitika järele[3]. 2024. aasta oktoobris kutsus ta komisjoni üles esitama kiiremas korras uue seadusandliku ettepaneku tagasisaatmise kohta[4]. Leppe raames menetletakse varjupaigataotlusi kiiremini ja tõhusamalt. Jätkusuutlikkuse tagamiseks peab tagasisaatmine toimuma kiiresti, et vältida meie süsteemide ülekoormamist, lõpetada inimeste unarusse jätmine ja takistada ELi piires edasiliikumise katseid.

ELi tasandil on tagasisaatmispoliitika reguleeritud direktiiviga 2008/115/EÜ[5] (edaspidi „tagasisaatmisdirektiiv“). Praegu õõnestavad tagasisaatmise tõhusust ja tulemuslikkust mitmed probleemid, alates ebatõhusatest menetlustest liikmesriigi tasandil kuni kolmandate riikide ebapiisava koostööni oma kodanike tagasivõtmisel. Tagasisaatmisprotsess hõlmab

---

1 Uus rände- ja varjupaigalepe on kättesaadav aadressil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0609.

2 Poliitilised suunised järgmisele Euroopa Komisjoni koosseisule (2024–2029) „Liit, mis seab kõrgemad sihid. Minu tegevuskava Euroopa jaoks“.

3 Euroopa Ülemkogu 9. veebruari 2023. aasta järeldused (EUCO 1/23); Euroopa Ülemkogu 17. oktoobri 2024. aasta järeldused (EUCO 25/24).

4 Euroopa Ülemkogu 9. veebruari 2023. aasta järeldused (EUCO 1/23); Euroopa Ülemkogu 17. oktoobri 2024. aasta järeldused (EUCO 25/24).

5 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel.

sageli paljusid ametiasutusi ja osalejaid ning on paljudes liikmesriikides muutunud väga keeruliseks. Kehtiv tagasisaatmisdirektiiv jätab liikmesriikide õigusaktidele ELi normide rakendamiseks ja liikmesriikide kohtutele nende tõlgendamiseks märkimisväärse manööverdamisruumi. Liikmesriigid on teatanud normide ebaselguse ja pikaleveninud haldusmenetlustega seotud probleemidest, mis kahjustavad nõuetekohast menetlust. See tekitab asjaomaste kolmandate riikide kodanike ja tagasisaatmisi haldavate ametiasutuste jaoks ebaselgust ja ebakindlust. Kolmandate riikide kodanikud ei tee alati koostööd ning võivad tagasisaatmiseks tehtavatele püüdlustele vastu seista, neist kõrvale hoida või neid muul viisil takistada, mis raskendab tagasisaatmisotsuste täitmist. Liikmesriikidel on raskusi kolmandate riikide kodanike jälgimisega tagasisaatmismenetluse eri etappides, mis aeglustab või takistab edenemist.

Kuigi vabatahtliku tagasipöördumise kasutuselevõtul on tehtud edusamme, takistab asjaomaseid jõupingutusi usaldusväärse sunniviisilist tagasipöördumist puudutava poliitika puudumine. Lisaks on tagajärjed kolmandate riikide kodanikele, kellele on antud korraldus ühest liikmesriigist lahkuda ja kes põgenevad teise liikmesriiki, praegu pea olematud – enamikus liikmesriikides algab tagasisaatmisprotsess hoopis uuesti uue tagasisaatmisotsuse tegemisega. See õõnestab esimeses liikmesriigis nõuetekohase menetluse teel tehtud otsuseid ja kujutab endast tegelikkuses tagasisaatmissüsteemist kõrvalehoidmist.

Riiklikud süsteemid ja tavad ei ole sidusad ning praegu puudub süstemaatiline struktureeritud protsess julgeolekuohtu kujutavate kolmandate riikide kodanike tuvastamiseks ja tagasisaatmise kiirendamiseks.

Liikmesriikide tavade hulgaliste erinevuste hulka kuuluvad ka tagasivõtuprotsessi erinevad lähenemisviisid. Sellel on otsene mõju kolmandatesse riikidesse tagasivõtmisega seotud ELi ja liikmesriikide lähenemisviisi sidususele.

Tagasisaatmist reguleerivate ELi normide reformimine on oluline osa liidu jätkuvatest jõupingutustest rände haldamist puudutavate normide reformimiseks. Peale selle on ELi sisepiirideta ja vaba liikumise ala kaitsmiseks väga olulised tõhusad ja ajakohased menetlused edututе varjupaigataotlejate ja viisa kehtivusaja ületajate tagasisaatmiseks.

Alates tagasisaatmisdirektiivi vastuvõtmisest 2008. aastal on vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala ning liidu rändepoliitikat põhjalikult reformitud. Liidu rändealane õigus on liikunud miinimumnõudeid sisaldavatelt õigusaktidelt liikmesriikide tavade lähendamisele, mis hõlmab ka operatiivsete ja praktiliste meetmete väljatöötamist ning konkreetset toetust sidusamale lähenemisviisile ELi tasandil. Komisjon on püüdnud ennetavalt ühtlustada tavasid tagasisaatmise tulemuslikkuse parandamiseks, sealhulgas 2017.[6] ja 2023. aasta[7] soovituste ning ELi 2021. aasta vabatahtliku tagasipöördumise ja taasintegreerimise strateegia[8] abil. Komisjon nimetas ametisse tagasisaatmiskoordinaatori, keda toetab kõrgetasemeline tagasisaatmise võrgustik.

Tagasisaatmist reguleerivate normide reformimine on olnud poliitiline prioriteet ja eesmärk alates 2018. aastast, mil komisjon esitas ettepaneku kehtiv tagasisaatmisdirektiiv uuesti

---

6 Komisjoni 16. novembri 2017. aasta soovitus (EL) 2017/2338, millega võetakse kasutusele ühine tagasisaatmise käsiraamat, mida liikmesriikide pädevad asutused peavad kasutama tagasisaatmisega seotud ülesannete täitmisel. C/2017/6505. ELT L 339, 19.12.2017, lk 83–159.

7 Komisjoni 16. märtsi 2023. aasta soovitus (EL) 2023/682 tagasisaatmisotsuste vastastikuse tunnustamise ja tagasisaatmise kiirendamise kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/115/EÜ rakendamisel. C/2023/1763. ELT L 86, 24.3.2023, lk 58–64.

8 Komisjoni teatis „ELi vabatahtliku tagasipöördumise ja taasintegreerimise strateegia“. Brüssel, 27.4.2021. COM(2021) 120 final.

sõnastada[9]. Kuigi uus piiril toimuvat tagasisaatmismenetlust käsitlev määrus[10] jõustus leppega seotud õigusaktide osana, reguleeritakse üldisi tagasisaatmist reguleerivaid norme siiski 2008. aasta tagasisaatmisdirektiiviga, mis ei täida enam oma eesmärki. Käesoleva ettepanekuga asendatakse komisjoni 12. septembril 2018 vastu võetud ettepanek võtta vastu direktiiv ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (COM(2018) 634 final, 2018/0329 (COD)), mis võetakse tagasi. 2018. aasta algatuse ülejäänud osad ei saanud piisavat toetust, et kaasseadusandjad saaksid läbirääkimisi edukalt jätkata, ning seetõttu tuleks need tagasi võtta.

Käesoleva ettepaneku eesmärk on suurendada tagasisaatmisprotsessi tõhusust, tagades liikmesriikidele selged, ajakohased, lihtsustatud ja ühised normid tagasisaatmise tulemuslikuks haldamiseks. Selle eesmärk on tagada kolmandate riikide kodanike koostöö ametiasutustega, kasutades selleks kombinatsiooni kohustustest ja stiimulitest ning koostööst keeldumise tagajärgedest. Ettepaneku eesmärk on ka vältida normidest kõrvalehoidumist ja tõkestada ebaseaduslikku edasiliikumist Schengeni alal. Ettepaneku eesmärk on tagada, et kui kellelegi antakse korraldus EList lahkuda, lahkub ta EList kas sunniviisiliselt, või kui asjaolud seda võimaldavad, siis vabatahtlikult, austades seejuures põhiõigusi. Lisaks on ettepaneku eesmärk anda liikmesriikidele ühised normid julgeolekuohtu kujutavate kolmandate riikide kodanike tuvastamiseks ja tagasisaatmise kiirendamiseks. Samuti hõlmab see esimest korda tagasisaatmisprotsessi osana tagasivõtmist. Peale selle kaitstakse ettepanekuga tagasipöördujate põhiõigusi selgete menetluslike tagatistega, kindlustades, et tagasisaatmisotsuste puhul tehakse kontrolle, mis hõlmavad ka kaebuse esitamise õigust ning tagasi- ja väljasaatmise keeldu, pöörates nõuetekohast tähelepanu haavatavatele isikutele ja lapse huvidele. Ettepanekuga kõrvaldatakse protsessis esinevad lüngad, mis hoiab ära olukorrad, kus ühes liikmesriigis tehtud tagasisaatmisotsusest on võimalik kõrvale hoida või tagasisaatmist teise liikmesriiki liikudes märkimisväärselt edasi lükata. Seda eesmärki toetab ettepanekus esitatud tagasisaatmisotsuste tunnustamise mehhanism.

Kindel, kuid õiglane, usaldusväärne ja nüüdisaegne õigusraamistik, mis austab põhiõigusi ning tagab liidule ja liikmesriikidele vajalikud vahendid, et saata tulemuslikult tagasi kolmandate riikide kodanikud, kellel puudub riigis viibimise õigus, on tõeliselt euroopaliku rändesüsteemi vajalik osa.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Käesolev ettepanek on osa rände haldamise terviklikust lähenemisviisist, mis on sätestatud varjupaiga- ja rändehalduse määruses,[11] ning täiendab 2024. aasta mais vastu võetud leppega seotud õigusraamistikku. Leppega seotud õigusaktide oluline aspekt on varjupaiga- ja tagasisaatmismenetluste lähendamine varjupaigamenetluse määruse ja piiril toimuvat tagasisaatmismenetlust käsitleva määrusega. See ettepanek täiendab reformi, et lisada liidu õigusraamistikku ühised normid nende kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks, kellel puudub riigis viibimise õigus.

Ettepanek on kooskõlas mõne peamise uuendusega, mis on sätestatud leppega seotud õigusaktides. Sellega püütakse tagada õiglane ja läbipaistev protsess nii kolmandate riikide

---

9 Ettepanek võtta vastu direktiiv ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (uuesti sõnastatud)(Brüssel, 12.9.2018. COM(2018) 634 final, 2018/0329 (COD)).

10 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1349, millega kehtestatakse piiril toimuv tagasisaatmismenetlus ja millega muudetakse määrust (EL) 2021/1148. PE/17/2024/REV/1. ELT L, 2024/1349, 22.5.2024.

11 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1351, mis käsitleb varjupaiga- ja rändehaldust ning millega muudetakse määruseid (EL) 2021/1147 ja (EL) 2021/1060 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 604/2013. ELT L, 2024/1351, 22.5.2024.

kodanike kui ka riiklike ametiasutuste jaoks. Näiteks peegeldab käesolevas ettepanekus esitatud alaealiste vanuse hindamine varjupaigamenetluse määruses vastu võetud lahendust. Ettepanekuga nähakse ette ka saatjata alaealistele esindaja määramine, et tagada alaealiste nõuetekohane kohtlemine kogu rändeprotsessi vältel ja nende asjakohane toetamine. Lisaks on kolmanda riigi kodaniku koostöökohustus ja koostööst keeldumise tagajärjed tasakaalustatud asjaomase kolmanda riigi kodaniku õigusega saada nendest kohustustest teavitatud. Sellega luuakse kolmandate riikide kodanike ja riiklike ametiasutuste jaoks selge ja õiglane protsess.

Käesolev ettepanek on kooskõlas ka leppega seotud õigusaktide tugevdatud normidega, mis käsitlevad kolmandate riikide kodanikke, kellel puudub riigis viibimise õigus ja kes kujutavad endast julgeolekuohtu. Selle eesmärk on tagada, et kõiki liidu tasandi vahendeid kasutatakse täiel määral, et sellised kolmandate riikide kodanikud nõuetekohaselt tuvastada ning tagada nende kiire ja tulemuslik tagasisaatmine.

Põgenemise puhul tugineb käesolev ettepanek mõnele uue vastuvõtutingimuste direktiivi[12] seadusandlikule lahendusele, mida on kohandatud tagasisaatmise konteksti jaoks, et tagada sidusam lähenemisviis võitlusele põgenemisega.

Ettepanekuga nähakse liikmesriikidele ette rohkem võimalusi liikmesriikidevahelise ebaseadusliku liikumise ühiseks haldamiseks, et tagada sisepiirikontrollita ala kaitse.

Käesoleva ettepaneku eesmärk on tagada tagasisaatmist reguleerivate normide puhul sama kaugeleulatuvad eesmärgid kui rände ja piirihalduse ülejäänud õigusraamistikul, et luua sujuv seos ja järjepidevus rände haldamise protsessi eri etappide vahel liidus.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Käesoleva ettepanekuga jõustatakse ka strateegilised suunised vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala piires seadusandliku ja operatiivtegevuse kavandamiseks, mille nõukogu (justiits- ja siseküsimused) võttis vastu 12. detsembril 2024. Strateegiliste suuniste kohaselt peavad Euroopa Liit ja selle liikmesriigid tagama, et isikud, kellel puudub riigis viibimise õigus, saadetakse tulemuslikult tagasi. Selleks nõutakse strateegilistes suunistes, et töötataks välja jõulisem ja terviklik lähenemisviis tagasisaatmise suhtes ning rakendataks seda, ajakohastades kiiremas korras meie õigusraamistikku ja meie suutlikkust, kasutades samal ajal meie käsutuses olevaid sise- ja välisvahendeid. Strateegilistes suunistes tuletatakse meelde, et edukas tagasisaatmispoliitika on aluseks terviklikule ja usaldusväärsele ELi varjupaiga- ja rändesüsteemile, mida käesoleva määrusega soovitakse jõustada.

Ettepanek on kooskõlas ka liidu meetmetega ebaseadusliku sisserände ennetamiseks ja tõkestamiseks, liidu välispiiride haldamiseks ja sisekontrollita Schengeni ala säilitamiseks.

Ettepanek on kooskõlas ELi lähenemisviisiga luua kolmandate riikidega tasakaalustatud ja ulatuslikud partnerlussuhted, kus rändeküsimused peaksid olema kesksel kohal, ning teha kolmandate riikidega tihedat koostööd tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise valdkonnas. Tagasisaatmissüsteemi tulemuslikkuse suurendamine võimaldab ELil lõigata kasu paranenud tagasivõtualasest koostööst, mida edendatakse kõigi asjakohaste poliitikameetmete ja vahendite, sealhulgas viisapoliitika, kaubanduse, arengu ja diplomaatia abil.

[12] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1346, milles sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded. PE/69/2023/REV/1. ELT L, 2024/1346, 22.5.2024.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Ettepaneku sisu silmas pidades on õiguslik alus Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 79 lõike 2 punkt c.

Seoses muutuva geomeetriaga kasutatakse käesolevas ettepanekus kehtiva tagasisaatmisdirektiiviga sarnaseid põhimõtteid.

Aluslepingutele lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolli nr 22 artikli 4 kohaselt ning arvestades, et käesolev määrus põhineb Schengeni *acquis*'l, otsustab Taani kuue kuu jooksul pärast seda, kui nõukogu on kavandatava määruse kohta otsuse teinud, kas ta rakendab seda oma riigisiseses õiguses.

Iirimaa puhul on kehtiva tagasisaatmisdirektiivi puhul tegemist hübriidse direktiiviga, nagu on kajastatud selle põhjendustes. Selle ettepaneku puhul sama lähenemisviisi järgides kohaldatakse ettepaneku suhtes nii aluslepingutele lisatud protokolli nr 19 (Euroopa Liidu raamistikku integreeritud Schengeni *acquis*' kohta) kui ka aluslepingutele lisatud protokolli nr 21 (Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes).

Niivõrd kui kavandatav määrus kujutab endast Schengeni *acquis*' edasiarendamist, kohaldatakse selle sätteid Islandi, Norra, Šveitsi ja Liechtensteini suhtes vastavalt lepingutele, millega need riigid ühinevad Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega.

- **Subsidiaarsus**

Käesoleva ettepaneku eesmärk on kehtestada ühine tagasisaatmismenetlus ning tegeleda peamiste puuduste ja probleemidega, millega liikmesriigid puutuvad kokku selliste kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel, kellel puudub liidus viibimise õigus. Ebaseadusliku sisserände ennetamine ja selle vastu võitlemine ning seadusliku riigis viibimise õiguseta isikute tagasisaatmise tagamine on liikmesriikide ühine huvi, mida nad üksi ei suuda saavutada. Praegu on paljud puudused tagasisaatmispoliitika elluviimisel tingitud riiklike süsteemide vahelisest koostoime puudumisest, mida saab tõhusalt lahendada üksnes ELi tasandil.

Eesmärk on tagada kõigile liikmesriikidele sujuv ja tõhus kord ning vältida tagasisaatmisprotsessi takistavaid liikmesriikidevahelisi liikumisi.

Uut korda peaks reguleerima ühesugused normid, olenemata sellest, milline liikmesriik neid kohaldab, et tagada ilma riigis viibimise õiguseta kolmandate riikide kodanike kohtlemisel võrdväärsus ja ühtne lähenemisviis ning üksikisikute jaoks selgus ja õiguskindlus.

Lisaks ei lahendaks probleemi tõhusalt see, kui liikmesriigi tasandil kehtestataks asjaomased normid eesmärgiga vähendada stiimuleid, mis soodustavad liikmesriikidevahelist ebaseaduslikku liikumist tagasisaatmise takistamiseks. Seetõttu ei suuda liikmesriigid eraldiseisvalt käesoleva ettepaneku eesmärke piisavalt saavutada ning määruse ulatuse ja toime tõttu on neid parem saavutada liidu tasandil. Seega peab liit tegutsema ja võib võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega.

- **Proportsionaalsus**

Kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega ei lähe käesolev määrus kaugemale sellest, mis on vajalik nimetatud eesmärkide saavutamiseks.

Mis puudutab eesmärki kehtestada ühine tagasisaatmismenetlus, sealhulgas tagasisaatmisotsuste tunnustamise ja täitmise mehhanism, julgeolekuohtu kujutavaid isikuid

käsitlevad tugevdatud normid ning menetluslike tagatiste selgus, siis kõik ettepaneku elemendid piirduvad sellega, mis on vajalik sellise ühise korra kehtestamiseks ja võimaldamiseks, selle ühtlustamiseks ja lihtsustamiseks, liidu ja rahvusvahelise õiguse kohaselt õiguste ja tagatiste osas kolmandate riikide kodanike võrdse kohtlemise tagamiseks ning riiklike menetluste vaheliste lahknevuste ärahoidmiseks, millega kaasneb soovimatu ebaseadusliku liikumise soodustamine. Nende muudatuste eesmärk on leida õige tasakaal kolmandate riikide kodanike õiglase kohtlemise ja selle tagamise vahel, et kolmandate riikide kodanikud, kelle eesmärk on vältida nende liidust väljasaatmist, ei saaks süsteemist kõrvale hoida. Kehtestatud on kõik vajalikud kaitsemeetmed tagamaks, et kolmandate riikide kodanikke koheldakse humaansel ja õiglasel viisil, järgides täiel määral hartat.

- **Vahendi valik**

Komisjon teeb ettepaneku võtta vastu määrus. Hoolimata 2017. ja 2023. aasta soovituste esitamisest ning korrapärastest Schengeni hindamistest, et julgustada liikmesriike kasutama kõiki tagasisaatmisdirektiivi paindlikkusmeetmeid, esineb endiselt olulisi menetluslikke takistusi.

Rakendamise tulemuslikkuse parandamiseks tehtavad jõupingutused ei ole osutunud piisavaks, et kõrvaldada kasutatavate kordade, kolmandate riikide kodanike õiguste ja menetluslikes tagatiste lahknevused ning tagada liikmesriikidele sidus lähenemisviis.

Määrus, millega kehtestatakse liidus ühine tagasisaatmissüsteem, mille sätted on vahetult kohaldatavad, tagab ühtsuse ja tulemuslikkuse, mida vajab uus ühine lähenemisviis tagasisaatmise suhtes. Määrusega tagatakse, et tulemuslikkuse suurendamiseks kasutusele võetud peamisi uuendusi, nagu menetlusnormid, kolmandate riikide kodanike kohustused ja vastastikune tunnustamine, käsitletakse sidusalt kõigis liikmesriikides, mis hoiab ära moonutava mõju ja lüngad ELi tagasisaatmissüsteemi toimimises. Lisaks joondaks see ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmist reguleerivad normid erinormidega, mis on sätestatud piiril toimuvat tagasisaatmismenetlust käsitlevas määruses.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ekspertide tasandi aruteludes tagasisaatmisdirektiivi kontaktrühmas, mida juhib komisjon ning kuhu kuuluvad liikmesriikide eksperdid, Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet ning Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex), on alates tagasisaatmisdirektiivi jõustumisest analüüsitud direktiivi konkreetsete elementide tõlgendamist. See on aastate jooksul võimaldanud komisjonil saada selge ülevaate tagasisaatmisdirektiivi tõlgendamise ja kohaldamisega seotud kõige keerulisematest aspektidest. Tagasivõtmise eksperdirühm ja Frontexi loodud spetsiaalsed riikide töörühmad on tagasivõtuprotsessiga seotud probleeme korrapäraselt arutanud ja analüüsinud.

Korrapärased Schengeni hindamised ja 2024. aasta temaatilised Schengeni hindamised tagasisaatmise valdkonnas[13] on andnud üksikasjaliku ülevaate praegusest tagasisaatmissüsteemist. Liikmesriikide ja komisjoni ekspertidest koosnev rühm, keda toetavad ELi asutused, hindab vähemalt kord seitsme aasta jooksul vastastikuse lähenemisviisi alusel kõiki Schengeni *acquis*'d täiel määral kohaldavaid liikmesriike ja

[13] Temaatilise Schengeni hindamise aruanne „Kõrvaldame lüngad liikmesriikides: ühised lahendused ja uuenduslikud tavad tulemusliku ELi tagasisaatmissüsteemi loomiseks".

Schengeni lepinguga ühinenud riike. Need hindamised on sageli juhtinud tähelepanu konkreetsetele probleemidele riigisiseses õiguses, millega võetakse üle tagasisaatmisdirektiiv, ning on võimaldanud komisjonil saada ülevaate kehtiva direktiivi rakendamisega seotud peamistest probleemidest.

Ettepaneku aluseks on ka rände ja siseasjade peadirektoraadi tellitud uuringu „Liidu õiguse puudujäägid ja vajadused tagasisaatmise valdkonnas“ esialgsed tulemused. Uuringus, mida juhtis ICFi konsortsium koostöös Rändepoliitika Instituudi (MPI Europe), Euroopa Poliitika Keskuse (EPC) ja Odysseuse võrgustikuga, on esitatud kvaliteetne analüüs tagasisaatmist käsitleva uue õigusraamistiku potentsiaalsete väljatöötamisvõimaluste kohta, tuginedes põhjalikele konsultatsioonidele peamiste sidusrühmadega, mis toimusid küsitluste, õpikodade ja vestluste vormis. Kuigi uuring viiakse lõpule alles 2025. aasta lõpus, on uuringuga seotud käimasoleval konsultatsiooniprotsessil ja esialgsetel tulemustel olnud oluline roll ettepaneku koostamisel.

Komisjon konsulteerib Euroopa rändevõrgustiku tagasisaatmisekspertide rühma (edaspidi „EMN-REG“) kaudu korrapäraselt liikmesriikide praktikute, rahvusvaheliste organisatsioonide ja valitsusväliste organisatsioonidega. EMN-REGi käimasolev töö on andnud väärtusliku praktilise tõendusbaasi, mis tagab, et ettepanek põhineb tegelikel kogemustel. EMN-REGil on oluline roll, hõlbustades pidevat koostööd ja jagades parimaid tavasid tagasisaatmise ja taasintegreerimise valdkonnas. EMN-REG käsitleb korrapäraste õpikodade ja seminaride kaudu olulisi teemasid, nagu tagasipöördumisalane nõustamine, vabatahtlik tagasipöördumine ja taasintegreerimine, haavatavate rühmade tagasipöördumine ja kinnipidamise alternatiivid. EMN-REGi struktuur on võimaldanud anda pidevat tagasisidet, mida kasutatakse käesoleva ettepanekuga seotud poliitikavariantides.

Ettepaneku aluseks on mitu ELi rahastatud (käimasolevat) uurimisprojekti tagasisaatmise ja ebaseadusliku rände valdkonnas. Nende hulka kuuluvad eelkõige ebaseadusliku rände ja sellega seotud poliitika mõõtmine (MIrreM) ebaseadusliku rände valdkonnas üldiselt ning rändajate tagasisaatmis- ja tagasivõtupoliitika uurimise detsentraliseerimine Euroopas ja mujal (GAPS), tagasisaatmis- ja tagasivõtupoliitika motiivid, kogemused ja tagajärjed: tõhusate alternatiivide väljaselgitamine ja edasiarendamine (MORE) ning tagasisaatmiskokkuleppe saavutamine (FAIR) tagasisaatmise, taasintegreerimise ja tagasivõtmise valdkonnas. Need teadusprojektid toovad kokku akadeemikud, kodanikuühiskonna, valitsused ja rahvusvahelised organisatsioonid, et muu hulgas uurida seadustamist, tagasisaatmise valdkonnas tehtava rahvusvahelise koostööga seotud takistusi/võimalusi, tagasisaatmis- ja tagasivõtupoliitika motiive, kogemusi ja tagajärgi ning vabatahtliku ja sunniviisilise tagasipöördumise seotud inimõiguste aspekte.

Uue ettepaneku väljatöötamisel on hoolikalt arvesse võetud uuestisõnastatud tagasisaatmisdirektiivi ettepaneku Euroopa Parlamendi koostatud asendavat mõjuhinnangut[14] ja tagasisaatmisdirektiivi Euroopa Parlamendi rakendamisaruannet[15].

Konsultatsiooniprotsessi üksikasjalik ülevaade ja käesoleva ettepaneku aluseks olevad tõendid on esitatud peagi avaldatavas komisjoni talituste töödokumendis.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Ettepaneku koostamisel on konsulteeritud paljude sidusrühmadega, sealhulgas liikmesriikide, Euroopa institutsioonide, rahvusvaheliste organisatsioonide, valitsusväliste organisatsioonide, kodanikuühiskonna, teadusasutuste ja kolmandate riikidega.

[14] https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU(2019)631727.

[15] Vastuvõetud tekstid – tagasisaatmisdirektiivi rakendamisaruanne – neljapäev, 17. detsember 2020.

Ajavahemikul 2024. aasta oktoobrist kuni 2025. aasta veebruarini intensiivistas komisjon juba niigi sagedasi käimasolevaid konsultatsioone peamiste sidusrühmadega, sealhulgas liikmesriikide, tagasisaatmise valdkonna ekspertide ja praktikute ning kodanikuühiskonnaga. Konsultatsioonid toimusid poliitika-, strateegilisel ja tehnilisel tasandil, et tagada kõigi asjaomaste poolte tegeliku olukorra ja vajaduste arvessevõtmine. Sellega seoses jagasid sidusrühmad komisjoniga asjakohaseid vahendeid ja panustasid sihipäraselt.

EMN-REGi käimasolev töö on andnud väärtusliku praktilise tõendusbaasi, mis tagab, et ettepanek põhineb konkreetsetel kogemustel ja tavadel. EMN-REG on viimasel aastal korrapäraste õpikodade ja seminaride kaudu käsitlenud selliseid teemasid nagu vastastikune tunnustamine, tagasipöördumisalane nõustamine, vabatahtlik tagasipöördumine ja taasintegreerimine, haavatavate rühmade tagasipöördumine ja kinnipidamise alternatiivid. Alates 2024. aasta novembrist on EMN-REGi kasutatud sihipäraselt ka rühma seisukohtade mõistmiseks, eelkõige seoses haavatavate isikutega tagasisaatmisprotsessis.

ELi tagasisaatmiskoordinaatori juhitav kõrgetasemeline tagasisaatmise võrgustik korraldas 2024. aasta septembris ja 2025. aasta jaanuaris ka sihipäraseid arutelusid, eelkõige ettepanekuga seotud erinevate poliitikavariantide ja kaalutluste üle.

Komisjon korraldas 2024. aasta novembris Euroopa rändefoorumil mitu sihtotstarbelist istungjärku tagasisaatmise valdkonna tulevaste õigusaktide teemal, mis võimaldasid eelkõige kodanikuühiskonna seisukohti ja ideid täiendavalt arvesse võtta.

Komisjoni rändajaid käsitlev eksperdirühm korraldas 15. jaanuaril 2025 ka sihtotstarbelise arutelu tulevaste tagasisaatmist käsitlevate õigusaktide üle.

Eelmisel aastal korraldas nõukogu roteeruvate eesistujariikide juhtimisel mitmeid arutelusid tagasisaatmise valdkonna tulevaste õigusaktide üle tehnilisel, strateegilisel ja ministrite tasandil.

Rände ja siseasjade peadirektoraadi tellitud uuringu „Liidu õiguse puudujäägid ja vajadused tagasisaatmise valdkonnas“ raames korraldati 2024. aasta novembrist kuni 2025. aasta veebruarini intensiivne konsultatsiooniprotsess. Uuring, mida juhtis ICFi konsortsium koostöös Rändepoliitika Instituudi (MPI Europe), Euroopa Poliitika Keskuse (EPC) ja Odysseuse võrgustikuga, on võimaldanud põhjalikke konsultatsioone peamiste sihtrühmadega küsitluste, õpikodade ja vestluste vormis.

Kuna ettepanekuga seotud töö hoogustus, esitati komisjonile arvukalt seisukohti käsitlevaid dokumente, märkusi ja analüüse, milles juhiti tähelepanu kitsaskohtadele ja probleemidele ning pakuti välja lahendusi, mida on ettepaneku koostamisel nõuetekohaselt kaalutud ja arvesse võetud.

Konsultatsiooniprotsessi üksikasjalik ülevaade ja käesoleva ettepaneku aluseks olevad tõendid on esitatud peagi avaldatavas komisjoni talituste töödokumendis.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Komisjon on kasutanud eksperditeadmisi, mis on kogutud paljudelt tagasisaatmise valdkonnas tegutsevatelt võrgustikelt ja eksperdirühmadelt, sealhulgas Euroopa rändevõrgustiku tagasisaatmisekspertide rühmalt (EMN-REG), tagasisaatmisdirektiivi kontaktrühmalt, tagasivõtmise eksperdirühmalt, kõrgetasemeliselt tagasisaatmise võrgustikult, mida juhib ELi tagasisaatmiskoordinaator, ning ekspertidelt, kes on kaasatud uuringusse „Liidu õiguse puudujäägid ja vajadused tagasisaatmise valdkonnas“.

Lisaks on komisjon võtnud arvesse paljusid artikleid, seisukohti käsitlevaid dokumente ja uurimismaterjale, mis on komisjonile edastatud, eriti viimastel kuudel, kui toimus ettepanekuga seotud töö hoogustumine.

- **Mõjuhinnang**

Kuigi mõjuhinnangut ei koostatud tagasisaatmise valdkonna uute normide väljatöötamise kiireloomulisuse tõttu, on ettepanekus lähtutud paljudest konsultatsioonidest, uuringutest ja hindamistest, nagu on kirjeldatud eespool.

Peagi avaldatakse komisjoni talituste töödokument, milles kirjeldatakse ettepaneku koostamisele eelnenud konsultatsiooniprotsessi ning analüüsitakse mõningaid kaalutavaid peamisi poliitikavariante.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ettepaneku eesmärk on lihtsustada ja ühtlustada kehtivat õigusraamistikku, mida on edasi arendatud Euroopa Liidu Kohtu ja liikmesriikide kohtute kohtupraktikas, mis muu hulgas on muutnud asjaomaste normide rakendamise on väga keeruliseks.

Koostöökohustus vähendab liikmesriikide halduskoormust, kuna kolmandate riikide kodanikud on kohustatud tagasisaatmisprotsessis aktiivselt osalema, esitades kogu vajaliku teabe, ning olema pidevalt kohal ja kättesaadavad. Tagasisaatmisotsuste tunnustamise ja täitmise mehhanism hoiab ära liikmesriikide jõupingutuste dubleerimise ja sama kolmanda riigi kodaniku mitmekordse hindamise. Lisaks hõlbustab ELi tagasisaatmiskorraldus teabevahetust, mis on vajalik teiste liikmesriikide tagasisaatmisotsuste tunnustamiseks.

- **Põhiõigused**

Käesolevas ettepanekus austatakse põhiõigusi ja järgitakse eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas[16] tunnustatud põhimõtteid, samuti kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, eelkõige Genfi pagulasseisundi konventsioonist,[17] Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonist,[18] kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelisest paktist, ÜRO piinamisvastasest konventsioonist[19] ning ÜRO lapse õiguste konventsioonist[20].

Käesoleva ettepanekuga tagatakse, et tagasisaatmine toimub viisil, mis austab inimväärikust, õigust elule, piinamise ning ebainimliku ja alandava kohtlemise või karistamise keeldu, õigust vabadusele ja turvalisusele, õigust pere- ja eraelule, sealhulgas isikuandmete kaitset, kaitset väljasaatmise korral, eelkõige tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet ning kaitset kollektiivse väljasaatmise eest, mittediskrimineerimise põhimõtet ja õigust tõhusale õiguskaitsevahendile.

Õigus vabadusele on kaitstud ettenähtud kinnipidamise range piiramisega – kinnipidamine on õigustatud üksnes määruses selgelt kindlaks määratud konkreetsetel alustel, kui see on iga kohtulikule läbivaatamisele alluva juhtumi individuaalsele hindamisele tuginedes vajalik ja proportsionaalne. Määruses on sätestatud ka kinnipidamise alternatiivide kasutamine, sest kuigi kinnipidamise alternatiivid on vähem sekkuvad kui kinnipidamine, kaasneb selliste meetmetega siiski vabaduse piiramine. Ettepanekuga tagatakse, et määruse kohaldamisel seatakse esikohale lapse huvid. Alaealiste suhtes kohaldatakse tagasisaatmisprotsessis erinorme, eelkõige seoses kinnipidamistingimustega. Lisaks on mõned leppega seotud õigusaktidest tulenevad peamised uuendused, eelkõige seoses alaealiste vanuse hindamisega ja tavaga määrata saatjata alaealisele saatjaks esindaja, nüüd käesoleva määrusega kehtestatud

16 Euroopa Liidu põhiõiguste harta (ELT C 326, 26.10.2012, lk 391–407).
17 Genfi pagulasseisundi konventsioon, 1951, ÜRO lepingute seeria.
18 Euroopa inimõiguste konventsioon, 1950, Euroopa Nõukogu.
19 Kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakt, 1966, ÜRO.
20 Lapse õiguste konventsioon, 1989, ÜRO.

ka tagasisaatmismenetluse jaoks. Ettepanek välistab ka saatjata alaealiste ja alaealistega perede tagasisaatmise riikidesse, millega on sõlmitud vastav leping või kokkulepe. Julgeolekuohtu kujutavate kolmandate riikide kodanikke käsitlevate normide tugevdamise teel edendab ettepanek ka õigust turvalisusele.

4. MÕJU EELARVELE

Nagu on märgitud lisatud finants- ja digiselgituses, on ELi ja liikmesriikide tasandil vajalikud investeeringud kooskõlas 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistikuga ning neid saab siseasjade fondide puhul rahastada 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames, kasutades Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi[21]. Pärast 2027. aastat toimuv rahastamine otsustatakse järgmise mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavate läbirääkimiste käigus. Tehakse ettepanek suurendada vajaduse korral Frontexi tagasisaatmise valdkonna eelarvet 2025., 2026. ja 2027. aastal, eraldades Frontexi eelarvest vahendeid sõltuvalt tegelikest eelarvekuludest.

Liikmesriigid saavad kasutada Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondist riiklike programmide raames eraldatud rahalisi vahendeid, et toetada investeeringuid, mida on vaja käesoleva määruse rakendamiseks vajaliku taristu ja menetluste jaoks. Frontex võib samal eesmärgil toetada liikmesriike oma volituste piires töötajate ja tegevusega, nagu tagasisaatmisoperatsioonide koordineerimine, sealhulgas tagasisaatmisoperatsioonidega seotud kulude katmine, lennuki rentimine või piletite broneerimine, et korraldada tagasisaatmine kommertslendudel.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Komisjon jälgib korrapäraselt määruse kohaldamist, sealhulgas Schengeni hindamis- ja järelevalvemehhanismi kaudu. Komisjon peaks esitama aruande määruse rakendamise kohta viis aastat pärast määruse jõustumist.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Ettepaneku peamine eesmärk on lihtsustada tagasisaatmisprotsessi ning muuta see riiklike asutuste ja asjaomaste kolmandate riikide kodanike jaoks selgemaks.

Ettepanek esitatakse määruse vormis ja sellega tagatakse, et normid on liikmesriikides vahetult kohaldatavad ja et tagasisaatmisi hallatakse ühetaoliselt kogu liidus. Nii tagatakse selgus ja prognoositavus ning vähendatakse võimalusi hoida kõrvale ühe liikmesriigi tagasisaatmissüsteemist, liikudes teise liikmesriiki.

Tagasisaatmisega seotud otsuste tegemise ühised menetlusnormid: ettepanek sisaldab ühiseid norme tagasisaatmisotsuste tegemise ja sissesõidukeeldude kehtestamise kohta. See tagab kolmandate riikide kodanike võrdse kohtlemise kõigis liikmesriikides ning aitab ka tagada, et liikmesriikide süsteemide vahelisi erinevusi ei saa ära kasutada. Mõisteid on ajakohastatud, võttes arvesse pärast tagasisaatmisdirektiivi vastuvõtmist kujunenud tavasid, ning vajaduse korral on need viidud kooskõlla määratlustega, mis on esitatud uutes leppega seotud õigusaktides, tagades ühtsuse, selguse ja prognoositavuse kogu rändeprotsessis. Tagasipöördujate põhiõigusi kaitstakse selgete menetluslike tagatistega, kindlustades, et tagasisaatmisotsuste puhul tehakse kontrolle, mis hõlmavad ka kaebeõigust

[21] Kui meetmeid rahastatakse Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi temaatilisest rahastust, võib neid rakendada eelarve otsese, kaudse või jagatud täitmise raames.

ning tagasi- ja väljasaatmise keeldu, pöörates nõuetekohast tähelepanu saatjata alaealistele isikutele ja lapse huvidele.

Sunniviisilise tagasisaatmise tugevdamine ja vabatahtliku tagasipöördumise soodustamine: ettepanekus täpsustatakse, millal tuleks tagasisaatmisotsus täita väljasaatmise teel, ning määratletakse vabatahtlik tagasipöördumine, tagades seeläbi selguse ja prognoositavuse nii vastutavate ametiasutuste kui ka kolmandate riikide kodanike jaoks. See omakorda tugevdab vabatahtlikku tagasipöördumist, kuna sunniviisilisest tagasipöördumisest saab selge ja usaldusväärne vahend. Ettepanekus selgitatakse sunniviisilise tagasisaatmise jälgimist käsitlevaid sätteid.

Menetluslikud tagatised: käesolevas ettepanekus sisalduvate normide rakendamisel järgitakse alati täiel määral põhiõiguste hartat, sealhulgas tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet, õigust vabadusele, õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja lapse huve. Tagasisaatmisotsuse peale kaebuse esitamiseks kehtestatud tähtajad erinevad liikmesriikide lõikes oluliselt, ulatudes paarist päevast ühe kuuni või on veelgi pikemad. Kooskõlas põhiõigustega peavad tähtajad olema piisavalt pikad, et tagada juurdepääs tõhusale õiguskaitsevahendile, ilma et see lükkaks edasi tagasisaatmismenetlust. Ettepanekuga ühtlustatakse ka norme, mis puudutavad taotluse korral tasuta õigusabi ja/või esindamise tagamist kooskõlas hiljuti vastu võetud leppe normidega. Lisaks viiakse ettepanek vastavusse varjupaigaküsimusi käsitleva *acquis*' normidega alaealiste vanuse hindamise kohta ning saatjata alaealistele esindaja määramise kohta tagasisaatmisprotsessis. Luues seose varjupaigamenetlusega, tagatakse ettepanekuga alaealiste asjakohane ja ühtne kohtlemine kõigis liidu rände haldamist puudutavates normides, tagades selguse, lihtsustamise ja prognoositavuse.

Koostöökohustus ja õigus saada teavet: peamine tagasisaatmist takistav probleem on see, et tagasisaatmismenetluse ajal ei tee kolmandate riikide kodanikud koostööd. Seepärast kehtestatakse käesoleva ettepanekuga kolmandate riikide kodanikele selgesõnaline kohustus teha tagasisaatmismenetluse kõigis etappides koostööd riiklike asutustega, eelkõige selleks, et teha kindlaks nende isikusamasus ja seda kontrollida eesmärgiga saada kehtiv reisidokument, esitades selleks isiku-, reisi- ja biomeetrilisi andmeid. Kavandatavates normides kirjeldatakse, mida koostöö kaasa toob ja millised on koostööst keeldumise tagajärjed. Normid sisaldavad ka stiimuleid koostöö tagamiseks, sealhulgas tagasipöördumisalane nõustamine ja vabatahtliku tagasipöördumise toetamine. Tagamaks, et kolmanda riigi kodanikku teavitatakse nõuetekohaselt sellest, mida temalt tagasisaatmisprotsessis oodatakse, sisaldab ettepanek kolmanda riigi kodaniku õigust saada teavet, tuginedes teatavatele liikmesriikide tavadele, ning kajastab varjupaigamenetluse määrusega kehtestatud sarnaseid sätteid. See süsteem annab võimaluse vaidlustada teatavaid otsuseid ja kasutada õiguskaitsevahendeid.

Põgenemise ja liikmesriikidevahelise ebaseadusliku liikumise ohjamine ja ennetamine: ettepanekuga nähakse liikmesriikidele ette tugevdatud normid, et tagada tagasisaadetavate kolmandate riikide kodanike kättesaadavus, luues süsteemi, millega on võimalik paremini hinnata ja hallata põgenemisohtu. Sellega kehtestatakse ammendav loetelu põgenemisohu hindamiseks, tagades liikmesriikides sidusa ja ühtse lähenemisviisi, ning ammendav loetelu kinnipidamise alustest. Normid, mis täiendavad koostöökohustust, et tagada tagasipöörduja kättesaadavus kogu tagasisaatmisprotsessi vältel, kajastavad osaliselt leppega seotud õigusaktides sätestatud varjupaiga taotlemiseks kokku lepitud lahendusi, näiteks võimalust nõuda kolmanda riigi kodanikult viibimist konkreetses geograafilises asukohas (näiteks piirkonnas).

Julgeolekuohtu kujutavate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmine: kolmandate riikide kodanikud, kellel puudub liidus viibimise õigus ja kes kujutavad endast

julgeolekuohtu, tuleb kiiresti tuvastada ja kiiresti tagasi saata. Seepärast sisaldab ettepanek vastutavate asutuste üldist kohustust teha tagasisaatmisprotsessi varases etapis vajalikud kontrollid, et toetada võimalike julgeolekuohtude tuvastamist ja kontrollimist. Ettepanekuga määratakse kindlaks teatavad kolmandate riikide kodanike kategooriad, kes kuuluvad julgeolekuohtu kujutavate isikute suhtes kohaldatavate erimenetlusnormide kohaldamisalasse, näiteks kui on toime pandud teatava raskusastmega kuritegu. Nende kolmandate riikide kodanike suhtes kohaldatakse sunniviisilist tagasisaatmist, pikema kehtivusajaga sissesõidukeelde ja eraldiseisvat kinnipidamise alust. Need normid kajastavad tagasisaatmist käsitlevaid norme ning viivad need vastavusse hiljuti vastu võetud leppega seotud õigusaktidega ja Schengeni piirieeskirjadega, mis kõik sisaldavad norme, mis käsitlevad konkreetselt julgeolekuohtu kujutavaid rändajaid. Ettepanekuga nähakse ette ka selged kaitsemeetmed põhiõiguste kaitsmiseks.

Euroopa tagasisaatmiskorraldus: kuigi liikmesriigid teevad endiselt oma tagasisaatmisotsuseid ise, kehtestatakse lisaks liikmesriikide tagasisaatmisotsustele ettepanekuga Euroopa tagasisaatmiskorraldus, et tagada selgus kõigis liikmesriikides. Euroopa tagasisaatmiskorraldus, mis on ühtne vorm, mis sisaldab tagasisaatmisotsuse põhielemente, tehakse kättesaadavaks Schengeni infosüsteemi kaudu. Kõiki tehnilisi muudatusi, mis on vajalikud selleks, et hõlbustada kiiret juurdepääsu Euroopa tagasisaatmiskorraldusele, käsitletakse määruse (EL) 2018/1860 (Schengeni infosüsteemi kasutamise kohta ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks) tulevaste muudatuste kontekstis. Euroopa tagasisaatmiskorraldus kehtestatakse rakendusaktiga.

Teise liikmesriigi tehtud otsuste tunnustamise ja täitmise mehhanism: ettepanekuga lihtsustatakse oluliselt menetlust, nähes ette mehhanismi, mille abil saab teistes liikmesriikides tehtud tagasisaatmisotsuseid otse täita. Kehtivate normide kohaselt on enamikul liikmesriikidel kohustus teha isiku suhtes uus tagasisaatmisotsus isegi juhul, kui mõni teine liikmesriik on juba teinud tagasisaatmisotsuse. Käesoleva ettepanekuga antakse liikmesriikidele vahend mõne teise liikmesriigi varem tehtud tagasisaatmisotsuse täitmiseks. See kõrvaldaks ühe protsessietapi ja hoiaks ära dubleerimise. Komisjon vaatab 1. juuliks 2027 läbi, kas liikmesriigid on kehtestanud asjakohase õigusliku ja tehnilise korra Euroopa tagasisaatmiskorralduste tõhusaks menetlemiseks Schengeni infosüsteemi kaudu, ning võtab vastu rakendusotsuse, millega muudetakse teise liikmesriigi tehtud tagasisaatmisotsuse tunnustamine ja täitmine kohustuslikuks. Ettepanek hõlmab ka mõnda erandit. Liikmesriigid, kes teevad tagasisaatmisotsuse, vastutavad selle täitmise eest ja peavad tulemusliku tagasisaatmise tagamiseks kasutama kõiki asjakohaseid vahendeid. Teise liikmesriigi tehtud tagasisaatmisotsuste tunnustamise mehhanismi toetab ja hõlbustab eespool kirjeldatud Euroopa tagasisaatmiskorraldus. Ettepanekus selgitatakse ka protsessi ning asjakohaseid menetluslikke tagatisi ja õiguskaitsevahendeid, tuginedes komisjoni 2023. aasta soovituse (tagasisaatmisotsuste vastastikuse tunnustamise kohta) rakendamisel saadud kogemustele.

Tagasisaatmine riiki, millega on sõlmitud tagasisaatmisleping või -kokkulepe: ettepanekuga nähakse ette võimalus saata kolmandate riikide kodanikud, kelles suhtes on tehtud tagasisaatmisotsus, tagasi kolmandasse riiki, millega on sõlmitud tagasisaatmisleping või -kokkulepe (tagasisaatmiskeskused). Mis puutub võimalusse saata ebaseaduslikud rändajad tagasi nendesse riikidesse, siis selle suhtes tuleks kohaldada eritingimusi, et tagada asjaomaste isikute põhiõiguste austamine. Lepingu või kokkuleppe võib sõlmida kolmanda riigiga üksnes juhul, kui järgitakse rahvusvahelise õiguse kohaseid rahvusvahelisi inimõiguste standardeid ja põhimõtteid, sealhulgas tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet. Asjaomases lepingus või kokkuleppes tuleb sätestada üleandmise kord ning selle ajavahemikuga seotud tingimused, mille jooksul kolmanda riigi kodanik riigis viibib (mis

võib olla lühi- või pikaajaline). Sellise lepingu või kokkuleppega kaasneb järelevalvemehhanism, millega hinnatakse rakendamist ja mis võimaldab arvesse võtta kolmanda riigi muutuvaid olusid. Saatjata alaealiste ja alaealistega perede puhul tehakse tagasisaatmislepingu või -kokkuleppe sõlminud riiki tagasisaatmisest erand.

Tagasivõtmine kui tagasisaatmisprotsessi lahutamatu osa: ettepaneku kohaselt on tagasivõtmine tagasisaatmisprotsessi lahutamatu osa. Sellega kehtestatakse ühine menetluslik lähenemisviis tagasivõtutaotluste esitamiseks, sealhulgas tagasivõtutaotluste standardvorm ning tagasisaatmisotsuste ja tagasivõtutaotluste süstemaatiline järelkontroll. See suurendab läbipaistvust ja koordineerimist lähenemisviisis, mis hõlmab tagasivõtmisega seotud kolmandaid riike, samal ajal säilitades liikmesriikidele paindlikkuse. Ettepanekuga kehtestatakse kolmandate riikide suhtes kehtiva sidusama lähenemisviisi üksikasjad ning nähakse ette selge õiguslik alus andmete edastamiseks kolmandatele riikidele tagasivõtmise eesmärgil. Selles täpsustatakse, et teabevahetus tunnustamata kolmandate riikide üksustega tagasivõtumenetluse läbiviimiseks ei tähenda automaatselt tunnustamist.

2025/0059 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega luuakse ühine süsteem liidus ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/115/EÜ, nõukogu direktiiv 2001/40/EÜ ja nõukogu otsus 2004/191/EÜ

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eelkõige selle artikli 79 lõike 2 punkti c,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust[22],

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust[23],

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala tagamisel peaks liidul olema ühine poliitika selliste kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks, kellel puudub liidus viibimise õigus. Tulemuslik tagasisaatmispoliitika on usaldusväärse rändehaldussüsteemi põhielement.

(2) Käesoleva määrusega luuakse ühine süsteem selliste kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks, kellel puudub liidus viibimise õigus, tuginedes ühisele tagasisaatmis- ja tagasivõtumenetlusele, põgenemisohu ennetamise ja ohjamise süsteemile ning liikmesriikide vastastikusel usaldusel põhinevale koostööle.

(3) Selleks et aidata kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2024/1351[24] sätestatud tervikliku lähenemisviisi rakendamisele, tuleks ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tulemusliku tagasisaatmise haldamiseks kehtestada ühine süsteem. See süsteem peaks põhinema integreeritud poliitikakujundamisel, et tagada liidu ja selle liikmesriikide poolt nende pädevuse piires võetavate meetmete sidusus ja tulemuslikkus.

(4) Euroopa Ülemkogu on järjekindlalt rõhutanud, kui oluline on võtta otsustavaid meetmeid kõigil tasanditel, et hõlbustada, suurendada ja kiirendada tagasisaatmist Euroopa Liidust. Euroopa Ülemkogu kutsus 2024. aasta oktoobris komisjoni üles esitama kiiremas korras uue seadusandliku ettepaneku.

---

22 ELT C [...], [...], lk [...].

23 ELT C [...], [...], lk [...].

24 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1351, mis käsitleb varjupaiga- ja rändehaldust ning millega muudetakse määruseid (EL) 2021/1147 ja (EL) 2021/1060 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 604/2013 (ELT L 222, 22.5.2024, lk 1).

(5) Nõukogu (justiits- ja siseküsimused) poolt 12. detsembril 2024 vastu võetud strateegilistes suunistes seadusandliku ja operatiivtegevuse kavandamiseks vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala piires tuletatakse meelde, et edukas tagasisaatmispoliitika on liidu tervikliku ja usaldusväärse varjupaiga- ja rändesüsteemi tugisammas. Selleks kutsutakse strateegilistes suunistes üles töötama välja ja rakendama jõulisemat ja terviklikumat lähenemisviisi tagasisaatmisele ning ajakohastama selleks kiiremas korras õigusraamistikku.

(6) Tõhus tagasisaatmispoliitika peaks tagama sidususe uue rände- ja varjupaigaleppega ja aitama kaasa selle terviklikkusele ning aitama hallata ebaseaduslikku sisserännet liitu ja ära hoidma ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike liikmesriikidevahelist ebaseaduslikku liikumist, et kaitsta põhiõigusi austades sisepiirikontrollita ala.

(7) Liit ja selle liikmesriigid on suurendanud jõupingutusi, et muuta tagasisaatmispoliitika tulemuslikumaks. Hoolimata nendest jõupingutustest ei vasta kehtiv õigusraamistik, mis koosneb nõukogu direktiividest 2001/40/EÜ[25] ja 2008/115/EÜ,[26] enam liidu rändepoliitika vajadustele. Pärast direktiivi 2008/115/EÜ vastuvõtmist 2008. aastal on vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala ning liidu rändepoliitika märkimisväärselt edasi arenenud. Liidu rändealane õigus on liikunud miinimumnõudeid sisaldavatelt õigusaktidelt liikmesriikide tavade lähendamisele. Tagasisaatmisdirektiivi uuesti sõnastamise ettepanekuga[27] püüdis komisjon 2018. aastal tagasisaatmist reguleerivaid norme reformida. Samuti on komisjon püüdnud soovituste (EL) 2017/2338[28] ja (EL) 2023/682[29] kaudu toetada liikmesriike direktiivi 2008/115/EÜ paindlikkusmeetmete kasutamisel. Kehtiv õigusraamistik on end aga siiski ammendanud.

(8) Tuleks kehtestada range ja õiglane ühine tagasisaatmismenetlus, millega tagatakse, et kolmandate riikide kodanikud, kes ei vasta või enam ei vasta liikmesriigi territooriumile sisenemise, liikmesriigis viibimise või elamise tingimustele, saadetaks tagasi inimlikult, austades täiel määral põhiõigusi ja rahvusvahelist õigust. Kõigis liikmesriikides kohaldatavad selged ja läbipaistvad normid peaksid tagama asjaomasele kolmanda riigi kodanikule ja pädevatele asutustele kindluse. Oluline on lihtsustada, hõlbustada ja kiirendada tagasisaatmismenetlusi ning tagada, et tagasisaatmist ei takistaks ebaseaduslik liikumine teistesse liikmesriikidesse.

---

25 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1351, mis käsitleb varjupaiga- ja rändehaldust ning millega muudetakse määruseid (EL) 2021/1147 ja (EL) 2021/1060 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 604/2013 (ELT L 222, 22.5.2024, lk 1).

26 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (ELT L 348, 24.12.2008, lk 98, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj).

27 Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (uuesti sõnastatud) (Brüssel, 12.9.2018. COM(2018) 634 final, 2018/0329 (COD)).

28 Komisjoni 16. novembri 2017. aasta soovitus (EL) 2017/2338, millega võetakse kasutusele ühine tagasisaatmise käsiraamat, mida liikmesriikide pädevad asutused peavad kasutama tagasisaatmisega seotud ülesannete täitmisel (ELT L 339, 19.12.2017, lk 83, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2017/2338/oj).

29 Komisjoni 16. märtsi 2023. aasta soovitus (EL) 2023/682 tagasisaatmisotsuste vastastikuse tunnustamise ja tagasisaatmise kiirendamise kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/115/EÜ rakendamisel (C/2023/1763. EÜT L 86, 24.3.2023, lk 58, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/682/oj).

(9) Käesoleva määruse kohaste normide kohaldamine ei tohiks mõjutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1348[30] kohaseid norme, mis käsitlevad juurdepääsu rahvusvahelisele kaitsele. Vajaduse korral täiendatakse käesoleva määruse norme erinormidega, millega seotakse negatiivsed varjupaigaotsused tagasisaatmisotsustega osas, mis puudutab nende tegemist ja õiguskaitsevahendeid, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2024/1348, ning piiril toimuva tagasisaatmismenetlusega, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2024/1349[31].

(10) Käesolevas määruses austatakse kolmandate riikide kodanike põhiõigusi ja järgitakse põhimõtteid, mida on tunnustatud eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta“) ja 28. juuli 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsioonis, mida on täiendatud 31. jaanuari 1967. aasta pagulasseisundi protokolliga (edaspidi „Genfi konventsioon“). Seda määrust tuleks kohaldada kooskõlas harta, liidu õiguse üldpõhimõtete ja asjakohase rahvusvahelise õigusega.

(11) Käesoleva määruse kohaldamisel tuleks järgida harta artiklis 19 sätestatud tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet ning kollektiivse väljasaatmise keeldu. Kedagi ei tohi tagasi saata, välja saata või välja anda kolmandasse riiki, kus teda tõsiselt ohustab surmanuhtlus, piinamine või muu ebainimlik või alandav kohtlemine või karistus.

(12) Liikmesriik, kelle territooriumil ebaseaduslikult viibiv kolmanda riigi kodanik avastatakse, vastutab tema tagasisaatmise eest. Ebaseadusliku riigis viibimise avastamise korral peaksid liikmesriigid kiiresti kindlaks tegema kolmanda riigi kodaniku isiku ja kontrollima võimalikke julgeolekuohte, tehes päringuid asjakohastes liidu ja liikmesriikide andmebaasides. Liikmesriigid peaksid kontrollima, kas esineb mingeid haavatavusi, ja tegema isikule vajaduse korral tervisekontrolli.

(13) Pädevad asutused peaksid kontrollima tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte järgimist individuaalse hindamise alusel, võttes arvesse kõiki asjakohaseid asjaolusid. Asjaomane kolmanda riigi kodanik peaks esitama võimalikult kiiresti oma isiklikku olukorda käsitlevad tõendid. Peaks olema võimalik tugineda kõikide asjakohaste asjaolude olemasolevale põhjalikule hinnangule, mis on koostatud varasemate menetlusetappide käigus. Uurida tuleks kõiki asjaoludega seotud muutusi ja uusi aspekte, mis näitavad ohu olemasolu.

(14) On vaja, et liikmesriigid saaksid teha koostööd paindlikumalt, sealhulgas uute kahepoolsete lepingute ja kokkulepete kaudu, ning sihipärasemalt, et vähendada ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike liikumist üle ühiste sisepiiride, samal ajal kaitstes sisepiirikontrollita Schengeni ala.

(15) Kui on kindlaks tehtud, et kolmanda riigi kodanik ei vasta või enam ei vasta liikmesriigi territooriumile sisenemise, liikmesriigis viibimise või elamise tingimustele, tuleks kiiresti teha tagasisaatmisotsus, mis põhineb individuaalsel hindamisel, milles võetakse arvesse kõiki fakte ja asjaolusid.

---

[30] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1348, millega luuakse rahvusvahelise kaitse ühine menetlus liidus ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2013/32/EL (ELT L 222, 22.5.2024, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj).

[31] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1349, millega kehtestatakse piiril toimuv tagasisaatmismenetlus ja millega muudetakse määrust (EL) 2021/1148 (ELT L, 2024/1349, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1349/oj).

(16) On vaja tagada, et liikmesriigi tehtud tagasisaatmisotsuse olulised elemendid sisestatakse teatud vormis Euroopa tagasisaatmiskorraldusena ja tehakse kättesaadavaks Schengeni infosüsteemis koos isiku tagasisaatmist käsitleva hoiatusteatega või teise liikmesriigiga toimuva kahepoolse teabevahetuse teel. Euroopa tagasisaatmiskorraldus peaks omakorda toetama selliste tagasisaatmisotsuste tunnustamist ja täitmist, mille on teinud teine liikmesriik, kui kolmanda riigi kodanik liigub ebaseaduslikult teise liikmesriiki.

(17) Sageli, eelkõige juhul, kui kolmanda riigi kodanik ei tee koostööd, on pädevatel asutustel tagasisaatmisotsuse tegemise ajal raske vastuvõtvat riiki kindlaks teha. Sellisel juhul peaksid pädevad asutused määrama vastuvõtva riigi kättesaadava teabe alusel ja märkima tagasisaatmisotsuses kõige tõenäolisema riigi või tõenäolisemad riigid.

(18) Kui liikmesriigi territooriumil viibiva kolmanda riigi kodaniku kohta on teine liikmesriik teinud täidetava tagasisaatmisotsuse, tuleks seda otsust tunnustada ja täita. Tagasisaatmisotsuste tunnustamine ja täitmine peaks tagasisaatmisprotsessi liikmesriikidevahelise tõhustatud koostöö ja vastastikuse usalduse alusel hõlbustama ja kiirendama. Samuti võib see aidata ära hoida ebaseaduslikku rännet ja pärssida ebaseaduslikku teisest liikumist liidus ning vähendada tagasisaatmisprotsessis esinevaid viivitusi. Tagasisaatmisotsuse vaidlustamiseks tuleks kasutada õiguskaitsevahendeid otsuse teinud liikmesriigis.

(19) Alates selle määruse kohaldamise alguskuupäevast peaksid liikmesriigid kehtestama õigusliku ja tehnilise korra, tagamaks, et Euroopa tagasisaatmiskorraldus on võimalik teha kättesaadavaks Schengeni infosüsteemi kaudu. Komisjon peaks 1. juuliks 2027 ehk veidi rohkem kui aasta pärast määruse (EL) 2024/1351 kohaldamise alguskuupäeva kontrollima, kas liikmesriigid on kehtestanud asjakohase õigusliku ja tehnilise korra Euroopa tagasisaatmiskorralduste tulemuslikuks menetlemiseks Schengeni infosüsteemis. Asjaomase läbivaatamise põhjal peaks komisjon võtma vastu rakendusotsuse, millega muudetakse kohustuslikuks selliste täidetavate tagasisaatmisotsuste tunnustamine, mida toetab Euroopa tagasisaatmiskorraldus.

(20) Riigi võetud tagasisaatmismeetmetel peaks jätkuvalt olema liiduülene mõju, kasutades sissesõidukeeldu, millega keelatakse sisenemise ja viibimise kõigi liikmesriikide territooriumidel. Sissesõidukeelu kehtivusaeg tuleks igal üksikjuhul määrata kindlaks pärast kõigi oluliste asjaolude hoolikat kaalumist ja see ei tohiks üldjuhul ületada kümmet aastat. Kui ebaseaduslikult riigis viibiv kolmanda riigi kodanik avastatakse välispiiril väljumiskontrolli käigus, võib olla asjakohane kehtestada sissesõidukeeld, et vältida edaspidi uuesti riiki sisenemist ja seeläbi vähendada ebaseadusliku sisserände ohtu.

(21) Kolmandate riikide kodanikke saab tagasi saata sundkorras väljasaatmise teel või nii, et nad täidavad kohustuse riigist lahkuda vabatahtlikult. Need kaks tagasisaatmise liiki tuleks omavahel siduda, et vältida lünki süsteemis. Kuigi koostööd tegevate kolmandate riikide kodanike puhul tuleks jätkuvalt peamiselt kasutada vabatahtlikku tagasipöördumist, püütakse väljasaatmist reguleerivate rangemate normidega tagada otsene ja vahetu tagajärg juhul, kui kolmanda riigi kodanik ei pea lahkumiseks ette nähtud tähtpäevast kinni. Sunnimeetmete võtmisel tuleks kohaldada proportsionaalsuse ja tulemuslikkuse põhimõtteid seoses võetud abinõude ja taotletavate eesmärkidega.

(22) Ühised normid on vajalikud tagamaks, et kolmandate riikide kodanikud, kes kujutavad endast julgeolekuohtu ja kellel puudub liidus viibimise õigus, tuvastatakse tõhusalt ja

saadetakse kiiresti tagasi. On vaja tagada, et julgeolekuohtu kujutavate kolmandate riikide kodanike tuvastamiseks ja nendest hoiatamiseks tehakse asjakohaseid kontrolle, tuginedes muu hulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2024/1356[32] sätestatud taustakontrollile. Julgeolekuohtu kujutavate kolmandate riikide kodanike puhul peaks väljasaatmine olema üldreegel ning üldnormidest peaks olema võimalik teha erandeid, et näha ette pikema kehtivusajaga sissesõidukeelud ja pikemad kinnipidamisajad ning teha erandeid spetsiaalsete kinnipidamisasutuste kasutamisest, et liidu julgeolekut ohustavad isikud saaks kiiresti välja saata.

(23) Uued normid peaksid sisaldama täiendavaid vahendeid, mille abil laiendada liikmesriikide võimalusi tagada tagasisaatmine kolmandatesse riikidesse. Kolmandate riikidega peaks olema võimalik sõlmida erilepinguid ja -kokkuleppeid, et liikmesriikidel oleks tagasisaatmiseks rohkem võimalusi, tingimusel et asjaomane kolmas riik järgib rahvusvahelisi inimõigustealaseid nõudeid ning tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet. Eelkõige tuleks lepingus või kokkuleppes sätestada üleandmise kord, riigis viibimise tingimused, sealt edasi päritoluriiki tagasipöördumise kord, tagajärjed rikkumiste või oluliste muutuste korral, mis mõjutavad negatiivselt olukorda kolmandas riigis, ning sõltumatu järelevalveasutus või -mehhanism lepingu või kokkuleppe rakendamise hindamiseks. Selline leping või kokkulepe kujutab endast liidu õiguse rakendamist harta artikli 51 lõike 1 tähenduses.

(24) Hästi toimiva sisepiirideta Schengeni ala toimimine sõltub sellest, kui tõhusalt ja tulemuslikult kohaldavad liikmesriigid asjaomast *acquis*'d. Nõukogu määrusega (EL) 2022/922 on kehtestatud hindamis- ja järelevalvemehhanism, et kontrollida Schengeni *acquis*' kohaldamist korrapäraste, etteteatamata ja temaatiliste hindamiste abil, sealhulgas riigis viibimise õiguseta kolmandate riikide kodanike tulemuslikku tagasisaatmist ja põhiõiguste austamist. See mehhanism võimaldab kiiresti kindlaks teha puudused, mis võivad takistada Schengeni ala nõuetekohast toimimist, ja tagab, et need puudused kõrvaldatakse nõuetekohaselt.

(25) Vastavalt harta artiklile 24 ja ÜRO 1989. aasta lapse õiguste konventsioonile peaksid liikmesriigid tagasisaatmismenetluste kohaldamisel kõigepealt lähtuma lapse huvidest. Lapse individuaalsete huvide hindamisel peaksid nad võtma eelkõige igakülgselt arvesse alaealise heaolu ning sotsiaalset arengut lühikeses, keskpikas ja pikas perspektiivis, turvalisuse ja julgeoleku kaalutlusi ning alaealise arvamust vastavalt tema vanusele ja küpsusele, sealhulgas ka tema päritolu. Saatjata alaealist peaks kõigis tagasisaatmisprotsessi etappides juhendama esindaja.

(26) Kui on põhjust kahelda, kas kolmanda riigi kodaniku puhul on tegemist alaealisega või mitte, tuleks tema vanust hinnata. Rände haldamise sidususe tagamise huvides liidus tuleks järgida sama menetlust, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2024/1348[33]. Vanuse hindamisel peaksid liikmesriigid eelkõige arvesse võtma Euroopa Liidu Varjupaigaameti asjakohaseid suuniseid.

(27) Tagasisaatmismenetluse tulemuslikkuse suurendamiseks tuleks kehtestada kolmandate riikide kodanikele selged kohustused. Kolmandate riikide kodanikud peaksid tegema

---

[32] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1356, millega kehtestatakse kolmanda riigi kodanike taustakontroll välispiiridel ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 767/2008, (EL) 2017/2226, (EL) 2018/1240 ja (EL) 2019/817 (ELT L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj).

[33] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1348, millega luuakse rahvusvahelise kaitse ühine menetlus liidus ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2013/32/EL (ELT L 222, 22.5.2024, lk 1).

ametiasutustega koostööd tagasisaatmismenetluse kõigis etappides. Kolmandate riikide kodanikud peaksid olema kättesaadavad ning esitama tagasisaatmise ettevalmistamiseks vajaliku teabe. Kui koostöökohustust ei täideta, tuleks kehtestada mõjusad ja proportsionaalsed tagajärjed, sealhulgas näiteks riigisisese õiguse alusel antavate hüvitiste ja toetuste vähendamine, reisidokumentide äravõtmine või sissesõidukeelu kehtivusaja pikendamine. Pädevad asutused peaksid teavitama kolmanda riigi kodanikku tagasisaatmismenetluse eri etappidest, tema kohustustest ja asjaomaste kohustuste täitmata jätmise tagajärgedest.

(28) Käesolev määrus ei tohiks mõjutada liikmesriikide võimalust määrata käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvatele kolmandate riikide kodanikele riigisisese karistusõiguse kohaselt vajaduse korral kriminaalkaristusi.

(29) Tagasisaatmisega seotud otsuste vastu tuleks kehtestada õiguskaitsevahendid, et tagada asjaomaste isikute huvide tõhus kaitse. Isikutele, kellel puuduvad piisavad vahendid, tuleks taotluse korral teha kättesaadavaks vajalik tasuta õigusabi, kui tegemist on edasikaebamise või läbivaatamisega õigusasutuses.

(30) Selleks et parandada tagasisaatmismenetluste tulemuslikkust, tagades samal ajal harta artikli 47 kohase õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile, peaksid tagasisaatmisega seotud otsuste vaidlustamised piirduma võimalikult suures ulatuses ühe kohtuastmega. Käesoleva määruse normid, mis käsitlevad edasikaebamist ja peatavat mõju, peaksid olema kooskõlas põhiõiguste harta artiklis 47 sätestatud õigusega tõhusale õiguskaitsevahendile.

(31) Liikmesriikidele tuleks tagada vajalikud vahendid põgenemisohu hindamiseks, haldamiseks ja ennetamiseks. Ühised normid peaksid ühtlustama selle ohu hindamist konkreetsetel juhtudel ning püüdma suurendada liikmesriikides tõhusate kinnipidamise alternatiivide kasutamist, et tagada tagasisaatmisprotsessi tulemuslik juhtimine.

(32) Kinnipidamist peaks olema võimalik kohaldada üksnes tagasisaatmise ettevalmistamiseks, kui see on proportsionaalne ja vajalik, pärast iga juhtumi individuaalset hindamist, sealhulgas võimaliku haavatava olukorra arvessevõtmist. Kinnipidamist võidakse kohaldada, kui on oht, et kolmandate riikide kodanikud põgenevad, kui kolmandate riikide kodanikud takistavad tagasisaatmist või hoiavad sellest kõrvale või kui nad kujutavad endast julgeolekuohtu või ei järgi kinnipidamise alternatiivide nõudeid või kui kinnipidamine on vajalik isiku tuvastamiseks või isikusamasuse kontrollimiseks või kodakondsuse kindlakstegemiseks või kontrollimiseks. Ametiasutused peaksid tegutsema nõuetekohase hoolsusega ning kinnipidamist tuleks rakendada ainult võimalikult lühikese ajavahemiku jooksul, mis ei tohi ületada 24 kuud. Kui riigisisese õigusega on ette nähtud alaealiste kinnipidamine, tuleks esikohale seada lapse huvid. Kinnipidamise asemel tuleks kasutada muid leebemaid alternatiivseid meetmeid, kui neid saab ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike suhtes tulemuslikult kohaldada.

(33) Julgeolekuohtu kujutavate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks on vaja erimeetmeid, mille eesmärk on kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi. Seepärast peaks olema võimalik selliseid kolmandate riikide kodanikke pikema aja jooksul kinni pidada, samal ajal peab aga iga selline kinnipidamine olema kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

(34) Kinnipeetavaid kolmandate riikide kodanikke tuleks kohelda inimlikult ja väärikalt, austades nende põhiõigusi ning järgides rahvusvahelist ja riigisisest õigust, võttes

arvesse piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise Euroopa Komitee praktilisi suuniseid. Kinnipidamine peaks üldiselt toimuma spetsiaalsetes kinnipidamisasutustes või muude asutuste selleks ettenähtud osakondades. Vanglas majutamist võib kasutada juhul, kui liikmesriigil puudub vastav asutus, eraldades kolmandate riikide kodanikud tavalistest kinnipeetavatest.

(35) Käesolevas määruses sätestatud kinnipidamise alused ei piira muid kinnipidamise aluseid, sealhulgas kriminaalmenetluse raames kinnipidamise aluseid, mida kohaldatakse riigisisese õiguse alusel ja mis ei ole seotud kolmandate riikide kodanike ebaseadusliku riigis viibimisega.

(36) Iga riigi kohustus võtta tagasi oma kodanikud on riigi suveräänsuse ja rahvusvahelise koostöö aluspõhimõte. Riikide kohustust oma kodanikke tagasi võtta loetakse rahvusvahelise tavaõiguse põhimõtteks. Sellise kohustuse olemasolu ilmneb ka riikide järjepidevast praktikast tagasivõtulepingute ja -kokkulepete rakendamisel ning sellest, et nad tunnustavad seda põhimõtet rände haldamisel tehtava rahvusvahelise koostöö lahutamatu osana.

(37) Liikmesriikide süstemaatiline ja kooskõlastatud tegevus tagasivõtmise valdkonnas on äärmiselt oluline, et hõlbustada kolmandate riikide kodanike tagasisaatmist. Täidetavate tagasisaatmisotsuste ebapiisavad järelmeetmed võivad pärssida tagasisaatmist käsitleva ühise lähenemisviisi tõhusust. Täidetavatele tagasisaatmisotsustele peaksid süstemaatiliselt järgnema kõik vajalikud meetmed tagasisaatmise elluviimiseks, sealhulgas tagasivõtutaotluste esitamine kolmandate riikide ametiasutustele juhul, kui on kahtlus isiku kodakondsuses või kui on vaja hankida reisidokument.

(38) Kuigi tagasivõtmine sõltub ka kolmandate riikide koostööst, tuleks liikmesriikides rakendada sidusat lähenemisviisi, et suurendada tagasivõtumenetluste tõhusust ja tulemuslikkust ning tagada liikmesriikide ühtsus. Liidu sidusa lähenemisviisi tugevdamiseks tuleks tagada kolmandate riikidega tehtava koostöö läbipaistvus ja koordineerimine, sealhulgas tagasivõtukokkulepete üle peetavate läbirääkimiste kontekstis. Selleks et tagada tagasisaatmise tulemuslikkus, ei tohiks teabevahetust asjaomaste kolmandate riikide ametiasutustega tagasivõtumenetluse eesmärgil käsitada asjaomaste kolmandate riikide ametiasutuste diplomaatilise tunnustamisena.

(39) Tõhusad tagasisaatmismenetlused sõltuvad tõhusast halduskoostööst ja teabe jagamisest liikmesriikide vahel. Teabevahetus, sealhulgas kolmandate riikide kodanike isiku ja kodakondsuse, nende reisidokumentide ja muu asjakohase teabe kohta, peaks põhinema selgetel normidel, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2018/1860[34] sätestatud normidel. Nendes normides tuleks järgida andmekaitse põhimõtteid ja asjaomase isiku õigusi, tagades, et selline teave on täpne ja seda kasutatakse üksnes tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise eesmärgil ning et see on kaitstud loata juurdepääsu, avalikustamise või kasutamise eest.

(40) Liikmesriigid peaksid võtma vajalikud meetmed tagamaks, et pädevad asutused järgivad direktiivi […], millega muudetakse direktiivi 2012/29/EL (millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse

[34] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. novembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1860 Schengeni infosüsteemi kasutamise kohta ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks (ELT L 312, 7.12.2018, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1860/oj).

miinimumnõuded), et soodustada kuritegudest teatamist ja suurendada usaldust kohtusüsteemi vastu.

(41) Käesoleva määruse alusel isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/679[35]. Käesolevas määruses sätestatud otstarvetel toimuva isikuandmete töötlemise suhtes liidu institutsioonides ja organites kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/1725. Võttes arvesse tagasivõtmisega seotud avalikust huvist tulenevaid kaalukaid põhjusi, võib tagasivõtmise ja taasintegreerimise eesmärgil olla vajalik edastada nende kolmandate riikide kodanike isikuandmeid, kelle kohta on tehtud tagasisaatmisotsus, sealhulgas neid identifitseerivad andmed, reisidokumendid, muud asjakohased andmed, ning nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel andmed nende kriminaalkorras süüdimõistmise kohta ja terviseandmed. Selline andmeedastus peab toimuma kooskõlas määruse (EL) 2016/679 V peatüki ja määruse (EL) 2018/1725[36] V peatükiga, kui need on kohaldatavad, ning kooskõlas tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse, proportsionaalsuse ja vajalikkuse põhimõtetega ning Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga.

(42) Tulemuslikuma tagasisaatmisprotsessi peamiseks struktuurseks väljakutseks on takistused, mis pärsivad koostööd ja teabevahetust varjupaiga- ja tagasisaatmismenetluste eest vastutavate liikmesriigi ametiasutuste vahel. Tagasisaatmisprotsessi eri etappides osalevad pädevad asutused peaksid tegema tihedat koostööd ja koordineerima oma tegevust. Kui liikmesriigid määravad käesoleva määruse alusel pädevaks asutuseks õiguskaitseasutuse, tuleks seda mõista nii, et määramine puudutab selliseid asutusi üksnes siis, kui nad tegutsevad tagasisaatmisotsuste täitjatena. Selline määramine ei peaks hõlmama õiguskaitseasutusi, kes tegutsevad kriminaalmenetluses uurimisasutusena.

(43) Ühine tagasisaatmissüsteem peaks kasutama ära kõik võimalused, mida pakuvad digisüsteemid, mis toetavad tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise haldamist ning mida hallatakse operatiivselt kas liidu või liikmesriikide tasandil, pöörates erilist tähelepanu tõhusale haldusmenetlusele, koostööle, teabevahetusele ja koostalitlusvõimele.

(44) Liit tagab rahalise toetuse ja operatiivtoetuse, et tagada käesoleva määruse tulemuslik rakendamine. Kui meetmeid tuleks rahastada Varjupaiga- ja Rändefondi temaatilisest rahastust, võib seda teha eelarve otsese, kaudse või jagatud täitmise korras. Liikmesriigid peaksid parimal võimalikul viisil kasutama tagasisaatmise valdkonnas eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1147[37] alusel kättesaadavaid liidu rahastamisvahendeid, programme ja projekte ning Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti operatiivabi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu

---

35 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

36 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj).

37 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1147, millega luuakse Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond (ELT L 251, 15.7.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1147/oj).

määrusele (EL) 2019/1896[38]. Sellist toetust tuleks kasutada eelkõige tagasisaatmise haldamise süsteemide ja programmide loomiseks, et pakkuda logistilist, rahalist ja muud materiaalset või mitterahalist abi ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmise toetamiseks.

(45) Tagasisaatmist, tagasivõtmist ja taasintegreerimist käsitleva usaldusväärse ja võrreldava statistika kogumine ja analüüs on oluline, et jälgida käesoleva määruse tulemuslikkust ja teha kindlaks parandamist vajavad valdkonnad, kuna need annavad väärtuslikku teavet tagasisaatmismenetluste tõhususe, kolmandate riikidega tehtava koostöö ja taasintegreerimise alaste jõupingutuste tulemuste kohta. Asjakohaste andmete kogumiseks ja esitamiseks tuleks kehtestada ühised nõuded ja mõisted, et komisjon ja liikmesriigid saaksid hinnata käesoleva määruse mõju ja aidata teha teadlikke otsuseid tulevaste poliitikasuundumuste kohta.

(46) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused, et kehtestada Euroopa tagasisaatmiskorraldus ja tagasivõtutaotluste ühtne vorm. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011[39].

(47) Direktiivid 2001/40/EÜ, 2008/115/EÜ ja nõukogu otsus 2004/191/EÜ tuleks kehtetuks tunnistada.

(48) Kuna määruse eesmärki parandada tagasisaatmise tulemuslikkust sisepiirideta ala kaitsel ei suuda liikmesriigid piisaval määral saavutada, küll aga võimaldab meetmete ulatus ja mõju, millega tagatakse liikmesriikide ühine ja sidus lähenemisviis, seda paremini saavutada liidu tasandil, mistõttu võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(49) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav. Arvestades, et käesolev määrus põhineb – kuivõrd seda kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ei vasta või enam ei vasta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/399[40] kohastele sisenemistingimustele – Schengeni *acquis*'l, otsustab Taani kõnealuse protokolli artikli 4 kohaselt kuue kuu jooksul pärast nõukogu poolt otsuse tegemist käesoleva määruse üle, kas ta rakendab seda oma riigisiseses õiguses.

(50) Kuivõrd seda kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ei vasta või enam ei vasta määruse (EÜ) nr 2016/399 kohastele sisenemistingimustele, kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist, milles Iirimaa ei osale

---

38 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2019. aasta määrus (EL) 2019/1896, mis käsitleb Euroopa piiri- ja rannikuvalvet ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1052/2013 ning (EL) 2016/1624 (ELT L 295, 14.11.2019, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj).

39 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

40 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieeskirjad) (ELT L, 2016/399, 15.3.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/399/oj).

vastavalt nõukogu otsusele 2002/192/EÜ[41]. Seetõttu ei osale Iirimaa käesoleva määruse vastuvõtmisel ning kui Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 19 (Euroopa Liidu raamistikku integreeritud Schengeni *acquis'* kohta) artiklist 4 ei tulene teisiti, ei ole see tema suhtes siduv ega kohaldatav. [Kuivõrd aga käesolev määrus ei kujuta endast Schengeni *acquis*' edasiarendamist, on Iirimaa vastavalt Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklile 3 teatanud [… kirjaga] oma soovist osaleda käesoleva määruse vastuvõtmisel ja kohaldamisel.]

[või]

[Peale selle, kuivõrd käesolev määrus ei kujuta endast Schengeni *acquis*' edasiarendamist, siis Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 kohaselt ning ilma et see piiraks asjaomase protokolli artikli 4 kohaldamist, ei osale Iirimaa käesoleva määruse vastuvõtmisel ning seega ei ole see tema suhtes siduv ega kohaldatav.]

(51) Islandi ja Norra puhul kujutab käesolev määrus – kuivõrd seda kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ei vasta või enam ei vasta määruse (EL) 2016/399 kohastele sisenemistingimustele – endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelise lepingu (viimase kahe riigi osalemiseks Schengeni *acquis*' sätete rakendamises, kohaldamises ja edasiarendamises[42]) tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktis C osutatud valdkonda.

(52) Šveitsi puhul kujutab käesolev määrus – kuivõrd seda kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ei vasta või enam ei vasta määruse (EL) 2016/399 kohastele sisenemistingimustele – endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepingu (Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega[43]) tähenduses, mis kuuluvad otsuse 1999/437/EÜ artiklis 1 osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuse 2008/146/EÜ[44] artikliga 3.

(53) Liechtensteini puhul kujutab käesolev määrus – kuivõrd seda kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ei vasta või enam ei vasta määruse (EL) 2016/399 kohastele sisenemistingimustele – endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolli (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) tähenduses, mis kuuluvad otsuse 1999/437/EÜ

---

41 Nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsus 2002/192/EÜ Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*' sätetes (EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2002/192/oj).

42 ELT L 176, 10.7.1999, lk 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/1999/439(1)/oj.

43 ELT L 53, 27.2.2008, lk 52.

44 Nõukogu 28. jaanuari 2008. aasta otsus 2008/146/EÜ sõlmida Euroopa Ühenduse nimel Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (ELT L 53, 27.2.2008, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2008/146/oj).

artikli 1 punktis C osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuse 2011/350/EL[45] artikliga 3.

(54) Kui käesolevas määruses viidatakse kohustusele lahkuda Euroopa Liidust, tuleks seda mõista kohustusena lahkuda kõigi nende liikmesriikide territooriumilt, kelle suhtes seda määrust kohaldatakse, võttes muu hulgas arvesse eespool esitatud põhjendusi.

(55) Vastavalt määruse (EL) 2018/1725 artikli 42 lõikele 2 konsulteeriti Euroopa Andmekaitseinspektoriga, kes esitas oma arvamuse […],

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I peatükk
ÜLDSÄTTED

Artikkel 1
Reguleerimisese

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse ühine süsteem liidus ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks kooskõlas eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta“) tunnustatud põhiõigustega ning rahvusvahelise õiguse alusel kohaldatavate kohustustega, sealhulgas pagulaste kaitse ja inimõigustega seotud kohustustega.

2. Käesoleva määruse eesmärk on tagada ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tulemuslik tagasisaatmine ja tagasivõtmine kooskõlas määruse (EL) 2024/1351 artiklis 3, artikli 4 punktis h ja artikli 5 punktis e sätestatud tervikliku lähenemisviisiga.

Artikkel 2
Kohaldamisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse liikmesriikide territooriumil ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike suhtes.

2. Seda ei kohaldata määruse (EL) 2016/399 artikli 2 punktis 5 määratletud liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavate isikute suhtes.

Artikkel 3
Erandid

1. Liikmesriigid võivad teha käesoleva määruse sätetest erandeid järgmiste kolmandate riikide kodanike puhul:

   a. isikud, kelle suhtes kohaldatakse välispiiril sisenemiskeeldu kooskõlas määruse (EL) 2016/399 artikliga 14;

[45] Nõukogu 7. märtsi 2011. aasta otsus 2011/350/EL Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolli (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta, seoses sisepiiridel piirikontrolli kaotamise ja isikute liikumisega (ELT L 160, 18.6.2011, lk 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj).

b. isikud, kelle pädevad asutused on tabanud või kinni pidanud seoses liikmesriigi maismaa-, mere- või õhuvälispiiri ebaseadusliku ületamisega ja kes ei ole hiljem saanud luba või õigust asjaomases liikmesriigis viibimiseks.

2. Kui liikmesriigid kohaldavad käesoleva artikli lõike 1 kohaseid erandeid, tuginevad nad asjaomastesse kategooriatesse kuuluvate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmise tagamisel riigisisesele õigusele ning järgivad tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet. Kohaldatakse järgmisi artikleid: artikli 12 lõige 4 ja artikli 12 lõige 5, artikli 14 lõige 2, artikli 14 lõike 6 punkt c, artikli 14 lõike 6 punkt e, artiklid 34 ja 35.

Artikkel 4
Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „kolmanda riigi kodanik“ – isik, kes ei ole liidu kodanik Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 20 tähenduses ega määruse (EL) 2016/399 artikli 2 punktis 5 määratletud liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omav isik;

2) „ebaseaduslik riigis viibimine“ – sellise kolmanda riigi kodaniku viibimine liikmesriigi territooriumil, kes ei vasta või enam ei vasta määruse (EL) 2016/399 artiklis 6 sätestatud sisenemistingimustele või muudele asjaomasesse liikmesriiki sisenemise, seal viibimise või elamise tingimustele;

3) „vastuvõttev riik“ – üks järgmistest:

   a) kolmas riik, mis on kolmanda riigi kodaniku päritoluriik;

   b) kolmas riik, mis on kolmanda riigi kodaniku ametlik alaline elukohariik;

   c) kolmas riik, mis on transiidiriik teel liitu kooskõlas liidu või liikmesriikide tagasivõtulepingute ja -kokkulepetega;

   d) kolmas riik, välja arvatud punktides a, b ja g osutatud riik, kuhu kolmanda riigi kodanikul on õigus siseneda ja kus tal on õigus elada;

   e) turvaline kolmas riik, millega seoses on kolmanda riigi kodaniku rahvusvahelise kaitse taotluse suhtes tehtud määruse (EL) 2024/1348 artikli 59 lõike 8 alusel selle vastuvõetamatuse tõttu keelduv otsus;

   f) esimene varjupaigariik, millega seoses on kolmanda riigi kodaniku rahvusvahelise kaitse taotluse suhtes tehtud määruse (EL) 2024/1348 artikli 58 lõike 4 alusel selle vastuvõetamatuse tõttu keelduv otsus;

   g) kolmas riik, millega on sõlmitud vastav leping või kokkulepe, mille alusel võetakse kolmanda riigi kodanik käesoleva määruse artikli 17 kohaselt vastu;

4) „tagasisaatmisotsus“ – haldus- või kohtuotsus, millega sätestatakse, et kolmanda riigi kodaniku riigis viibimine on ebaseaduslik, ja kehtestatakse või sätestatakse kohustus Euroopa Liidust lahkuda;

5) „väljasaatmine“ – pädevate asutuste poolt tagasisaatmisotsuse täitmine, transportides isiku füüsiliselt liikmesriigi territooriumilt välja;

6) „vabatahtlik tagasipöördumine“ – see, kui ebaseaduslikult riigis viibiv kolmanda riigi kodanik täidab kohustuse lahkuda liikmesriigi territooriumilt tagasisaatmisotsuses käesoleva määruse artikli 13 kohaselt määratud tähtpäevaks;

7) „põgenemine“ – tegu, millega kolmanda riigi kodanik muutub pädevatele haldus- või õigusasutustele kättesaamatuks, näiteks liikmesriigi territooriumilt ilma pädevate asutuste loata lahkumine põhjustel, mis on kolmanda riigi kodaniku kontrolli all;

8) „sissesõidukeeld“ – haldus- või kohtuotsus või -akt, millega keelatakse sisenemine liikmesriigi territooriumile ja viibimine liikmesriigi territooriumil kindla tähtaja jooksul;

9) „tagasivõtumenetlus“ – kõik toimingud, mida teeb pädev asutus või asjakohasel juhul Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex) seoses kolmanda riigi kodaniku kodakondsuse kinnitamise, kolmanda riigi kodanikule reisidokumendi väljaandmise ja tagasisaatmisoperatsiooni korraldamisega;

10) „tagasivõtutaotlus“ – tagasivõtmiseks esitatav taotlus, mille pädev asutus esitab kolmanda riigi pädevale asutusele ning mis koosneb vajaduse korral kodakondsuse kinnitamise taotlusest ja reisidokumendi väljaandmise taotlusest;

11) „tagasisaatmisoperatsioon“ – pädeva asutuse korraldatav või koordineeritav operatsioon, mille käigus saadetakse tagasi kolmandate riikide kodanikud ühest või mitmest liikmesriigist;

12) „tagasivõtukokkulepe“ – õiguslikult siduv või mittesiduv kokkulepe, mis sisaldab sätteid liikmesriigi või liidu ja kolmanda riigi vahelise koostöö kohta tagasivõtumenetluses, näiteks tagasivõtulepingud või -kokkulepped või muud rahvusvahelised lepingud ja kokkulepped;

13) „muu riigis viibimise õigust andev luba“ – liikmesriigi poolt kolmanda riigi kodanikule välja antud dokument, millega antakse luba viibimiseks liikmesriigi territooriumil ning mis ei ole elamisluba määruse (EL) 2016/399 artikli 2 punkti 16 tähenduses ega pikaajaline viisa määruse (EL) 2018/1860 artikli 2 punkti 14 tähenduses, välja arvatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1346[46] artiklis 6 osutatud dokument.

Artikkel 5
Põhiõigused

Käesoleva määruse kohaldamisel järgivad liikmesriigid täielikult asjaomast liidu õigust, sealhulgas hartat, asjaomast rahvusvahelist õigust, rahvusvahelisele kaitsele juurdepääsuga seotud kohustusi, eelkõige tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet, ning põhiõigusi.

[46] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1346, milles sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded (ELT L, 2024/1346, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj).

II peatükk
TAGASISAATMISMENETLUS

1. JAGU
TAGASISAATMISMENETLUSE ALUSTAMINE

Artikkel 6
Avastamine ja esmased kontrollid

1. Liikmesriigid kehtestavad tõhusad ja proportsionaalsed meetmed, et avastada oma territooriumil ebaseaduslikult viibivad kolmandate riikide kodanikud, et viia läbi tagasisaatmismenetlus, ning teha vajalikud lisakontrollid, sealhulgas haavatavuse ja julgeolekukontrollid.
2. Lõike 1 kohaldamisel tuginevad pädevad asutused kolmandate riikide kodanike suhtes tehtud varasematele kontrollidele, sealhulgas määruse (EL) 2024/1356 kohasele taustakontrollile või riigisisese õiguse kohasele samaväärsele kontrollile.
3. Vajaduse korral võib määruse kohase tagasisaatmismenetluse läbiviimiseks teha täiendavaid julgeolekukontrolle, tuginedes riskihindamisele ja riigisiseses õiguses sätestatud objektiivsetele kriteeriumidele.

2. JAGU
TAGASISAATMISE OTSUSTAMINE

Artikkel 7
Tagasisaatmisotsuse tegemine

1. Ilma et see piiraks artiklis 8 osutatud erandite kohaldamist, teevad liikmesriikide pädevad asutused tagasisaatmisotsuse iga kolmanda riigi kodaniku kohta, kes viibib nende territooriumil ebaseaduslikult.
2. Tagasisaatmisotsus koostatakse kirjalikult ning selles esitatakse faktilised ja õiguslikud põhjendused ning teave olemasolevate õiguskaitsevahendite ja nende õiguskaitsevahendite kasutamise tähtaegade kohta. Tagasisaatmisotsusest teatatakse kolmanda riigi kodanikule ilma põhjendamatu viivituseta.
3. Pädevad asutused võivad otsustada teavet mitte esitada või sellele juurdepääsu piirata, kui riigisisese õigusega on ette nähtud teabe saamise õiguse piiramine või kui see on vajalik avaliku korra, avaliku julgeoleku või riigi julgeoleku kaitsmiseks ning kuritegude ennetamiseks, uurimiseks, avastamiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks. Sellisel juhul tehakse kolmanda riigi kodanikule teatavaks tagasisaatmisotsuse tegemise aluste põhisisu, et tal oleks võimalik kasutada tõhusat õiguskaitsevahendit.
4. Kui teabe põhjal, mis pädevatele asutustele tagasisaatmisotsuse tegemise ajal kättesaadav on, ei ole vastuvõtvat riiki võimalik kindlaks määrata, võib tagasisaatmisotsuses märkida ajutiselt ühe või mitu vastuvõtvat riiki.
5. Kolmanda riigi kodanikule tagatakse taotluse korral kirjalik või suuline tõlge lõikes 2 osutatud tagasisaatmisotsuse põhipunktidest, sealhulgas teave olemasolevatest õiguskaitsevahenditest keeles, millest kolmanda riigi kodanik saab aru või on kõigi eelduste kohaselt võimeline aru saama.

6. Lõike 2 kohane tagasisaatmisotsus vormistatakse samas aktis või samal ajal ja koos otsusega, millega lõpetatakse kolmanda riigi kodaniku seaduslik riigis viibimine, ilma et see mõjutaks IV peatükis sätestatud menetluslikke tagatisi ning muid asjakohaseid liidu ja rahvusvahelise õiguse sätteid.

7. Tagasisaatmisotsuse tegemise korral sisestatakse selle põhipunktid lõike 8 kohaselt koostatud vormi (Euroopa tagasisaatmiskorraldus) ning need tehakse kättesaadavaks Schengeni infosüsteemi kaudu kooskõlas määrusega (EL) 2018/1860 või artikli 38 kohase teabevahetuse kaudu.

8. Komisjon võtab vastu rakendusakti, millega kehtestatakse lõikes 7 osutatud Euroopa tagasisaatmiskorralduse vorm. Rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 49 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

9. Käesolev artikkel ei mõjuta liikmesriikide otsuseid anda nende territooriumil ebaseaduslikult viibivale kolmanda riigi kodanikule kaastundlikel, humanitaar- või muudel põhjustel mis tahes hetkel sõltumatu elamisluba, pikaajaline viisa või muu riigis viibimise õigust andev luba. Sellistel juhtudel tühistatakse või peatatakse tehtud tagasisaatmisotsus elamisloa, pikaajalise viisa või muu riigis viibimise õigust andva loa kehtivusajaks.

10. Liikmesriik, kes teeb käesoleva artikli kohaselt tagasisaatmisotsuse, võtab käesoleva määruse kohaselt kõik vajalikud meetmed, et tagada tulemuslik tagasisaatmine.

Artikkel 8

Erandid tagasisaatmisotsuse tegemise kohustusest

1. Liikmesriikide pädevad asutused võivad otsustada jätta tagasisaatmisotsuse tegemata juhul, kui kolmanda riigi kodanik:

   a. antakse üle teisele liikmesriigile määruse (EL) 2016/399 artiklis 23a sätestatud korras;

   b. antakse üle teisele liikmesriigile vastavalt kahepoolsetele lepingutele ja kokkulepetele või tuginedes liikmesriikidevahelisele koostööle kooskõlas artikliga 44;

   c. on isik, kelle ebaseaduslik riigis viibimine avastatakse liidust väljumisel määruse (EL) 2016/399 artikli 8 kohase välispiiril tehtava kontrolli või riigisisese õiguse kohase samaväärse kontrolli käigus, kui see on põhjendatud üksikjuhtumi konkreetsete asjaoludega, järgides proportsionaalsuse põhimõtet ja kaitseõigust ning vältides nii palju kui võimalik asjaomase kolmanda riigi kodaniku lahkumise edasilükkamist.

2. Tagasisaatmisotsust ei tehta juhul, kui kolmanda riigi kodanikul on teise liikmesriigi välja antud kehtiv elamisluba, pikaajaline viisa või muu riigis viibimise õigust andev luba või kui tema suhtes on pooleli elamisloa, pikaajalise viisa või muu teises liikmesriigis viibimise õigust andva loa uuendamise menetlus.

3. Lõikes 2 osutatud juhtudel nõuab liikmesriik, et kolmanda riigi kodanik lahkuks viivitamata asjaomase teise liikmesriigi territooriumile. Kui kolmanda riigi kodanik nõudeid ei täida või kui kolmanda riigi kodaniku viivitamatu lahkumine on vajalik avaliku korra, avaliku julgeoleku või riigi julgeoleku huvides, võivad liikmesriigid taotleda koostööd teiste liikmesriikidega vastavalt artiklile 44 või teha tagasisaatmisotsuse kooskõlas artikliga 7.

4. Tagasisaatmisotsust ei tehta juhul, kui teine liikmesriik on kolmanda riigi kodaniku kohta teinud täidetava tagasisaatmisotsuse. Sel juhul kohaldatakse artiklis 9 kirjeldatud menetlust.

Artikkel 9

Teise liikmesriigi tehtud tagasisaatmisotsuste tunnustamine ja täitmine

1. Liikmesriik, kus kolmanda riigi kodanik ebaseaduslikult viibib (edaspidi „tagasisaatmisotsust täitev liikmesriik“), võib artikli 7 lõikes 7 osutatud Euroopa tagasisaatmiskorralduse alusel tunnustada täidetavat tagasisaatmisotsust, mille teine liikmesriik (edaspidi „tagasisaatmisotsuse teinud liikmesriik“) on asjaomase kolmanda riigi kodaniku kohta artikli 7 lõike 1 kohaselt teinud, ning annab selle alusel artikli 12 kohaselt korralduse väljasaatmiseks.
2. Komisjon võtab 1. juuliks 2027 lõike 3 kohaldamiseks vastu rakendusotsuse, tuginedes hinnangule selle kohta, kas liikmesriigid on võtnud kasutusele tulemusliku õigusliku ja tehnilise korra, et teha Euroopa tagasisaatmiskorraldus artikli 7 lõike 7 kohaselt Schengeni infosüsteemi kaudu kättesaadavaks. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu oma hindamise tulemustest. Rakendusotsus võetakse vastu kooskõlas artikli 49 lõikes 2 osutatud menetlusega.
3. Alates lõike 2 kohaselt tehtud rakendusotsuse avaldamisest tunnustavad liikmesriigid täidetavaid tagasisaatmisotsuseid, mille teised liikmesriigid on artikli 7 lõike 1 kohaselt teinud oma territooriumil ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike kohta, tuginedes artikli 7 lõikes 7 osutatud Euroopa tagasisaatmiskorraldusele, ning annavad korralduse nende väljasaatmiseks kooskõlas artikliga 12.
4. Lõike 3 kohaldamisel võib liikmesriik otsustada mitte tunnustada või täita tagasisaatmisotsuse teinud liikmesriigi tagasisaatmisotsust, kui täitmine on ilmselgelt vastuolus tagasisaatmisotsust täitva liikmesriigi avaliku korraga või kui kolmanda riigi kodanik tuleb saata välja muusse kolmandasse riiki, kui on märgitud tagasisaatmisotsuse teinud liikmesriigi tagasisaatmisotsuses.
5. Kui liikmesriik ei tunnusta või ei täida tagasisaatmisotsust lõike 1 või 3 kohaselt, teeb see liikmesriik tagasisaatmisotsuse kooskõlas artikliga 7.
6. Tagasisaatmisotsust täitev liikmesriik peatab tagasisaatmise täitmise, kui tagasisaatmisotsuse toime on tagasisaatmisotsuse teinud liikmesriigis peatatud.
7. Kui tagasisaatmisotsuse teinud liikmesriik võtab tagasisaatmisotsuse tagasi või kui õigusasutus tühistab tagasisaatmisotsuse, teeb tagasisaatmisotsust täitev liikmesriik tagasisaatmisotsuse artiklis 7 sätestatud tingimustel.
8. Tagasisaatmisotsuse teinud liikmesriik esitab tagasisaatmisotsust täitvale liikmesriigile tagasisaatmisotsuse täitmiseks kõik vajalikud kättesaadavad andmed ja dokumendid kooskõlas määrusega (EL) 2018/1860 või tuginedes liikmesriikidevahelisele teabevahetusele artikli 38 kohaselt.
9. Tagasisaatmisotsust täitev liikmesriik võib paluda Frontexil toetada tagasisaatmisotsuse täitmist kooskõlas määruse (EL) 2019/1896 II peatüki 8. jaoga. Kui Frontex tagasisaatmisotsuse täitmist ei toeta, siis hüvitab tagasisaatmisotsuse teinud liikmesriik tagasisaatmisotsust täitvale liikmesriigile viimase taotlusel summa, mis ei ületa otsust täitva liikmesriigi tegelikke kulusid. Komisjon võtab vastu rakendusotsuse, millega määratakse kindlaks asjakohased kriteeriumid hüvitise suuruse ja praktilise korra

kindlaksmääramiseks. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu artikli 49 lõikes 2 osutatud korras.

10. Lõikes 2 osutatud komisjoni otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

3. JAGU
SISSESÕIDUKEELD

Artikkel 10
Sissesõidukeelu kehtestamine

1. Tagasisaatmisotsustele lisatakse sissesõidukeeld, kui:

   a. kolmanda riigi kodanik saadetakse artikli 12 kohaselt välja;

   b. tagasipöördumiskohustust ei ole täidetud artikli 13 kohaselt kehtestatud tähtaja jooksul;

   c. kolmanda riigi kodanik kujutab endast artikli 16 kohaselt julgeolekuohtu.

2. Muudel kui lõikes 1 loetletud juhtudel otsustavad pädevad asutused selle üle, kas tagasisaatmisotsusele lisada sissesõidukeeld või mitte, võttes arvesse asjakohaseid asjaolusid, eelkõige kolmanda riigi kodaniku koostöövalmidust.

3. Sissesõidukeeld kehtestatakse kirjalikult tagasisaatmisotsuses või eraldi aktis. Sellest teavitatakse kolmanda riigi kodanikku keeles, millest kolmanda riigi kodanik saab aru või on kõigi eelduste kohaselt võimeline aru saama.

4. Pädevad asutused võivad ilma tagasisaatmisotsust tegemata kehtestada sissesõidukeelu kolmanda riigi kodaniku suhtes, kes on viibinud ebaseaduslikult liikmesriigi territooriumil ja kelle ebaseaduslik riigis viibimine avastatakse liidust väljumisel määruse (EL) 2016/399 artikli 8 kohaselt piiril tehtava kontrolli käigus, kui see on põhjendatud üksikjuhtumi konkreetsete asjaoludega, järgides proportsionaalsuse põhimõtet ja kaitseõigust ning vältides nii palju kui võimalik asjaomase kolmanda riigi kodaniku lahkumise edasilükkamist.

5. Pädevad asutused võivad loobuda sissesõidukeelu kehtestamisest konkreetsetel juhtudel humanitaarsetel põhjustel või juhul, kui kolmanda riigi kodanik teeb pädevate asutustega nõuetekohaselt koostööd, sealhulgas registreerudes tagasisaatmis- ja taasintegreerimisprogrammi.

6. Sissesõidukeelu kehtivusaeg määratakse igal üksikjuhul kindlaks pärast kõigi oluliste asjaolude hoolikat kaalumist kuni kümneks aastaks.

7. Lõike 6 kohast sissesõidukeelu kehtivusaega võib pikendada järjestikuste, kuni viie aasta pikkuste ajavahemike võrra. See pikendamine põhineb individuaalsel hindamisel, milles võetakse nõuetekohaselt arvesse kõiki asjakohaseid asjaolusid ja eelkõige pädevate asutuste nõuetekohaselt esitatud põhjendusi, miks on vaja täiendavalt takistada kolmanda riigi kodaniku sisenemist liikmesriikide territooriumile.

8. Sissesõidukeelu kehtivusaeg hakkab kulgema kuupäevast, mil kolmanda riigi kodanik lahkus liikmesriigi territooriumilt.

Artikkel 11

Sissesõidukeelu kehtetuks tunnistamine, peatamine või kehtivusaja lühendamine

1. Sissesõidukeelu võib tunnistada kehtetuks, peatada või selle kehtivusaega lühendada, kui kolmanda riigi kodanik:

   a. tõendab, et ta on tagasisaatmisotsuse kohaselt vabatahtlikult tagasi pöördunud;

   b. tema suhtes ei ole varem juba tehtud tagasisaatmisotsust ega väljasaatmiskorraldust;

   c. ei ole sisenenud liikmesriigi territooriumile ajal, mil sissesõidukeeld endiselt kehtis.

2. Põhjendatud üksikjuhtudel, sealhulgas humanitaarsetel põhjustel, võib sissesõidukeelu kehtetuks tunnistada, peatada või selle kehtivusaega lühendada, võttes arvesse kõiki asjakohaseid asjaolusid.

3. Kolmanda riigi kodanikule antakse võimalus taotleda sissesõidukeelu kehtetuks tunnistamist, peatamist või selle kehtivusaja lühendamist.

4. JAGU
TAGASISAATMISE TÄITMINE

Artikkel 12

Väljasaatmine

1. Kolmanda riigi kodanik, kelle kohta on tehtud tagasisaatmisotsus, saadetakse välja, kui:

   a. kolmanda riigi kodanik keeldub tagasisaatmisprotsessi käigus ametiasutustega koostööd tegemast;

   b. kolmanda riigi kodanik liigub teise liikmesriiki ilma loata, sealhulgas artikli 13 kohaselt kehtestatud ajavahemiku jooksul;

   c. kolmanda riigi kodanik kuulub artikli 16 kohaldamisalasse;

   d. kolmanda riigi kodanik ei ole liikmesriigi territooriumilt artikli 13 kohaselt kehtestatud tähtpäevaks lahkunud.

2. Liikmesriikide pädevad asutused võivad teha eraldi kirjaliku haldus- või kohtuotsuse, millega nähakse ette väljasaatmine.

3. Pädevad asutused hindavad tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte järgimist vastuvõtva riigi alusel. Nad võivad tugineda kõikide asjakohaste asjaolude olemasolevale põhjalikule hinnangule, mis on koostatud varasemate menetlusetappide käigus. Asjaoludega seotud muutusi ja ohte puudutavaid uusi aspekte tuleks nõuetekohaselt uurida. Asjaomane kolmanda riigi kodanik peab esitama võimalikult kiiresti kõik oma isiklikku olukorda käsitlevad asjakohased tõendid.

4. Väljasaatmise tagamiseks võetavad sunnimeetmed peavad olema vajalikud ja proportsionaalsed ega tohi mingil juhul ületada mõistliku jõu piire. Neid rakendatakse riigisisese õiguse kohaselt kooskõlas põhiõigustega ning asjaomase kolmanda riigi kodaniku väärikust ja füüsilist puutumatust austades.

5. Õhuteed pidi väljasaatmisel võtavad liikmesriigid arvesse nõukogu otsusele 2004/573/EÜ[47] lisatud üldsuuniseid julgeolekusätete kohta ühisel väljasaatmisel õhuteed pidi.

6. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ja kui kolmanda riigi kodanik teeb selgelt koostööd, võivad pädevad asutused otsustada määrata tähtpäeva, mille saabumise ajaks peab kolmanda riigi kodanik artikli 13 kohaselt liikmesriigi territooriumilt lahkuma. Sellistel juhtudel jälgivad pädevad asutused tähelepanelikult, et kolmanda riigi kodanik täidab oma kohustust, ning korraldavad muu hulgas transpordiabi asjakohasesse liidust lahkumise punkti.

Artikkel 13
Vabatahtlik tagasipöördumine

1. Kui kolmanda riigi kodaniku suhtes ei kohaldata artikli 12 kohast väljasaatmist, märgitakse tagasisaatmisotsuses tähtpäev, mille saabumise ajaks peab kolmanda riigi kodanik liikmesriigi territooriumilt lahkuma, ning kolmanda riigi kodaniku võimalus lahkuda varem.

2. Lõikes 1 osutatud tähtpäeva kindlaksmääramisel võetakse nõuetekohaselt arvesse iga üksikjuhtumi konkreetseid asjaolusid. Tähtpäev, mille saabumise ajaks peab kolmanda riigi kodaniku lahkuma, ei tohi olla hilisem kui 30 päeva alates tagasisaatmisotsuse teatavakstegemisest.

3. Liikmesriigid võivad kooskõlas lõikega 1 ette näha pikema tähtaja oma territooriumilt lahkumiseks või vastavat tähtaega pikendada, võttes arvesse iga üksikjuhtumi konkreetseid asjaolusid, nagu peresidemed, võimalikud kooliskäivad lapsed, osalemine artikli 46 lõike 3 kohases tagasipöördumist ja taasintegreerimist toetavas programmis ning artiklis 21 sätestatud koostöökohustuse täitmine. Igast territooriumilt lahkumise tähtaja pikendamisest teatatakse kolmanda riigi kodanikule kirjalikult.

4. Kolmanda riigi kodanik peab liikmesriigi territooriumilt lahkuma lõike 1 kohaselt kindlaks määratud tähtpäevaks. Vastasel juhul saadetakse kolmanda riigi kodanik artikli 12 kohaselt välja.

Artikkel 14
Väljasaatmise edasilükkamise tingimused

1. Artikli 12 kohane väljasaatmine lükatakse edasi järgmistel asjaoludel:

   a. kui see oleks vastuolus tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõttega või

   b. kui ja kuniks kehtib artikli 28 kohaselt tagasisaatmisotsuse peatamine.

2. Artikli 12 kohase väljasaatmise võib sobiva ajavahemiku võrra edasi lükata, võttes arvesse iga üksikjuhtumi konkreetseid asjaolusid.

3. Kui kolmanda riigi kodanik taotleb väljasaatmise edasilükkamist, tuleb taotlust nõuetekohaselt põhjendada.

---

[47] Nõukogu 29. aprilli 2004. aasta otsus 2004/573/EÜ ühislendude korraldamise kohta seoses kolmandate riikide kodanike väljasaatmisega kahe või enama liikmesriigi territooriumilt individuaalse väljasaatmiskorralduse alusel (ELT L 261, 6.8.2004, lk 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2004/573/oj).

4. Lõike 1 või lõike 2 kohase otsuse tegemisel esitavad liikmesriigid asjaomasele kolmanda riigi kodanikule kirjaliku kinnituse väljasaatmise edasilükkamise ajavahemiku ja tema õiguste kohta sel ajavahemikul.

5. Lõike 1 või lõike 2 kohane väljasaatmise edasilükkamise otsus vaadatakse korrapäraselt ja vähemalt iga kuue kuu tagant läbi.

6. Ajavahemikul, mil väljasaatmine on edasi lükatud, võetakse arvesse järgmisi kolmanda riigi kodaniku olukorda puudutavaid tahke:

   a. põhivajadused;

   b. perekonna ühtsus liikmesriigi territooriumil asuvate pereliikmetega;

   c. esmaabi ja haiguste põhiravi;

   d. alaealiste juurdepääs põhiharidussüsteemile olenevalt nende riigis viibimise kestusest;

   e. haavatavate isikute erivajadused.

7. Väljasaatmise edasilükkamise korral võib kohaldada artiklis 31 sätestatud meetmeid, kui tingimused on täidetud.

Artikkel 15
Väljasaatmise seire

1. Liikmesriigid näevad ette sõltumatu mehhanismi põhiõiguste austamise jälgimiseks väljasaatmisoperatsioonide ajal. Liikmesriigid tagavad sõltumatule seiremehhanismile asjakohased vahendid.

2. Sõltumatu seiremehhanism valib välja väljasaatmisoperatsioonid, mida jälgitakse riskihindamise alusel, ning toimetab dokumendipõhise ülevaatuse alusel ja kohapealsete kontrollide teel, mis võivad toimuda ette teatamata. Liikmesriigid teavitavad seireasutust eelnevalt tulevastest väljasaatmisoperatsioonidest ning tagavad juurdepääsu asjaomastele asukohtadele.

3. Põhjendatud väited põhiõiguste rikkumise kohta väljasaatmisoperatsioonide ajal edastatakse seiremehhanismi kaudu riiklikule pädevale asutusele. Pädevad asutused tegelevad selliste väidetega tõhusalt ja ilma põhjendamatu viivituseta.

Artikkel 16
Julgeolekuohtu kujutavate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmine

1. Käesolevat artiklit kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kui:

   a. nad kujutavad endast ohtu avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule;

   b. on mõjuv põhjus arvata, et nad on toime pannud nõukogu raamotsuse 2002/584/JSK[48] artikli 2 lõikes 2 osutatud raske kuriteo;

   c. on selgeid märke nende kavatsusest panna liikmesriigi territooriumil toime käesoleva lõike punkti b kohane kuritegu.

[48] Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta – teatavate liikmesriikide avaldused raamotsuse vastuvõtmisel (EÜT L 190, 18.7.2002, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2002/584/oj).

2. Selle artikli kohaldamisalasse kuuluvad kolmandate riikide kodanikud saadetakse artikli 12 kohaselt välja.

3. Erandina käesoleva määruse asjakohastest sätetest võidakse käesoleva artikli kohaldamisalasse kuuluvate kolmandate riikide kodanike suhtes kohaldada:

   a. artikli 10 kohaselt kehtestatud sissesõidukeeldu, mis ületab artikli 10 lõikes 6 osutatud maksimumkestust veel kümne aasta võrra;

   b. artikli 29 lõike 3 punkti c kohaselt kinnipidamist;

   c. kinnipidamist vanglates, eraldatuna tavavangidest;

   d. kinnipidamist ajavahemikuks, mis ületab artikli 32 lõikes 3 osutatud maksimumkestust, ja mille määrab kindlaks õigusasutus, võttes arvesse iga üksikjuhtumi asjaolusid, ning õigusasutus vaatab selle läbi vähemalt iga kolme kuu järel.

4. Erandina artikli 28 lõigetest 2 ja 3 ei peatata käesoleva artikli kohaldamisalasse kuuluva kolmanda riigi kodaniku kohta tehtud tagasisaatmisotsuse täitmist, välja arvatud juhul, kui kaasneb oht rikkuda tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet.

Artikkel 17

Tagasisaatmine kolmandasse riiki, millega on sõlmitud leping või kokkulepe

1. Ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmine artikli 4 esimese lõigu punkti 3 alapunkti g tähenduses eeldab kolmanda riigiga lepingu või kokkuleppe sõlmimist. Sellise lepingu või kokkuleppe võib sõlmida kolmanda riigiga üksnes juhul, kui järgitakse rahvusvahelise õiguse kohaseid rahvusvahelisi inimõiguste standardeid ja põhimõtteid, sealhulgas tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet.

2. Lõike 1 kohases lepingus või kokkuleppes sätestatakse järgmine:

   a. menetlused, mida kohaldatakse ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike üleviimisel liikmesriikide territooriumilt lõikes 1 osutatud kolmandasse riiki;

   b. tingimused kolmanda riigi kodaniku viibimiseks lõikes 1 osutatud kolmandas riigis, sealhulgas liikmesriigi ja asjaomase kolmanda riigi vastavad kohustused ja vastutus;

   c. vajaduse korral päritoluriiki või muusse riiki, kuhu kolmanda riigi kodanik otsustab vabatahtlikult tagasi pöörduda, edasise tagasisaatmise kord ning tagajärjed, kui see ei ole võimalik;

   d. lõike 1 teises lauses osutatud kolmanda riigi kohustused;

   e. sõltumatu asutus või mehhanism lepingu või kokkuleppe tulemusliku kohaldamise jälgimiseks;

   f. lepingu või kokkuleppe rikkumise või kolmanda riigi olukorda kahjustava olulise muudatusega kaasnevad tagajärjed.

3. Enne lõike 1 kohase lepingu või kokkuleppe sõlmimist teavitavad liikmesriigid sellest komisjoni ja teisi liikmesriike.

4. Saatjata alaealisi ja alaealistega peresid ei saadeta tagasi lõikes 1 osutatud kolmandasse riiki.

5. JAGU
ALAEALISTE TAGASISAATMINE

Artikkel 18
Lapse huvid

Käesoleva määruse sätete kohaldamisel tuleb esikohale seada lapse huvid.

Artikkel 19
Alaealiste vanuse hindamine

Kui kolmanda riigi kodaniku avaldustest, olemasolevatest dokumentaalsetest tõenditest või muudest asjakohastest märkidest tulenevalt tekib kahtlusi, kas ta on alaealine või mitte, võib pädev asutus korraldada mitut valdkonda hõlmava hindamise, sealhulgas psühhosotsiaalse hindamise, mille viivad läbi kvalifitseeritud spetsialistid, et teha kindlaks kolmanda riigi kodaniku vanus. Sellise hindamise suhtes kohaldatakse analoogia põhjal määruse (EL) 2024/1348 artiklit 25.

Artikkel 20
Saatjata alaealiste tagasisaatmine

1. Enne kui saatjata alaealise kohta otsustatakse teha tagasisaatmisotsus, abistavad muud asjakohased asutused kui tagasisaatmist täitvad asutused lapse huve arvesse võttes.
2. Tagasisaatmisprotsessis määratakse saatjata alaealise esindamiseks, abistamiseks ja vajaduse korral tema nimel tegutsemiseks esindaja või isik, kes on koolitatud kaitsma lapse huve. Tagatakse, et määratud esindaja on läbinud nõuetekohase lapsesõbraliku ja eakohase suhtluse alase koolituse ning et ta räägib alaealisele arusaadavat keelt. Selle isiku puhul on tegemist direktiivi (EL) 2024/1346 alusel esindajana tegutsema määratud isikuga, kui isik on määratud asjaomase direktiivi artikli 27 kohaselt.
3. Saatjata alaealine kuulatakse ära kas otse või lõikes 2 osutatud esindaja või koolitatud isiku vahendusel, sealhulgas lapse huvide kindlakstegemiseks. Enne saatjata alaealise väljasaatmist liikmesriigi territooriumilt veenduvad asjaomase liikmesriigi asutused, et alaealine saadetakse tagasi tema pereliikme või määratud eeskostja juurde või vastuvõtva riigi asjakohasesse vastuvõtuasutusse.

III peatükk
KOLMANDA RIIGI KODANIKU KOHUSTUSED

Artikkel 21
Koostöökohustus

1. Kolmandate riikide kodanikel on kohustus teha liikmesriikide pädevate asutustega koostööd tagasisaatmis- ja tagasivõtumenetluse kõigis etappides ning nad peavad täitma kohustuse lahkuda liikmesriikide territooriumilt. Kolmandate riikide kodanikud esitavad pädevatele asutustele põhjendamatu viivituseta teabe kõigist olulistest muutustest oma isiklikus olukorras, mis on olulised artikli 5 kohaldamisel.
2. Kolmandate riikide kodanikud:
   a. jäävad selle liikmesriigi territooriumile, kes on pädev läbi viima kolmanda riigi kodaniku suhtes kohaldatavat tagasisaatmismenetlust, ega põgene teise liikmesriiki;

b. esitavad pädevate asutuste nõudmisel põhjendamatu viivituseta kogu nende valduses oleva teabe ja füüsilise dokumentatsiooni, mis on vajalik isiku tuvastamiseks või isikusamasuse kontrollimiseks või mis on muul viisil tagasisaatmis- ja tagasivõtumenetluse seisukohast oluline;

c. ei hävita ega kõrvalda muul viisil selliseid dokumente, ei kasuta varjunimesid pettuse eesmärgil, ei esita muud valeteavet suulisel või kirjalikul kujul ega takista muul viisil pettuse teel tagasisaatmis- või tagasivõtumenetlust;

d. annavad isikut tõendava dokumendi või reisidokumendi puudumise korral selgitusi;

e. annavad teavet läbitud kolmandate riikide kohta;

f. esitavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1358[49] artikli 2 lõike 1 punktis s määratletud biomeetrilised andmed;

g. esitavad täpsed kontaktandmed, sealhulgas praegune elukoht, aadress, telefoninumber, mille kaudu nendega on võimalik kontakteeruda, ja olemasolu korral e-posti aadress;

h. esitavad põhjendamatu viivituseta teavet punktis g osutatud kontaktandmete muutumisest;

i. jäävad artikli 23 kohaselt kättesaadavaks kogu tagasisaatmis- ja tagasivõtumenetluse kestel ning eelkõige ilmuvad lahkumiskohta tagasisaatmise eesmärgil toimuvaks transpordiks;

j. esitavad asjaomaste kolmandate riikide pädevatele asutustele reisidokumentide saamiseks esitatud taotlustega seoses kogu nõutava teabe ja avaldused ning teevad vajaduse korral koostööd kolmandate riikide vastavate asutustega;

k. ilmuvad vajaduse korral isiklikult või kui see on raskendatud, siis videokonverentsi vahendusel liikmesriigi ja kolmanda riigi pädevate asutuste ette nende asutuste kindlaks määratud kohas, kui seda on vaja nende kodakondsuse kindlakstegemiseks;

l. osalevad tagasipöördumis- ja taasintegreerimisnõustamises, kui pädevad asutused seda nõuavad.

3. Lõike 2 punktis b osutatud teave ja füüsilised dokumendid, või kui need ei ole kättesaadavad, siis nende koopiad peavad sisaldama eelkõige kolmandate riikide kodanike avaldusi ja kõiki nende valduses olevaid dokumente, mis hõlmavad:

a. nende nime, sünniaega ja -kohta, sugu ja kodakondsust või kodakondsuseid või asjaolu, et kolmanda riigi kodanik on kodakondsuseta;

[49] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1358, millega luuakse biomeetriliste andmete võrdlemise Eurodac-süsteem, et kohaldada tulemuslikult Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EL) 2024/1351 ja (EL) 2024/1350 ja nõukogu direktiivi 2001/55/EÜ ning tuvastada ebaseaduslikult riigis viibivad kolmanda riigi kodanikud ja kodakondsuseta isikud, ning mis käsitleb liikmesriikide õiguskaitseasutuste ja Europoli päringuid andmete võrdlemiseks Eurodac-süsteemi andmetega õiguskaitse eesmärgil ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EL) 2018/1240 ja (EL) 2019/818 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 603/2013 (ELT L, 2024/1358, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj).

b. nende pereliikmeid ja muid kolmanda riigi kodaniku isikuandmeid, kui need on asjakohased tagasisaatmis- või tagasivõtumenetluse läbiviimiseks või vastuvõtva riigi kindlaksmääramiseks;

c. kolmandate riikide kodanike isikut tõendava dokumendi või reisidokumendi ja muude nende esitatud dokumentide liiki, numbrit, kehtivusaega ja välja andnud riiki, mida pädev asutus peab vajalikuks nende isikute tuvastamiseks, tagasisaatmis- või tagasivõtumenetluse läbiviimiseks ja vastuvõtva riigi kindlaksmääramiseks;

d. teise liikmesriigi või kolmanda riigi välja antud elamislubasid või muid lubasid, mis annavad kolmanda riigi kodanikule riigis viibimise õiguse;

e. teise liikmesriigi tehtud võimalikke tagasisaatmisotsuseid;

f. riiki või riike ja varasemat (varasemaid) elukohta või -kohti, reisimarsruute ja -dokumente.

4. Kui pädevad asutused otsustavad säilitada kõik dokumendid, mis on vajalikud lõike 2 punktis b osutatud tagasisaatmise ettevalmistamiseks, tagavad nad, et kolmanda riigi kodanik saab viivitamata originaaldokumentide valguskoopiad või soovi korral digitaalkoopiad. Artikli 13 kohase tagasisaatmise korral tagastavad pädevad asutused asjaomased dokumendid kolmanda riigi kodanikule kas riigist lahkumisel või kolmandasse riiki saabumisel.

5. Kolmanda riigi kodanik nõustub võtma pädevatelt asutustelt vastu kõik teated telefoni, e-posti või posti teel oma kõige uuematel kontaktandmetel, mille ta on lõike 2 punktide g ja h kohaselt esitanud pädevatele asutustele. Liikmesriigid kehtestavad riigisiseses õiguses teabevahetusmeetodi ja hetke, mil teade loetakse kolmanda riigi kodaniku poolt kätte saaduks ja talle teatavaks tehtuks, või kasutavad sellise teabevahetuse jaoks liidu väljatöötatud ja/või toetatavaid digisüsteeme.

6. Kolmanda riigi kodanikku või tema isiklikke asju võidakse läbi otsida, kui see on tagasisaatmis- või tagasivõtumenetluse jaoks vajalik ja nõuetekohaselt põhjendatud ning ilma et see mõjutaks julgeolekukaalutlustel tehtavaid läbiotsimisi. Kolmanda riigi kodaniku läbiotsimisel käesoleva määruse alusel austatakse põhiõigusi, eelkõige inimväärikuse ning füüsilise ja psühholoogilise puutumatuse põhimõtteid, ning tema suhtes kohaldatakse riigisiseses õiguses sätestatud kaitsemeetmeid ja õiguskaitsevahendeid.

Artikkel 22

Tagajärjed koostöökohustuse täitmata jätmise korral

Artikli 21 lõike 2 punktides a–k sätestatud kohustuste täitmata jätmise korral näevad liikmesriigid ette võimaluse kehtestada pärast individuaalset hindamist kolmanda riigi kodaniku suhtes mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad meetmed, mille hulka võivad kuuluda järgmised:

1) liikmesriigi õiguse alusel asjaomasele kolmanda riigi kodanikule antavate teatavate hüvitiste ja toetuste andmisest keeldumine või nende vähendamine, välja arvatud juhul, kui sellega võib kaasneda isiku suutmatus katta oma põhivajadused;

2) artikli 13 kohaselt vabatahtliku tagasipöördumise soodustamiseks antavate stiimulite andmisest keeldumine või nende vähendamine või artikli 46 lõike 3 kohaste tagasipöördumis- ja taasintegreerimisprogrammide raames antava abi vähendamine;

3) isikut tõendavate või reisidokumentide äravõtmine, tingimusel et kolmanda riigi kodanikule saab vastava dokumendi koopia;

4) tööloa andmisest keeldumine või selle kehtetuks tunnistamineriigisisese õiguse kohaselt;

5) sissesõidukeelu kehtivusaja pikendamine artikli 10 lõike 7 kohaselt;

6) rahalised karistused.

Artikkel 23

Isiku kättesaadavus tagasisaatmisprotsessi jaoks

1. Kiire, tõhusa ja tulemusliku tagasisaatmise tagamiseks kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes tagasisaatmismenetluse käigus üht või mitut järgmistest meetmetest:

   a. paigutamine liikmesriigi territooriumil teatavasse geograafilisse piirkonda, kus nad saavad vabalt liikuda;

   b. elamine konkreetsel aadressil;

   c. ilmumine pädevasse asutusse kindlaksmääratud ajal või mõistlike ajavahemike järel.

2. Lõiget 1 kohaldatakse üksnes niivõrd, kui see on kooskõlas haavatavate isikute erivajaduste ja lapse huvidega.

3. Taotluse korral võivad pädevad asutused anda kolmanda riigi kodanikule loa:

   a. ajutiselt lahkuda geograafilisest piirkonnast nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel ja mõjuvatel perekondlikel põhjustel või vajaliku ravi saamiseks, mida selles geograafilises piirkonnas ei osutata;

   b. elada ajutiselt väljaspool lõike 1 punkti b kohaselt määratud kohta;

   c. ajutiselt mitte täita pädevasse asutusse ilmumise kohustust.

4. Otsused lõike 3 esimeses lõigus loetletud lubade kohta tehakse objektiivselt ja erapooletult, lähtudes iga üksikjuhtumi asjaoludest, ning asjaomase loa andmisest keeldumise korral esitatakse keeldumise põhjendused.

5. Kolmanda riigi kodanik ei pea küsima luba, et minna ametiasutustega kokkulepitud kohtumistele või ilmuda kohtusse, kui asjaomase kolmanda riigi kodaniku kohalolu on vajalik. Kolmanda riigi kodanik teatab sellistest kohtumistest pädevatele asutustele.

6. Lõike 1 punktide b ja c kohaselt tehtavad otsused tehakse kirjalikult, need peavad olema proportsionaalsed ja võtma arvesse asjaomase kolmanda riigi kodaniku konkreetseid asjaolusid.

IV peatükk
KAITSEMEETMED JA ÕIGUSKAITSEVAHENDID

1. JAGU
MENETLUSLIKUD TAGATISED

Artikkel 24
Õigus saada teavet

1. Kolmandate riikide kodanikke, kelle suhtes kohaldatakse tagasisaatmismenetlust, teavitatakse põhjendamatu viivituseta järgmisest:

   a. tagasisaatmismenetluse eesmärk, kestus ja etapid ning teave kättesaadavate õiguskaitsevahendite ja nende kasutamise tähtaegade kohta;

   b. kolmandate riikide kodanike õigused ja kohustused tagasisaatmismenetluse ajal, nagu on sätestatud artiklites 21 ja 23, artikli 22 kohased nõuete täitmata jätmise tagajärjed, isiku tagasisaatmist käsitleva hoiatusteate olemasolu Schengeni infosüsteemis ning teise liikmesriigi artikli 9 kohase tagasisaatmisotsuse tunnustamine ja täitmine;

   c. artikli 46 kohased tagasipöördumis- ja taasintegreerimisnõustamine ja -programmid;

   d. nende menetlusõigused ja -kohustused kogu tagasisaatmismenetluse jooksul kooskõlas käesoleva määruse ja riigisisese õigusega, eelkõige artikli 25 kohane õigus õigusabile ja esindamisele.

2. Teave tuleb edastada põhjendamatu viivituseta lihtsas ja arusaadavas keeles ning keeles, millest kolmanda riigi kodanik saab aru või on kõigi eelduste kohaselt võimeline aru saama, sealhulgas vajaduse korral kirjaliku ja suulise tõlke abil. Asjaomane teave esitatakse standardsetel teabelehtedel kas paberkandjal või elektrooniliselt. Alaealiste puhul esitatakse teave lapsesõbralikul ja eakohasel viisil ning vanemliku vastutuse kandja või artikli 20 lõikes 2 osutatud esindaja osalusel. Kolmanda riigi kodanikule antakse võimalus kinnitada, et ta on teabe kätte saanud.

Artikkel 25
Õigusabi ja esindamine

1. Kui õigusasutusele on esitatud artikli 27 kohane edasikaebus või asja läbivaatamise taotlus, siis tagavad liikmesriigid kolmanda riigi kodaniku taotluse korral talle võimaluse saada vajaduse korral tasuta õigusabi ja esindamist, et tagada õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele.

2. Saatjata alaealistele tagatakse automaatselt tasuta õigusabi ja esindamine.

3. Õigusabi ja esindamine hõlmab edasikaebuse või asja läbivaatamise taotluse ettevalmistamist, sealhulgas vähemalt riigisisese õiguse kohaselt nõutavate menetlusdokumentide ettevalmistamist, ning asja arutamise korral õigusasutustes asja arutamisel osalemist, et tagada kaitseõiguse tõhus kasutamine. Selline abi ei mõjuta määruse (EL) 2024/1348 alusel antavat abi.

4. Tasuta õigusabi ja esindamist pakuvad õigusnõustajad või muud riigisisese õiguse alusel tunnustatud vastava kvalifikatsiooniga isikud, kelle huvid ei ole vastuolus või ei lähe tõenäoliselt vastuollu kolmanda riigi kodaniku huvidega.

5. Liikmesriigid ei pea edasikaebemenetluses tasuta õigusabi ja esindamist pakkuma, kui:

   a. leitakse, et kolmanda riigi kodanikul on piisavalt vahendeid õigusabi ja esindamise võimaldamiseks tema enda kulul;

   b. leitakse, et edasikaebusel ei ole ilmseid eduvõimalusi või see on kuritarvitav;

   c. edasikaebus või asja läbivaatamise taotlus on jõudnud riigisisese õigusega ette nähtud teise või edasisse edasikaebeastmesse, kaasa arvatud uuesti ärakuulamise ja edasikaebuse uuesti läbivaatamise korral;

   d. kolmanda riigi kodanikku juba abistab või esindab õigusnõustaja.

6. Tasuta õigusabi ja esindamist taotlev kolmanda riigi kodanik peab avaldama oma rahalise olukorra.

7. Liikmesriigid võivad, välja arvatud saatjata alaealistele osutatava abi puhul, tõhusa õiguskaitsevahendi õiguse olemusest lähtudes teha järgmist:

   a. piirata tasuta õigusabi ja esindamist rahaliselt või ajaliselt, tingimusel et sellised piirangud ei ole meelevaldsed ega piira põhjendamatult juurdepääsu tasuta õigusabile ja esindamisele ega kahjusta kaitseõiguse kasutamist;

   b. taotleda kantud kulude täielikku või osalist hüvitamist, kui kolmanda riigi kodaniku rahaline olukord on tagasisaatmismenetluse käigus paranenud või kui otsus tasuta õigusabi ja esindamise kohta tehti kolmanda riigi kodaniku esitatud valeandmete alusel;

   c. ette näha, et tasude ja muude kulude ja korvamiste puhul koheldakse õigusabiga seotud küsimustes kolmandate riikide kodanikke võrdväärselt liikmesriigi enda kodanike üldise kohtlemisega, kuid mitte soodsamalt.

8. Liikmesriigid sätestavad konkreetsed menetlusnormid selle kohta, kuidas tasuta õigusabi ja esindamise taotlusi esitatakse ja menetletakse, või kohaldavad sarnaste riigisiseste taotluste kohta kehtivaid norme, tingimusel et need normid ei muuda tasuta õigusabi ja esindamise saamist ülemäära keeruliseks või võimatuks.

9. Kui otsuse mitte võimaldada tasuta õigusabi ja esindamist teeb asutus, mis ei ole õigusasutus, tuues põhjuseks, et edasikaebusel ei leita olevat ilmseid eduvõimalusi või seda loetakse kuritarvitavaks, on taotlejal õigus tõhusale õiguskaitsevahendile, et õigusasutuses selline otsus vaidlustada. Selleks on taotlejal õigus taotleda tasuta õigusabi ja esindamist.

10. Liikmesriigid võivad riigisisese õiguse kohaselt ette näha tasuta õigusabi ja esindamise haldusmenetluses.

2. JAGU
ÕIGUSKAITSEVAHENDID

Artikkel 26
Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile

1. Asjaomasele kolmanda riigi kodanikule võimaldatakse tõhus õiguskaitsevahend artiklis 7, artiklis 10 ja artikli 12 lõikes 2 osutatud otsuste vaidlustamiseks pädevas õigusasutuses.
2. Tõhus õiguskaitsevahend näeb ette nii faktiliste kui ka õiguslike asjaolude täieliku ja *ex nunc* läbivaatamise.
3. Liikmesriigid tagavad, et tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõttest tulenevate nõuete täitmist kontrollib pädev õigusasutus kolmanda riigi kodaniku taotlusel või ametiülesande korras.

Artikkel 27
Edasikaebuse esitamine pädevale õigusasutusele

1. Selleks et tagada artikli 26 kohane õigus tõhusale õiguskaitsevahendile, kehtestavad liikmesriigid oma riigisiseses õiguses mõistlikud tähtajad, mille jooksul esimese astme pädev õigusasutus vaatab läbi artiklites 7, 10 ja artikli 12 lõikes 2 osutatud otsused, ning tagavad edasikaebuse nõuetekohase ja põhjaliku läbivaatamise. Esimese astme õigusasutusele edasikaebuse esitamise tähtaeg ei tohi olla pikem kui 14 päeva.
2. Lõikes 1 osutatud tähtaeg hakkab kulgema alates kuupäevast, mil kolmanda riigi kodanikku teavitatakse artiklis 7, artiklis 10 ja artikli 12 lõikes 2 osutatud otsusest, või muust kuupäevast, mis on kindlaks määratud riigisisese õigusega, eelkõige juhul, kui asjaomane kolmanda riigi kodanik on põgenenud.
3. Kui tagasisaatmisotsus põhineb samal aktil kui otsus, millega keeldutakse andmast luba seaduslikuks riigis viibimiseks või seaduslik riigis viibimine lõpetatakse, või see otsus on tehtud samas aktis, võivad tagasisaatmisotsuse edasikaebamise tähtajad olla need, mis on riigisiseses õiguses ette nähtud seadusliku riigis viibimise lõpetamise või selleks loa andmise keeldumise otsuse edasikaebamiseks.
4. Kui sissesõidukeeld kehtestatakse koos artiklis 7 osutatud tagasisaatmisotsusega, kaevatakse see koos asjaomase tagasisaatmisotsusega edasi samas õigusasutuses, sama õigusmenetluse ja sama tähtaja jooksul. Kui sissesõidukeeld kehtestatakse tagasisaatmisotsusest eraldi või see on ainus vaidlustatav otsus, võib selle eraldi edasi kaevata. Sellise eraldi õigusmenetluse algatamise tähtajad on samad, mis on ette nähtud juhuks, kui sissesõidukeeld kaevatakse edasi koos tagasisaatmisotsusega.
5. Kui dokumente ei esitata, juhul kui tõlke peab esitama taotleja pädeva õigusasutuse määratud tähtajaks, või kui dokumente ei esitata, juhul kui tõlke tagab pädev õigusasutus, piisavalt aegsasti, et pädev õigusasutus saaks tagada nende tõlkimise, võib õigusasutus keelduda neid dokumente arvesse võtmast.

Artikkel 28
Peatav mõju

1. Artiklite 7, 10 ja artikli 12 lõike 2 kohaselt tehtud otsuste täitmine peatatakse, kuni tähtaeg, mille jooksul saab kasutada artiklis 27 osutatud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile esimese astme õigusasutuses, on möödunud.
2. Kolmandate riikide kodanikele antakse õigus esitada taotlus tagasisaatmisotsuse täitmise peatamiseks, enne kui tähtaeg, mille jooksul nad saavad kasutada artiklis 27 osutatud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile esimese astme õigusasutuses, on möödunud. Õigusasutusel on õigus pärast nii faktiliste kui ka õiguslike asjaolude läbivaatamist otsustada, kas tagasisaatmisotsuse täitmine tuleks kuni õiguskaitsevahendi tulemuse selgumiseni peatada või mitte. Tagasisaatmisotsuse täitmine peatatakse, kui on oht, et rikutakse tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet.
3. Kui esimese või järgneva edasikaebamisotsuse peale esitatakse uus edasikaebus, ei peatata tagasisaatmisotsuse täitmist, välja arvatud juhul, kui kolmanda riigi kodanik taotleb peatamist ja pädev õigusasutus otsustab seda teha, võttes nõuetekohaselt arvesse iga üksikjuhtumi konkreetseid asjaolusid.
4. Otsus tagasisaatmisotsuse täitmise peatamise rakendamise kohta tehakse 48 tunni jooksul. Keeruliste faktiliste või õiguslike asjaolude korral võib seda tähtaega ületada.

V peatükk
PÕGENEMISE ENNETAMINE JA KINNIPIDAMINE

Artikkel 29
Kinnipidamise alused

1. Liikmesriigid võivad kolmanda riigi kodanikku käesoleva määruse kohaselt kinni pidada iga üksikjuhtumi individuaalse hindamise alusel ning üksnes juhul, kui kinnipidamine on proportsionaalne.
2. Liikmesriigid võivad kolmanda riigi kodanikku kinni pidada üksnes tagasisaatmise ettevalmistamiseks või väljasaatmise elluviimiseks.
3. Kolmanda riigi kodanikku võib kinni pidada üksnes ühe või mitme järgmise kinnipidamise aluse põhjal:
   a. põgenemisoht, mis on artikli 30 kohaselt kindlaks määratud;
   b. kolmanda riigi kodanik hoiab kõrvale tagasisaatmise ettevalmistamisest või väljasaatmisprotsessist või takistab neid;
   c. kolmanda riigi kodanik kujutab endast artikli 16 kohaselt julgeolekuohtu;
   d. isiku tuvastamiseks või isikusamasuse kontrollimiseks või kodakondsuse kindlakstegemiseks või kontrollimiseks;
   e. artikli 31 kohaselt määratud meetmete täitmata jätmine.
4. Kinnipidamise alused sätestatakse riigisiseses õiguses.
5. Kinnipidamise rakendamise otsustavad haldus- või õigusasutused. Kinnipidamine määratakse kirjaliku otsusega, milles esitatakse selle aluseks olevad faktilised ja õiguslikud põhjendused ning teave kättesaadavate õiguskaitsevahendite kohta. Otsus tehakse kolmanda riigi kodanikule teatavaks keeles, millest kolmanda riigi kodanik saab aru või on kõigi eelduste kohaselt võimeline aru saama.

6. Kolmanda riigi kodaniku lõike 2 kohasel kinnipidamisel võtavad liikmesriigid arvesse kõiki nähtavaid kolmanda riigi kodanikuga seotud märke, tema tehtud avaldusi või käitumist, mille põhjal võib järeldada, et tegemist on haavatava isikuga.

Artikkel 30
Põgenemisoht

1. Kui ei ole tõendatud teisiti, on üksikjuhtumi puhul tegemist põgenemisohuga, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

   a. kolmanda riigi kodanik on ilma loata liikunud teise liikmesriigi või teiste liikmesriikide territooriumile, sealhulgas pärast kolmanda riigi läbimist, või on püüdnud seda teha;

   b. kolmanda riigi kodaniku kohta on tehtud tagasisaatmisotsus või täiteotsus, mille on teinud muu liikmesriik kui see, kelle territooriumil isik praegu ebaseaduslikult viibib, sealhulgas juhul, kui see tuvastatakse määruse (EL) 2018/1860 kohaselt Schengeni infosüsteemi sisestatud hoiatusteadete kaudu;

   c. artikli 23 kohaste meetmete täitmata jätmine.

2. Lõikega 1 hõlmamata juhtudel tehakse põgenemisoht kindlaks iga üksikjuhtumi konkreetsete asjaolude üldhinnangu alusel, kui asjaomase kolmanda riigi kodaniku puhul on täidetud üks järgmistest tingimustest:

   a. elukoha, püsiva viibimiskoha või usaldusväärse aadressi puudumine;

   b. selgesõnaline avaldus selle kohta, et käesoleva määruse alusel kohaldatavaid tagasisaatmisega seotud meetmeid ei kavatseta järgida, või tegevus, mis näitab selget kavatsust asjaomaseid meetmeid mitte järgida;

   c. tagasisaatmisotsusest tulenevate kohustuste täitmata jätmine selleks artikli 13 kohaselt määratud tähtpäevani, mille saabumise ajaks peab kolmanda riigi kodanik liikmesriikide territooriumilt lahkuma;

   d. liikmesriikide pädevate asutustega koostöökohustuse täitmata jätmine käesoleva määruse kohaste menetluste kõigis etappides, nagu on osutatud artikli 21 lõike 2 punktides a–k;

   e. kui lahkumine on peagi toimumas ja on põhjendatult alust arvata, et kolmanda riigi kodanik kavatseb rikkuda artikli 21 lõike 2 punktis l sätestatud koostöökohustust;

   f. valede või võltsitud isikut tõendavate või reisidokumentide, elamislubade või viisade või riiki sisenemise tingimusi tõendavate dokumentide kasutamine, selliste dokumentide hävitamine või muul viisil kõrvaldamine, pettuse eesmärgil valenimede kasutamine, muu valeandmete suulisel või kirjalikul kujul esitamine või muul viisil tagasisaatmis- või tagasivõtumenetluse pettuse teel takistamine;

   g. tagasisaatmismenetluse vägivaldne takistamine;

   h. uuesti liitu sisenemine kehtivat sissesõidukeeldu rikkudes.

Artikkel 31
Kinnipidamise alternatiivid

1. Liikmesriigid näevad riigisiseses õiguses ette kinnipidamise alternatiivsed meetmed. Selliste meetmete kehtestamisel võetakse arvesse asjaomase kolmanda riigi kodaniku

konkreetset olukorda, sealhulgas haavatavust, ning need meetmed peavad olema proportsionaalsed artikli 30 kohaselt hinnatud põgenemisohu suurusega.

2. Selleks näevad liikmesriigid ette ükskõik millised järgmised meetmed:

   a. kohustus ilmuda korrapäraselt pädevatesse asutustesse, võttes arvesse konkreetseid asjaolusid, vähemalt iga kolme päeva tagant;

   b. kohustus anda isikut tõendavad dokumendid või reisidokumendid üle pädevatele asutustele;

   c. kohustus elada pädevate asutuste määratud kohas;

   d. piisava rahalise tagatise määramine;

   e. elektroonilise jälgimise rakendamine, sealhulgas riigisisese õigusega ette nähtud tagatised ja menetlused.

3. Lõikes 2 osutatud meetmete kohaldamise otsuses esitatakse asjakohased faktilised ja õiguslikud põhjendused.

4. Kolmandate riikide kodanikke teavitatakse igast otsusest kohaldada käesoleva artikli lõikes 2 osutatud meetmeid ning neid teavitatakse asjaomase otsuse täitmata jätmise tagajärgedest, sealhulgas vastavalt artikli 29 lõike 3 punktile e, ja käesoleva artikli lõikes 5 osutatud õiguskaitsevahenditest.

5. Liikmesriigid tagavad, et õigusasutus vaatab käesoleva artikli lõike 2 kohaselt tehtud otsused asjaomase isiku taotlusel või ametiülesande korras läbi kiiresti ning hiljemalt kahe kuu jooksul.

Artikkel 32
Kinnipidamisaeg

1. Kinnipidamine kestab võimalikult lühikest aeg ja seni, kuni on täidetud artiklis 29 sätestatud tingimused ning kuni on vaja tagada edukas tagasisaatmine.

2. Kui selgub, et artiklis 29 sätestatud tingimused ei ole enam täidetud, ei ole kinnipidamine enam põhjendatud ja kolmanda riigi kodanik vabastatakse. Selline vabastamine ei välista artikli 31 kohaste põgenemisohu ärahoidmise meetmete kohaldamist.

3. Kinnipidamine ei tohi ületada asjaomases liikmesriigis 12 kuud. Kinnipidamist võib pikendada kuni 12 kuu võrra asjaomases liikmesriigis, kui tagasisaatmismenetlus kestab tõenäoliselt kauem, kuna asjaomane kolmanda riigi kodanik ei tee koostööd või kolmandatelt riikidelt vajalike dokumentide hankimine viibib.

4. Lõike 3 kohase maksimaalse kinnipidamisaja lõppemine ei välista artikli 31 kohaste meetmete kohaldamist.

Artikkel 33
Kinnipidamiskorralduste läbivaatamine

1. Kinnipidamine vaadatakse läbi korrapäraste ajavahemike järel ja vähemalt iga kolme kuu järel kas asjaomase kolmanda riigi kodaniku taotlusel või ametiülesande korras.

2. Saatjata alaealiste kinnipidamine vaadatakse läbi ametiülesande korraskorrapäraste ajavahemike järel ja vähemalt iga kolme kuu järel.

3. Kui haldusasutus on määranud kinnipidamise või seda pikendanud, tagavad liikmesriigid, et kõik menetluse käigus esitatud asjakohased faktid, tõendid ja märkused alluvad kohtulikule läbivaatamisele, sätestades, et:

   a. kinnipidamise õiguspärasus vaadatakse kohtulikult läbi võimalikult kiiresti pärast kinnipidamise algust ning mitte hiljem kui 15 päeva pärast seda või

   b. asjaomasele kolmanda riigi kodanikule antakse õigus algatada menetlus, mille kohaselt tema kinnipidamise õiguspärasus vaadatakse kohtulikult läbi võimalikult kiiresti pärast vastava menetluse algatamist ning mitte hiljem kui 15 päeva pärast seda. Sellisel juhul teavitavad liikmesriigid pärast kinnipidamist asjaomast kolmanda riigi kodanikku viivitamatult sellise menetluse algatamise võimalusest.

Artikkel 34
Kinnipidamistingimused

1. Kinnipidamine toimub üldjuhul spetsiaalsetes kinnipidamisasutustes, sealhulgas muude asutuste selleks mõeldud osakondades. Kui liikmesriigil ei ole võimalik korraldada majutust vastavates asutustes ja ta peab kasutama vanglas majutamist, eraldatakse kolmandate riikide kodanikud tavalistest kinnipeetavatest.

2. Kinnipeetud kolmandate riikide kodanikele tagatakse vabas õhus viibimise võimalused.

3. Kinnipeetud kolmandate riikide kodanikele võimaldatakse soovi korral võtta õigeaegselt ühendust õiguslike esindajate, pereliikmete ja pädevate konsulaarasutustega.

4. Erilist tähelepanu pööratakse kinnipeetud haavatavate isikute erivajadustele ja neile nähakse ette spetsiaalne majutus. Kinnipeetud kolmandate riikide kodanikele võimaldatakse esmaabi ja haiguste põhiravi.

5. Õiguslikel esindajatel, pereliikmetel, pädevatel konsulaarasutustel ning asjakohastel ja pädevatel riiklikel, rahvusvahelistel ja valitsusvälistel organisatsioonidel ja asutustel võimaldatakse külastada kõiki kinnipidamisasutusi ning suhelda kolmandate riikide kodanikega ja külastada neid tingimustes, mis tagavad nende eraelu puutumatuse. Selliste külastuste puhul võib nõuda loa olemasolu.

6. Kinnipeetud kolmandate riikide kodanikele esitatakse kirjalikult teave, milles selgitatakse kinnipidamisasutuses kohaldatavaid eeskirju ning sätestatakse nende õigused ja kohustused lihtsalt ja mõistetavalt ning keeles, millest nad saavad aru. Asjaomane teave hõlmab ka teavet nende riigisisesest õiguse kohase õiguse kohta võtta ühendust lõikes 3 ja 5 osutatud isikute ja asutustega.

Artikkel 35
Alaealiste ja perede kinnipidamistingimused

1. Saatjata alaealisi ja alaealistega peresid peetakse kinni üksnes viimase abinõuna ning lühima asjakohase ajavahemiku jooksul, võttes arvesse lapse huve.

2. Tagasisaatmist ootavad kinnipeetud pered ja saatjata alaealised majutatakse eraldi, mis tagab piisava eraelu puutumatuse. Kinnipidamisasutuse töötajad peavad olema läbinud asjakohase koolituse ning kinnipidamisasutus peab olema kohandatud isikute ea- ja sookohaste vajadustega, sealhulgas peavad olema tagatud sobivad hügieenitingimused, toit, tervishoiuteenused ja muu taristu.

3. Kinnipeetud alaealistel on võimalus tegeleda vaba aja veetmisega, sealhulgas eakohaste mängude ja harrastustega, ning neile on sõltuvalt nende kinnipidamise kestusest tagatud juurdepääs sobivas vormis haridusele.

VI peatükk
TAGASIVÕTMINE

Artikkel 36
Tagasivõtumenetlus

1. Täidetava tagasisaatmisotsuse tegemise järel ja sõltumata artiklist 28 algatavad pädevad asutused – vajaduse korral koos Frontexi toetusega – süstemaatiliselt ja põhjendamatu viivituseta tagasivõtumenetluse.
2. Kui reisidokument tuleb hankida kolmanda riigi ametiasutustelt, esitavad pädevad asutused tagasivõtutaotluse. Tagasivõtutaotlus sisaldab vajaduse korral kodakondsuse kinnitamise taotlust ja reisidokumendi väljaandmise taotlust. Tagasivõtutaotlused esitatakse viivitamata ja võimaluse korral lõike 6 kohast standardvormi kasutades.
3. Pädevad asutused võivad esitada reisidokumendi taotluse eraldi, kui see on eelistatav õiguslikel või korralduslikel põhjustel, sealhulgas välja antava reisidokumendi kehtivusaja tõttu või seetõttu, et kolmanda riigi kodanik ei ole kohe pärast kodakondsuse kinnitamist reisidokumendi saamiseks kättesaadav. Vajaduse korral kasutatakse Euroopa tagasisaatmise reisidokumenti kooskõlas kohaldatava tagasivõtukokkuleppe ja määrusega (EL) 2016/1953[50].
4. Asjaomane pädev asutus laadib Schengeni infosüsteemi üles teabe kodakondsuse kinnitamise taotluse tulemuse ja välja antud reisidokumendi kohta. Asjaomane teave ja reisidokument tehakse taotluse korral kättesaadavaks teiste liikmesriikide pädevatele asutustele.
5. Liikmesriigid võivad seada sisse asjakohase korra, et hõlbustada identifitseerimisintervjuude korraldamist teises liikmesriigis, sealhulgas artikli 44 rakendamiseks.
6. Komisjonil on õigus võtta artikli 49 lõike 2 kohaselt vastu rakendusakt, milles määratakse kindlaks standardvorm, mida kasutatakse lõikes 2 osutatud tagasivõtutaotluste esitamiseks. Asjaomane standardvorm hõlmab:
   a. tagasivõtutaotluse vormi;
   b. tagasivõtutaotluse elemente, sealhulgas kodakondsuse kinnitamise taotlust ja reisidokumendi väljaandmise taotlust.
7. Kolmandates riikides toimuvat tagasivõtumenetlust toetavad liidu rahastatavad spetsiaalsed liidu tagasisaatmise kontaktametnikud. Sellised kontaktametnikud on osa liidu delegatsioonide struktuurist ning nad teevad tihedat koostööd komisjoniga, et saavutada asjakohased liidu poliitika prioriteedid.

[50] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta määrus (EL) 2016/1953, mis käsitleb Euroopa reisidokumendi kehtestamist riigis ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu 30. novembri 1994. aasta soovitus (ELT L 311, 17.11.2016, lk 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1953/oj).

Artikkel 37

Teabevahetus tunnustamata kolmandate riikide üksustega

1. Pädevad asutused võivad vajaduse korral vahetada teavet tunnustamata kolmandate riikide üksustega, kes vastutavad tagasivõtumenetluse ühe või mitme etapi eest.

2. Asjaomane teabevahetus piirdub sellega, mis on vajalik tagasivõtumenetluse läbiviimiseks, ega ole käsitatav asjaomaste üksuste diplomaatilise tunnustamisena.

VII peatükk
ISIKUANDMETE JAGAMINE JA EDASTAMINE

Artikkel 38

Teabe jagamine liikmesriikide vahel

1. Liikmesriigid kasutavad käesoleva määruse rakendamiseks kõiki asjakohaseid koostöö- ja teabevahetusvahendeid.

2. Teabevahetus toimub liikmesriigi taotlusel ning see võib toimuda üksnes liikmesriikide pädevate asutuste vahel.

3. Liikmesriigid edastavad üksteisele taotluse korral teabe käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluva isiku kohta, et viia läbi tagasisaatmismenetlus, tagasivõtumenetlus ja anda taasintegreerimisabi.

4. Kui lõikes 3 osutatud teavet saab vahetada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/818[51] artikli 4 punktis 15 osutatud ELi infosüsteemide kaudu või täiendava teabe kaudu kooskõlas määrusega (EL) 2018/1860, toimub sellise teabe vahetus üksnes nende vahendite kaudu.

5. Taotletavad andmed peavad olema piisavad, asjakohased, täpsed, piirduma sellega, mis on vajalik kavandatud eesmärgi saavutamiseks, ning hõlmama nende aluseks olevaid põhjendusi.

6. Lõikes 3 osutatud teave sisaldab eelkõige järgmist:

   a. teave, mis on vajalik kolmanda riigi kodaniku isiku ning vajaduse korral tema pereliikmete, sugulaste ja muude perekondlike suhete, eelkõige perekonnanime(de) kindlakstegemiseks; eesnimi (eesnimed); vajaduse korral endine nimi (endised nimed) ja muu nimi (muud nimed) (varjunimi (varjunimed), pseudonüüm(id)); sünniaeg, -koht ja -riik; sugu;

   b. määruse (EL) 2024/1358 kohaselt kolmanda riigi kodanikult võetud biomeetriliste andmetega seotud teave, eelkõige näokujutis(ed); daktüloskoopilised andmed; biomeetriliste andmete võtmise kuupäev; päritoluliikmesriigi kasutatav Eurodaci viitenumber;

   c. teave kolmanda riigi kodaniku kodakondsuse ja reisidokumendi (reisidokumentide) kohta, eelkõige praegune kodakondsus (praegused kodakondsused) ja varasem(ad) kodakondsus(ed); reisidokumendi (reisidokumentide) liik, number ja väljaandjariik;

[51] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta määrus (EL) 2019/818, millega luuakse ELi infosüsteemide koostalitlusvõime raamistik politsei- ja õiguskoostöö, varjupaiga ja rände valdkonnas ning muudetakse määrusi (EL) 2018/1726, (EL) 2018/1862 ja (EL) 2019/816 (ELT L 135, 22.5.2019, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/818/oj).

reisidokumendi (reisidokumentide) väljaandmise kuupäev ja kehtivusaja lõppkuupäev;

d. teave kolmanda riigi kodaniku elukohtade, läbitud marsruutide, räägitavate keelte ja kontaktandmete kohta (e-posti aadress(id) ja telefoninumber (telefoninumbrid));

e. teave liikmesriigi või kolmanda riigi välja antud elamisõigust tõendavate dokumentide või viisade kohta;

f. kolmanda riigi kodaniku tagasisaatmisoperatsiooniga seotud teave, eelkõige lennuandmed; muud reisikorralduslikud asjaolud; märge selle kohta, kas kolmanda riigi kodaniku puhul on tegemist eriti ohtliku isikuga, kelle suhtes tuleb tagasisaatmisoperatsiooni ajal kohaldada erikorda; saatemeeskonnaga seotud teave;

g. teave kolmanda riigi kodaniku taasintegreerimise kohta, eelkõige perekonna koosseis, perekonnaseis, vastuvõtvas riigis viibivate pereliikmete kontaktandmed, töökogemus, haridustase, diplomid;

h. kolmanda riigi kodaniku suhtes tehtud tagasisaatmisotsuse põhjendused;

i. teave selle kohta, kas kolmanda riigi kodanikku peeti kinni või kohaldati isiku suhtes kinnipidamise alternatiive;

j. teave, mis on seotud karistusregistriga või ohuga, mida kolmanda riigi kodanik kujutab avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule;

k. teave kolmanda riigi kodaniku haavatavuse, tervise ja meditsiiniliste vajaduste kohta.

7. Taotluse saanud liikmesriik on kohustatud vastama võimalikult kiiresti ja hiljemalt kolme nädala jooksul.

8. Saadud teavet võib kasutada üksnes lõikes 3 sätestatud eesmärkidel. Sõltuvalt teabe liigist ja vastuvõtva asutuse volitustest võib sellist teavet igas liikmesriigis edastada üksnes ametiasutustele või õigusasutustele, kes tegelevad tagasisaatmismenetluse, tagasivõtumenetluse või taasintegreerimisabi andmisega.

Artikkel 39

Kolmandate riikide kodanikega seotud andmete edastamine kolmandatele riikidele tagasivõtmise ja taasintegreerimise eesmärgil

1. Ilma et see piiraks artiklite 40 ja 41 kohaldamist, võib pädev asutus ja vajaduse korral Frontex töödelda ja edastada artikli 38 lõike 6 punktides a–h osutatud andmeid kolmanda riigi pädevale asutusele, kui kolmanda riigi kodanikku, kelle isikuandmeid edastatakse, on teavitatud sellest, et tema isikuandmeid võidakse jagada kolmanda riigi ametiasutustega, tingimusel et see on tagasivõtumenetluse läbiviimiseks vajalik.

2. Ilma et see piiraks artiklite 40 ja 41 kohaldamist, võib pädev asutus ja vajaduse korral Frontex töödelda ja edastada artikli 38 lõike 6 punktides a, c, f ja g osutatud andmeid taasintegreerimisabi valdkonna pädevatele kolmandatele isikutele, kui kolmanda riigi kodanikku, kelle isikuandmeid edastatakse, on teavitatud sellest, et tema isikuandmeid võidakse jagada taasintegreerimisabi valdkonna pädevate kolmandate isikutega, tingimusel et see on taasintegreerimisabi andmiseks vajalik.

3. Liikmesriigid ja Frontex, kes edastavad isikuandmeid lõike 1 või 2 kohaselt, tagavad, et selline andmeedastus on kooskõlas vastavalt määruse (EL) 2016/679 V peatüki ja määruse (EL) 2018/1725 V peatükiga.

4. Lõike 1 või 2 kohane edastamine dokumenteeritakse ning dokumendid tehakse taotluse korral kättesaadavaks määruse (EL) 2016/679 artikli 51 lõike 1 ja määruse (EL) 2018/1725 artikli 52 lõike 1 kohaselt loodud pädevale järelevalveasutusele, sealhulgas edastamise kuupäev ja kellaaeg ning teave kolmanda riigi pädeva vastuvõtva asutuse kohta.

Artikkel 40

Kolmandate riikide kodanike suhtes tehtud süüdimõistvate kohtuotsustega seotud andmete edastamine kolmandatele riikidele tagasivõtmise ja taasintegreerimise eesmärgil

1. Pädev asutus ja vajaduse korral Frontex võib kolmanda riigi kodaniku suhtes tehtud ühe või mitme süüdimõistva kohtuotsusega seotud andmeid töödelda ja edastada konkreetsetel juhtudel kolmanda riigi pädevale asutusele, kui on täidetud järgmised tingimused:

   a. kolmanda riigi kodanik, kelle isikuandmeid edastatakse, on viimase 25 aasta jooksul süüdi mõistetud terroriaktis või viimase 15 aasta jooksul mõnes muus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1240[52] lisas loetletud kuriteos, kui see on süüdimõistva kohtuotsuse teinud liikmesriigi õiguse kohaselt karistatav vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetmega, mille maksimumkestus on vähemalt kolm aastat;

   b. andmete edastamine on vajalik artiklis 36 osutatud tagasivõtumenetluse läbiviimiseks;

   c. kolmanda riigi kodanikku, kelle isikuandmeid edastatakse, on teavitatud sellest, et tema isikuandmeid võidakse jagada kolmanda riigi ametiasutustega tagasivõtumenetluse läbiviimiseks;

   d. enne andmete edastamist on pädev asutus ja vajaduse korral Frontex veendunud, et andmete edastamisega ei kaasne tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte rikkumise ohtu;

   e. enne andmete edastamist on pädev asutus ja vajaduse korral Frontex veendunud, et andmete edastamisega ei kaasne harta artikli 50 rikkumise ohtu.

2. Pädev asutus ja vajaduse korral Frontex võib kolmanda riigi kodaniku suhtes tehtud ühe või mitme süüdimõistva kohtuotsusega seotud andmeid töödelda ja edastada konkreetsetel juhtudel taasintegreerimisabi eest vastutavale kolmandale isikule, kui on täidetud järgmised tingimused:

   a. kolmanda riigi kodanik, kelle isikuandmeid edastatakse, on viimase 25 aasta jooksul süüdi mõistetud terroriaktis või viimase 15 aasta jooksul mõnes muus määruse (EL) 2018/1240 lisas loetletud kuriteos, kui see on süüdimõistva kohtuotsuse teinud liikmesriigi õiguse kohaselt karistatav vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetmega, mille maksimumkestus on vähemalt kolm aastat;

   b. andmete edastamine on vajalik artiklis 46 osutatud kohandatud ja mitterahalise taasintegreerimisabi andmiseks;

[52] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. septembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1240, millega luuakse Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteem (ETIAS) ning muudetakse määrusi (EL) nr 1077/2011, (EL) nr 515/2014, (EL) 2016/399, (EL) 2016/1624 ja (EL) 2017/2226 (ELT L 236, 19.9.2018, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1240/oj).

c. kolmanda riigi kodanikku, kelle isikuandmeid edastatakse, on teavitatud sellest, et tema isikuandmeid võidakse jagada taasintegreerimisabi eest vastutava kolmanda isikuga selleks, et anda kohandatud ja mitterahalise taasintegreerimisabi;

d. enne andmete edastamist on pädev asutus ja vajaduse korral Frontex veendunud, et andmete edastamisega ei kaasne tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte rikkumise ohtu.

3. Liikmesriigid ja Frontex, kes edastavad isikuandmeid vastavalt lõikele 1 või 2, tagavad, et selline andmeedastus on kooskõlas vastavalt määruse (EL) 2016/679 V peatüki ja määruse (EL) 2018/1725 V peatükiga.

4. Lõike 1 või 2 kohane edastamine dokumenteeritakse ning dokumendid tehakse taotluse korral kättesaadavaks määruse (EL) 2016/679 artikli 51 lõike 1 ja määruse (EL) 2018/1725 artikli 52 lõike 1 kohaselt loodud pädevale järelevalveasutusele, sealhulgas edastamise kuupäev ja kellaaeg, teave kolmanda riigi pädeva vastuvõtva asutuse kohta, põhjendus selle kohta, et andmete edastamine vastab lõikes 1 või 2 sätestatud tingimustele, ning edastatud isikuandmed.

Artikkel 41

Kolmandate riikide kodanike terviseandmete edastamine kolmandatele riikidele tagasisaatmisoperatsiooni läbiviimise ja taasintegreerimise eesmärgil

1. Tagasisaatmisoperatsiooni ajal kolmandate riikide kodanikele võimaldatava arstiabi andmeid võib pädev asutus ja vajaduse korral Frontex töödelda ja edastada konkreetsetel juhtudel kolmanda riigi pädevale asutusele, kui on täidetud järgmised tingimused:

a. andmete edastamine on vajalik tagasisaatmisoperatsiooni läbiviimiseks;

b. kolmanda riigi kodanikku, kelle isikuandmeid edastatakse, on teavitatud sellest, et tema isikuandmeid võidakse jagada kolmanda riigi ametiasutustega tagasisaatmisoperatsiooni läbiviimiseks;

c. enne andmete edastamist on pädev asutus ja vajaduse korral Frontex veendunud, et andmete edastamisega ei kaasne tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte rikkumise ohtu.

2. Pädev asutus ja vajaduse korral Frontex võib kolmandate riikide kodanike terviseandmeid töödelda ja edastada konkreetsetel juhtudel taasintegreerimisabi eest vastutavale kolmandale isikule, kui on täidetud järgmised tingimused:

a. andmete edastamine on vajalik artiklis 46 osutatud taasintegreerimisabi andmiseks, mida on kohandatud kolmanda riigi kodaniku meditsiinilistele vajadustele;

b. kolmanda riigi kodanikku, kelle isikuandmeid edastatakse, on teavitatud sellest, et tema isikuandmeid võidakse jagada taasintegreerimisabi eest vastutava kolmanda isikuga, et kohandada asjaomast abi tema meditsiinilistele vajadustele, ning ta on andnud selliseks andmeedastuseks nõusoleku.

3. Liikmesriigid ja Frontex, kes edastavad isikuandmeid lõike 1 või 2 kohaselt, tagavad, et selline andmeedastus on kooskõlas vastavalt määruse (EL) 2016/679 V peatüki ja määruse (EL) 2018/1725 V peatükiga.

4. Lõike 1 või 2 kohane edastamine dokumenteeritakse ning dokumendid tehakse taotluse korral kättesaadavaks määruse (EL) 2016/679 artikli 51 lõike 1 ja määruse (EL) 2018/1725 artikli 52 lõike 1 kohaselt loodud pädevale järelevalveasutusele, sealhulgas edastamise kuupäev ja kellaaeg, teave kolmanda riigi pädeva vastuvõtva

asutuse kohta, põhjendus selle kohta, et andmete edastamine vastab lõikes 1 või 2 sätestatud tingimustele, ning edastatud isikuandmed.

VIII peatükk
ÜHINE TAGASISAATMISSÜSTEEM

Artikkel 42
Ühise tagasisaatmissüsteemi komponendid

1. Käesoleva määruse kohane ühine tagasisaatmissüsteem hõlmab järgmist:

   a. ühine kord selliste kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks, kellel ei ole õigust liidus viibida, sealhulgas ühine tagasivõtumenetlus, mis on selle lahutamatu osa;

   b. liikmesriikidevaheline tagasisaatmisotsuste tunnustamise ja täitmise süsteem;

   c. vajalikud vahendid ja piisav arv pädevaid töötajaid liikmesriikides käesoleva määruse rakendamiseks, sealhulgas kinnipidamise tarbeks;

   d. digisüsteemid kolmandate riikide kodanike tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise haldamiseks;

   e. liikmesriikidevaheline koostöö;

   f. liidu organid ja asutused, kes pakuvad toetust artikli 43 lõike 4 kohaselt ja kooskõlas oma vastavate volitustega.

2. Liit ja liikmesriigid määravad kindlaks ühised prioriteedid tagasisaatmise, tagasivõtu ja taasintegreerimise valdkonnas ning tagavad vajalikud järelmeetmed, võttes arvesse määruse (EL) 2024/1351 artikli 8 kohaselt vastu võetud Euroopa varjupaiga- ja rändehaldusstrateegiat, määruse (EL) 2024/1351 kohase piiril toimuva tagasisaatmismenetluse rakendamist, kolmandate riikide ja liikmesriikide vahelise tagasivõtmise alase koostöö taseme hindamist Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 810/2009[53] artikli 25a kohaselt ning liidu tagasivõtukokkuleppeid ja muid tagasivõtmise valdkonnas tehtava koostöö seisukohast asjakohaseid liidu vahendeid.

3. Liit ja liikmesriigid tagavad lojaalse koostöö ja tiheda koordineerimise pädevate asutuste vahel ning liidu ja liikmesriikide vahel, samuti koostoime sise- ja väliskomponentide vahel, arvestades, et liidu varjupaiga- ja rändehalduspoliitika tulemuslik toimimine on nende ühine huvi.

Artikkel 43
Pädevad asutused ja nende vahendid

1. Iga liikmesriik määrab kooskõlas riigisisese õigusega pädevad asutused, kes vastutavad käesolevast määrusest tulenevate kohustuste täitmise eest.

2. Iga liikmesriik eraldab pädevatele asutustele vajalikud ressursid, sealhulgas nõuetekohase koolituse läbinud töötajad, kes on saanud juhised käesolevas määruses sätestatud kohustuste täitmiseks.

[53] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 810/2009, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri (viisaeeskiri) (ELT L 243, 15.9.2009, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/810/oj).

3. Liikmesriigid tagavad vajalikul tasemel kinnipidamissuutlikkuse, võttes arvesse tegelikke vajadusi ja eeldatavaid tagasisaatmisi järgmisel 12 kuul, eelkõige selleks, et süsteemid oleksid hästi ette valmistatud ja valmisolek määruse (EL) 2024/1351 artikli 7 kohaselt planeeritud.

4. Liikmesriike võivad artikli 44 kohaselt toetada teise liikmesriigi pädevad asutused, samuti liidu asutuste asjaomased töötajad, kes võivad seda teha ka artikli 45 kohaselt.

Artikkel 44
Liikmesriikidevaheline koostöö

1. Artikli 43 kohaselt määratud pädevad asutused teevad omavahel koostööd ja abistavad üksteist selleks, et

   a. võimaldada oma territooriumi läbimist, et aidata kaasa teise liikmesriigi tagasisaatmisotsuse täitmisele või reisidokumendi hankimisele;

   b. anda logistilist, rahalist või muud materiaalset või mitterahalist abi;

   c. juhtida ja toetada poliitikadialoogi ja teabevahetust kolmandate riikide ametiasutustega tagasivõtmise hõlbustamise eesmärgil;

   d. võtta ühendust kolmandate riikide pädevate asutustega, et kontrollida kolmandate riikide kodanike isikusamasust ja saada kehtiv reisidokument;

   e. tagada taotluse esitanud liikmesriigi nimel tagasisaatmise täitmise praktiline korraldamine;

   f. hõlbustada artikli 8 lõike 1 punktis b osutatud üleandmist;

   g. toetada kolmanda riigi kodaniku lahkumist liikmesriiki, kus tal on artikli 8 lõike 1 esimese lõigu kohane riigis viibimise õigus.

Artikkel 45
Frontexi toetus

1. Liikmesriigid võivad taotleda, et nende pädevaid asutusi abistaksid määruse (EL) 2019/1896 kohaselt Frontexi kohapeale suunatud või toetatud eksperdid, sealhulgas tagasisaatmise kontaktametnikud ja muud kontaktametnikud.

2. Liikmesriigid annavad Frontexile asjakohast teavet Frontexi toetuse kavandatud vajaduste kohta, et oleks võimalik planeerida ameti toetust kooskõlas liidu prioriteetidega tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise valdkonnas, määruse (EL) 2024/1349 kohase piiril toimuva tagasisaatmismenetluse rakendamisega, määruse (EL) 2024/1351 artikli 8 kohase Euroopa varjupaiga- ja rändestrateegiaga ning määruse (EÜ) nr 810/2009 artikli 25a kohase tagasivõtualase koostöö korrapärase hindamise prioriteetidega.

Artikkel 46
Tagasipöördumise ja taasintegreerimise toetamine

1. Liikmesriigid loovad tagasipöördumise ja taasintegreerimise nõustamisstruktuurid, et anda kolmandate riikide kodanikele teavet ja suuniseid tagasipöördumis- ja taasintegreerimisvõimaluste, sealhulgas lõikes 3 osutatud programmide kohta tagasisaatmisprotsessi võimalikult varases etapis. Tagasipöördumis- ja

taasintegreerimisnõustamist võib kombineerida muu nõustamisega liikmesriigi muude rändemenetluste raames.

2. Liikmesriigid tagavad, et enne tagasisaatmisotsuse tegemist antakse teavet ka tagasipöördumise ja taasintegreerimise kohta, eelkõige juhul, kui kohaldatakse määruse (EL) 2024/1348 artiklit 37.

3. Liikmesriigid kehtestavad tagasipöördumise ja taasintegreerimise toetamiseks riiklikud programmid ning rakendavad üldjuhul liidu pakutavaid programme. Riiklikud programmid ja liidu antav taasintegreerimisabi koosnevad kolmanda riigi kodanikule antavast logistilisest, rahalisest ja muust materiaalsest või mitterahalisest abist või stiimulitest, sealhulgas taasintegreerimisabist vastuvõtvas riigis.

4. Taasintegreerimisabi ei ole käsitatav isikliku õigusena ning see ei ole tagasivõtumenetluse eeltingimus.

5. Tagasipöördumis- ja taasintegreerimisprogrammide kaudu antav abi peegeldab kolmanda riigi kodaniku koostöövalmidust ja nõuete täitmist ning võib aja jooksul väheneda. Tagasipöördumis- ja taasintegreerimisabi liigi ja ulatuse kindlaksmääramisel võetakse vajaduse korral arvesse järgmisi kriteeriume:

   a. asjaomase kolmanda riigi kodaniku koostöövalmidus tagasipöördumis- ja tagasivõtumenetluse ajal, nagu on sätestatud artiklis 21;

   b. kas kolmanda riigi kodanik pöördub tagasi vabatahtlikult või ta saadetakse välja;

   c. kas kolmanda riigi kodaniku puhul on tegemist määruse (EL) 2018/1806 II lisas loetletud kolmanda riigi kodanikuga;

   d. kas kolmanda riigi kodanik on kuriteos süüdi mõistetud;

   e. kas kolmanda riigi kodanikul on erivajadused, kuna ta on haavatav isik, alaealine, saatjata alaealine või perekonna liige.

6. Käesolevas artiklis nimetatud abi ei anta kolmandate riikide kodanikele, kes on juba saanud mõne liikmesriigi või liidu pakutavat muud või sama toetust. Liit, liikmesriigid ja Frontex tagavad taasintegreerimisabi sidususe ja koordineerimise.

IX peatükk
LÕPPSÄTTED

Artikkel 47
Hädaolukorrad

1. Olukorras, kus erakordselt suure hulga kolmandate riikide kodanike tagasisaatmine paneb liikmesriigi kinnipidamisasutuste mahutavusele või tema haldus- või õigusasutustele ettenägematult suure koormuse, võib asjaomane liikmesriik sellise erandliku olukorra jätkumise korral lubada kohtuliku läbivaatamise puhul rakendada pikemaid tähtaegu kui need, mis on sätestatud artikli 33 lõikes 3, ning võtta kiireloomulisi meetmeid seoses kinnipidamistingimustega, kaldudes kõrvale artikli 34 lõikes 1 ja artikli 35 lõikes 2 sätestatutest.

2. Selliste erakorraliste meetmete võtmisel teavitab asjaomane liikmesriik sellest viivitamata komisjoni. Liikmesriik teavitab komisjoni viivitamata, kui põhjus selliste erakorraliste meetmete kohaldamiseks on ära langenud.

3. Käesolevas artiklis sätestatut ei tõlgendata nii, nagu sellega lubataks liikmesriikidel kalduda kõrvale nende üldisest kohustusest võtta kõik vajalikud üldised ja erimeetmed, tagamaks käesolevast määrusest tulenevate kohustuste täitmine.

Artikkel 48
Statistika

1. Ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 862/2007[54] kohaldamist, edastavad liikmesriigid komisjonile (Eurostatile) kord kvartalis järgmised andmed:

   a. nende kolmandate riikide kodanike arv, kelle kohta on teine liikmesriik teinud tunnustatud tagasisaatmisotsuse;

   b. nende kolmandate riikide kodanike arv, kelle suhtes kohaldatakse kinnipidamise alternatiivseid meetmeid;

   c. nende kolmandate riikide kodanike arv, kelle suhtes kohaldatakse kinnipidamist.

2. Edastatavad andmed liigitatakse vanuse, soo ja kodakondsuse järgi. Andmed hõlmavad ühe kvartali pikkust võrdlusperioodi. Liikmesriigid esitavad komisjonile (Eurostatile) kolmest kalendrikuust koosneva ühe kvartali andmed kahe kuu jooksul pärast iga kvartali lõppu. Esimene võrdlusperiood on [käesoleva määruse kohaldamise algusele järgnev teine kvartal].

3. Liikmesriigid edastavad Frontexile kord kuus järgmised andmed ja vastavad andmekogumid iga kolmanda riigi kohta:

   a. esitatud tagasivõtutaotluste arv;

   b. kodakondsuse kinnitamise taotluste arv ning kodakondsuse kinnitamise taotlustele antud positiivsete ja negatiivsete vastuste arv;

   c. reisidokumentide väljaandmise taotluste arv, kolmandate riikide ametiasutuste välja antud reisidokumentide arv ja reisidokumentide taotlustega seotud negatiivsete vastuste arv;

   d. taasintegreerimisabi saajate arv kolmandate riikide kaupa.

   Frontex võimaldab komisjonile juurdepääsu käesolevas lõikes osutatud andmetele.

4. Lõigetes 1 ja 3 osutatud andmed, mis on liigitatud liikmesriikide kaupa, võib edastada kolmandatele riikidele, et jälgida tagasivõtmise põhimõtte rakendamist ja järgimist, sealhulgas tagasivõtukokkulepete raames.

Artikkel 49
Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

[54] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrus (EÜ) nr 862/2007, mis käsitleb ühenduse rände- ja rahvusvahelise kaitse statistikat ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 311/76 võõrtöötajaid käsitleva statistika koostamise kohta (ELT L 199, 31.7.2007, lk 23; ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2007/862/oj).

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5. Kui komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ja kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

Artikkel 50
Aruandlus

1. Komisjon esitab [kuupäev] ja seejärel iga viie aasta järel Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva määruse kohaldamise kohta liikmesriikides ja teeb vajaduse korral muudatusettepanekuid.
2. Liikmesriigid edastavad komisjoni taotlusel vajalikud andmed aruande koostamiseks hiljemalt üheksa kuud enne nimetatud tähtaja lõppu.

Artikkel 51
Kehtetuks tunnistamine

1. Direktiiv 2008/115/EÜ tunnistatakse kehtetuks nende liikmesriikide suhtes, kelle jaoks käesolev määrus on siduv. Direktiiv 2001/40/EÜ ja nõukogu otsus 2004/191/EÜ tunnistatakse kehtetuks alates artikli 9 lõikes 2 osutatud rakendusotsuse avaldamisest liikmesriikide suhtes, kelle suhtes käesolev määrus on siduv.
2. Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiividele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ja neid loetakse vastavalt lisas esitatud vastavustabelile.

Artikkel 52
Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg,

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*

FINANTS- JA DIGISELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK 3
1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus 3
1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad 3
1.3. Eesmärgid 3
1.3.1. Üldeesmärgid 3
1.3.2. Erieesmärgid 3
1.3.3. Oodatavad tulemused ja mõju 3
1.3.4. Tulemusnäitajad 3
1.4. Ettepanek/algatus käsitleb 4
1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused 4
1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava 4
1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud. .. 4
1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid 4
1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega 5
1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang 5
1.6. Ettepaneku/algatuse ja selle finantsmõju kestus 6
1.7. Kavandatud eelarve täitmise viisid 6
2. HALDUSMEETMED 8
2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid 8
2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id) 8
2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus 8
2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta 8
2.2.3. Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal) 8
2.3. Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed 9
3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU 10
3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub 10
3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele 12

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade 12
3.2.1.1. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud 12
3.2.1.2. Sihtotstarbelisest välistulust saadavad assigneeringud 17
3.2.2. Hinnanguline tegevusassigneeringutest rahastatav väljund 22
3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade 24
3.2.3.1. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud 24
3.2.3.2. Sihtotstarbelisest välistulust saadavad assigneeringud 24
3.2.3.3. Assigneeringud kokku 24
3.2.4. Hinnanguline personalivajadus 25
3.2.4.1. Rahastatakse heakskiidetud eelarvest 25
3.2.4.2. Rahastatakse sihtotstarbelisest välistulust 26
3.2.4.3. Personalivajadus kokku 26
3.2.5. Hinnanguline mõju digitehnoloogiaga seotud investeeringutele – ülevaade 28
3.2.6. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga 28
3.2.7. Kolmandate isikute rahaline osalus 28
3.3. Hinnanguline mõju tuludele 29
4. DIGIMÕÕDE 29
4.1. Diginõuded 30
4.2. Andmed 30
4.3. Digilahendused 31
4.4. Koostalitlusvõime hindamine 31
4.5. Digimõõtme rakendamist toetavad meetmed 32

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega luuakse ühine süsteem Euroopa Liidus ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks.

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

Ränne

1.3. Eesmärgid

1.3.1. Üldeesmärgid

Käesoleva ettepaneku üldeesmärk on suurendada tagasisaatmisprotsessi tulemuslikkust, kehtestades liikmesriikidele selged, ajakohased, lihtsustatud ja ühised normid tagasisaatmise tulemuslikuks haldamiseks, ning muuta protsess selgemaks nii pädevate asutuste kui ka asjaomaste kolmandate riikide kodanike jaoks.

1.3.2. Erieesmärgid

Erieesmärk nr 1

Luua liikmesriikide tagasisaatmist käsitlevatele normidele ühtsem lähenemisviis, kaotada erinevad tavad, luues ELi ühise tagasisaatmissüsteemi, ning vältida olukordi, kus kolmandate riikide kodanikud saavad tagasisaatmist reguleerivatest normidest kõrvale hoida.

Erieesmärk nr 2

Ühtlustada tagasisaatmismenetlust, muuta tagasisaatmist reguleerivad normid lihtsalt ja tõhusalt rakendatavaks, samal ajal suurendades nende selgust, sealhulgas menetluslike tagatiste osas.

Erieesmärk nr 3

Stimuleerida asjaomaste kolmandate riikide kodanike koostööd, kasutades selleks kombinatsiooni kohustustest ja koostööstiimulitest ning koostööst keeldumise tagajärgedest.

1.3.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

Täiustatud õiguslik struktuur, mille eesmärk on kiirendada ja ühtlustada tagasisaatmisprotsesse, samal ajal kaitstes põhiõigusi. Ettepaneku eesmärk on suurendada ühiste normide abil menetluse tõhusust ja lihtsustada menetlust ning hõlbustada teistes liikmesriikides tehtud tagasisaatmisotsuste tunnustamist ja täitmist, tagades rakendamise puhul suurema sidususe ja selguse. Eeldatakse, et see kiirendab tagasisaatmisprotsessi, mille lõpptulemuseks on tagasisaatmiste arvu suurenemine.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse ühine süsteem ebaseaduslikult Euroopa Liidus viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks, vastab poliitilistele üleskutsetele töötada välja uus lähenemisviis ELis tagasisaatmise haldamiseks.

Sellega tagatakse, et kõikides liikmesriikides käsitletakse sidusalt peamisi uuendusi, nagu koostöökohustus, põgenemisohu hindamine, kinnipidamine ja kinnipidamise

alternatiivid. Kuigi lühiajalises perspektiivis nõuab see mõne liikmesriigi tavade kohandamist, eeldatakse, et aja jooksul suureneb tõhusus märkimisväärselt ja ka normid muutuvad selgemaks.

Algatusega nähakse ette, et liikmesriikide tagasisaatmisotsuste põhielemendid sisestatakse ühtsesse vormi nimetusega „Euroopa tagasisaatmiskorraldus“, et toetada tagasisaatmisotsuste tunnustamist ja saata tugev signaal kolmandate riikide kodanikele ning aidata kaasa teisese liikumise kõrvaldamisele.

Kolmandate riikide kodanikele kehtestatud kohustused on sidusad kõigis liikmesriikides, mis aitab kõrvaldada mõned moonutused kehtivas süsteemis, kus kolmandate riikide kodanikud kasutavad ära liikmesriikidevahelisi erinevusi. Eeldatakse, et määrus on aluseks ELi tasandi ühtsemale tagasisaatmissüsteemile, olles liikmesriikide, liidu, ametiasutuste ja kolmandate riikide kodanike suhtes vahetult kohaldatav ning neile suunatud. Ettepanek hõlbustab Frontexi toetuse paremat, ühtsemat ja strateegilisemat kasutamist tagasisaatmiste puhul, näiteks ühiste tagasisaatmisoperatsioonide raames. Algatusega kehtestatakse ühine menetluslik lähenemisviis tagasivõtutaotluste esitamiseks ning suurendatakse läbipaistvust ja koordineerimist kolmandatele riikidele suunatud tagasivõtmist käsitlevas lähenemisviisis. Ettepanekuga nähakse ette võimalus kasutada tagasivõtutaotluse standardvormi, millega kehtestatakse tagasivõtutaotluse vorm ja olulised elemendid, eelkõige kodakondsuse kinnitamise taotlus ja reisidokumentide väljaandmise taotlus. See soodustab sidusat koostööd kolmandate riikide ametiasutustega, aidates seeläbi kaasa andmete kogumise hõlbustamisele, toetades ja parandades selle kvaliteeti, tagades otsuste tegemiseks vajalikud nõuetekohased tõendid. Määruse eesmärk on toetada leppe rakendamist. Sellega ühitatakse vajadus ühiste tagasisaatmist käsitlevate ELi normide järele ning võimaldatakse liikmesriikidele teatav paindlikkus. See võimaldab teha kohandusi vastavalt riiklikule tegelikkusele ja rände haldamise riiklikule kontekstile, eelkõige seoses koostöökohustuse, koostööst keeldumise tagajärgede, kinnipidamise alternatiivide valiku ja korra ning protsessi menetluslike aspektidega, sealhulgas edasikaebamisega.

Käesolevas ettepanekus austatakse täielikult inimväärikust, õigust elule, piinamise ning ebainimliku ja alandava kohtlemise või karistamise keeldu, õigust vabadusele ja turvalisusele, õigust isikuandmete kaitsele ning kaitset väljasaatmise korral, eelkõige tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet, mittediskrimineerimise põhimõtet ja õigust tõhusale õiguskaitsevahendile.

Õigus vabadusele ja liikumisvabadusele on kaitstud, kuna kinnipidamine on õigustatud üksnes määruses selgelt kindlaks määratud konkreetsetel alustel. Määruses on sätestatud ka kinnipidamise alternatiivide kasutamine, arvestades, et kinnipidamise alternatiivid on vähem sekkuvad kui kinnipidamine, kuid nendega kaasneb siiski vabaduse piiramine.

Käesoleva määrusega nähakse ette, et haavatavate isikute, sealhulgas alaealiste vajadusi võetakse tagasisaatmisprotsessis nõuetekohaselt arvesse. Määrusega tagatakse, et selle kohaldamisel seatakse esikohale lapse huvid. Alaealiste suhtes kohaldatakse tagasisaatmisprotsessis erinorme, eelkõige seoses kinnipidamistingimustega. Lisaks võetakse käesoleva määrusega tagasisaatmismenetluse tarbeks kasutusele ka mõned leppega seotud uutest õigusaktidest tulenevad peamised uuendused, eelkõige seoses alaealiste vanuse hindamise ja tavaga määrata saatjata alaealisele saatjaks esindaja.

1.3.4. Tulemusnäitajad

Märkige, milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

Komisjon esitab [kuupäev] ja seejärel iga viie aasta järel Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva määruse kohaldamise kohta liikmesriikides.

Erieesmärkide täitmise ja tulemuslikkuse järelevalvet võimaldavad järgmised põhinäitajad.

Erieesmärk nr 1 Luua liikmesriikide tagasisaatmist käsitlevatele normidele ühtsem lähenemisviis, kaotada erinevad tavad ja tõlgendamise vajadus, luues ELi ühise tagasisaatmissüsteemi, ning vältida olukordi, kus kolmandate riikide kodanikud saavad tagasisaatmist reguleerivatest normidest kõrvale hoida.

– Nende kolmandate riikide kodanike arv, kelle suhtes on teine liikmesriik teinud tunnustatud tagasisaatmisotsuse.

– Ühiste tagasisaatmisoperatsioonide aastane osakaal Frontexi abiga korraldatud tšarterlepingute alusel tehtud tellimusvedude koguarvust.

Erieesmärk nr 2: ühtlustada tagasisaatmismenetlust, muuta tagasisaatmist reguleerivad normid lihtsalt ja tõhusalt rakendatavaks, samal ajal ajakohastades ja täiustades määratlusi ning suurendades selgust, sealhulgas menetluslike tagatiste osas.

Statistilised andmed suurenenud tagasisaatmise määrade kohta.

Erieesmärk nr 3: stimuleerida asjaomaste kolmandate riikide kodanike koostööd, kasutades selleks kombinatsiooni kohustustest ja koostööstiimulitest ning koostööst keeldumise tagajärgedest.

– Iga-aastased tulemuslike tagasisaatmiste andmed (jaotatuna sunniviisiliste ja vabatahtlike tagasipöördumiste kaupa).

– Nende kolmandate riikide kodanike arv, kelle suhtes kohaldatakse kinnipidamise alternatiivseid meetmeid.

– Nende kolmandate riikide kodanike arv, kelle suhtes kohaldatakse kinnipidamist.

1.4. Ettepanek/algatus käsitleb

☒ uut meedet

☐ uut meedet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest[55]

☐ olemasoleva meetme pikendamist

☐ ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Pärast seda, kui kaasseadusandjad on ettepaneku vastu võtnud (potentsiaalselt 2026. aastal), on seadusandliku algatuse rakendamiseks vaja ELi ja liikmesriigi

[55] Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

tasandi tehnilisi ja menetluslikke meetmeid, mille võtmist tuleks alustada asjaomase õigusakti jõustumisel.

Määruse rakendamiseks tuleb kolme kuni kuue kuu jooksul alates määruse kohaldamise kuupäevast vastu võtta kaks rakendusakti, millest üks käsitleb Euroopa tagasisaatmiskorralduse ühtse vormi kehtestamist ja teine tagasivõtutaotluste esitamiseks kasutatava standardvormi kehtestamist.

Liikmesriigid annavad Frontexile vajalikku teavet kavandatud toetusvajaduste kohta, et Frontex saaks oma toetuse andmist strateegiliselt kavandada.

Frontexi asjakohaseid vahendeid, eelkõige inimressursse ja rahalisi vahendeid, tuleks aja jooksul suurendada kooskõlas volituste laiendamisega ja suurenenud nõudlusega tagasisaatmise toe järele. Pärast kohaldamise algust hakatakse meetmeid rakendama järk-järgult, et võtta arvesse nõudluse eeldatavat järkjärgulist suurenemist Frontexi teenuste ja meetmete järele ning uute vahendite kasutuselevõtuks vajalikku aega.

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

ELi tasandi meetme põhjused (*ex ante*)

Riigis viibimise õiguseta kolmandate riikide kodanike turvaline ja väärikas tagasisaatmine on oluline osa ELi terviklikust lähenemisviisist varjupaigale ja rändele. Tulemuslik tagasisaatmine on rände- ja varjupaigapoliitika usaldusväärsuse säilitamiseks väga oluline. ELi tasandil on tagasisaatmispoliitika reguleeritud direktiiviga 2008/115/EÜ[56]. Praegu õõnestavad tagasisaatmise tõhusust ja tulemuslikkust mitmed probleemid, alates ebatõhusatest menetlustest liikmesriigi tasandil kuni kolmandate riikide ebapiisava koostööni oma kodanike tagasivõtmisel. Hoolimata märkimisväärsetest jõupingutustest poliitilisel ja operatiivtasandil, ei ole tagasisaatmine praegu kaugeltki saavutanud piisavat rakendusulatust – tegelikult lahkub vaid ligikaudu 20 % kolmandate riikide kodanikest, kellele on antud korraldus liidust lahkuda.

Käesoleva määruse eesmärk on tagada kõigile liikmesriikidele sujuvad ja tõhusad menetlused ning vältida olukordi, kus kolmandate riikide kodanikud liiguvad ühest liikmesriigist teise, et takistada tagasisaatmisprotsessi.

Uusi menetlusi reguleeriksid samad normid olenemata sellest, milline liikmesriik neid kohaldab, et tagada nende tõhusus ning üksikisikute jaoks selgus ja õiguskindlus.

Liikmesriigid ei saa eraldi kehtestada ühiseid norme, et vähendada stiimuleid, mis soodustavad nendevahelist ebaseaduslikku liikumist. Seetõttu ei suuda liikmesriigid käesoleva ettepaneku eesmärke piisaval määral saavutada ning kavandatava määruse ulatuse ja toime tõttu on neid parem saavutada liidu tasandil. Seega peab liit tegutsema ja võib võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega.

[56] Direktiiv 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel.

Oodatav tekkiv liidu lisaväärtus (*ex post*)

Ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse ühine süsteem Euroopa Liidus ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks, vastab poliitilistele üleskutsetele töötada välja uus lähenemisviis ELis tagasisaatmise haldamiseks.

Selles esitatakse uuendatud õigusraamistik, millega ajakohastatakse 2008. aastast pärinevaid tagasisaatmist käsitlevaid õigusakte, viiakse see kooskõlla rändevaldkonnas tehtud edusammudega, sealhulgas uue rände- ja varjupaigaleppega, ning kohandatakse seda tänapäevaste vajaduste ja probleemidega. Selle eesmärk on lihtsustada tagasisaatmisprotsessi ja suurendada selle tõhusust, samal ajal tagades põhiõiguste täieliku järgimise, tugevdades seeläbi ELi pühendumust tasakaalustatud ja usaldusväärsele rändepoliitikale. Ettepaneku eesmärk on anda liikmesriikidele vajalikud vahendid, et tagada selliste kolmandate riikide kodanike tulemuslik tagasisaatmine, kellel puudub seaduslik liidus viibimise õigus, kasutades täiel määral ära ELi tasandi koostöövõimalusi. Samuti ühtlustataks mõjutatud kolmandate riikide kodanike õiguste minimaalseid kaitsemeetmeid, suurendades vastastikust usaldust liikmesriikide tagasisaatmissüsteemide vastu. Tagasipöördujate põhiõigused on tagatud selgete menetluslike tagatistega, kindlustades, et tagasisaatmisotsuste puhul tehakse kontrolle, mis hõlmavad ka kaebuse esitamise õigust, ja järgitakse tagasi- ja väljasaatmise keeldu, pöörates nõuetekohast tähelepanu haavatavatele isikutele ja lapse huvidele. Ettepanek peaks tagasisaatmisprotsessi kiirendama, mille lõpptulemuseks on tagasisaatmiste arvu suurenemine.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Alates tagasisaatmisdirektiivi vastuvõtmisest 2008. aastal on vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala ning liidu rändepoliitikat põhjalikult reformitud, minnes miinimumnõuete kehtestamiselt üle kogu ELis sidususe ja operatiivtegevuse tõhustamisele. Vastusena tagasisaatmisdirektiivi 2018. aasta läbivaatamise ettepanekule[57] sooviti ajakohastada õigusraamistikku ja parandada tõhusust. Kuigi nõukogu leppis 2019. aastal kokku osalises üldises lähenemisviisis,[58] ei viinud sisearutelud Euroopa Parlamendis kokkulepitud seisukohani[59] ja läbirääkimised jäid komisjoni viimase ametiaja jooksul enamjaolt seisma.

2020. aasta septembris esitas komisjon uue rände- ja varjupaigaleppe ettepaneku[60]. Leppe üks peamisi eesmärke on luua ELi ühine tagasisaatmissüsteem, mis tagab

57 Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (uuesti sõnastatud), COM(2018) 634 final.

58 Euroopa Liidu Nõukogu (2019), „Rändepoliitika: nõukogu leppis kokku osalises läbirääkimisseisukohas tagasisaatmisdirektiivi suhtes“, Euroopa Liidu Nõukogu, Brüssel, https://www.consilium.europa.eu/et/press/2019/06/07/migration-policy-council-agrees-partial-negotiating-position-on-return-directive.

59 Euroopa Parlament, ettepanek tagasisaatmisdirektiivi uuesti sõnastamiseks, õigusloome ajakava, Euroopa Parlament, Brüssel, https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-a-new-era-for-european-defence-and-security/file-proposal-for-a-recast-of-the-return-directive.

60 Euroopa Komisjon (2020), uus rände- ja varjupaigalepe, Euroopa Komisjon, Brüssel, https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_et.

tulemusliku tagasisaatmise, austades täielikult põhiõigusi. Leppega seotud õigusaktid võeti vastu 14. mail 2024. Leppe üks peamisi eesmärke on luua ELi ühine tagasisaatmissüsteem, mis tagab tulemusliku tagasisaatmise, austades täielikult põhiõigusi.

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega

Euroopa Ülemkogu kutsus 2024. aasta oktoobris komisjoni üles esitama kiiremas korras uue tagasisaatmist käsitleva ettepaneku.

Euroopa Komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni 2024.–2029. aasta poliitilistes suunistes teatati uue tagasisaatmist käsitleva seadusandliku ettepaneku esitamisest.

Ettepanek on jätkuks uuele rände- ja varjupaigaleppele, milles käsitati tagasisaatmisi tervikliku rände lähenemisviisi olulise osana.

ELi ja liikmesriikide tasandil vajalikud investeeringud on kooskõlas 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistikuga. ELi ja liikmesriikide tasandil vajalikud investeeringud on 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku ajal Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi (AMIF) raames rahastamiskõlblikud. Pärast 2027. aastat toimuv rahastamine otsustatakse järgmise mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavate läbirääkimiste käigus.

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

Kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku raames saab liikmesriikide tasandil vajalikud investeeringud katta olemasoleva Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi programmi vahendite ümberpaigutamise teel. 2027. aasta järgset perioodi hõlmavad kulud on soovituslikud ega mõjuta algatuse jaoks tulevase mitmeaastase finantsraamistiku raames kättesaadavat eelarvet. Ettepanekuga luuakse aga ka koostoime liidu asutuste, eelkõige Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti tegevusega. Viimastel aastatel on liikmesriikide nõudlus Frontexi tagasisaatmisabi järele hüppeliselt kasvanud, mistõttu on igal aastal eelarvet võrreldes algselt kavandatud eelarvetasemega suurendatud. Kuna ettepanekuga täiustatakse oluliselt Frontexi tegevust tagasisaatmise valdkonnas, tuleb ettepanekut toetada rahaliste vahendite ja inimressursside suurendamise teel. Kaasamise suurendamise rahastamiseks vajalikke assigneeringuid ei ole Frontexile ette nähtud mitmeaastase finantsraamistiku eraldistes kavandatud, kuna tegemist on uue ettepanekuga, mille summad ei olnud ettepaneku koostamise ajal teada. Tehakse ettepanek suurendada vajaduse korral Frontexi tagasisaatmise valdkonna eelarvet 2025., 2026. ja 2027. aastal, eraldades Frontexi eelarvest vahendeid sõltuvalt tegelikest eelarvekuludest. Pärast 2027. aastat toimuv rahastamine otsustatakse järgmise mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavate läbirääkimiste käigus.

1.6 Ettepaneku/algatuse ja selle finantsmõju kestus

☐ **Piiratud kestusega**

– ☐ hõlmab ajavahemikku [PP/KK]AAAA–[PP/KK]AAAA

– ☐ finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul AAAA–AAAA ja maksete assigneeringutele ajavahemikul AAAA–AAAA.

☒ **Piiramatu kestusega**

– Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA,

– millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Kavandatud eelarve täitmise viisid[61]

☒ **Otsene eelarve täitmine** komisjoni poolt

– ☐ tema talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;

– ☐ rakendusametite kaudu

☒ **Jagatud eelarve täitmine** koostöös liikmesriikidega

☒ **Kaudne eelarve täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

– ☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;

– ☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);

– ☐ Euroopa Investeerimispangale ja Euroopa Investeerimisfondile;

– ☒ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;

– ☐ avalik-õiguslikele asutustele;

– ☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, sel määral, mil neile antakse piisavad finantstagatised;

– ☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kellele antakse piisavad finantstagatised;

– ☐ asutustele või isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis;

– ☐ liikmesriigis asutatud asutustele, kelle suhtes kohaldatakse liikmesriigi eraõigust või liidu õigust ja kellele võib kooskõlas valdkondlike normidega usaldada liidu rahaliste vahendite või eelarveliste tagatiste haldamise niivõrd, kuivõrd selliseid asutusi kontrollivad avalik-õiguslikud asutused või avalikke teenuseid osutavad eraõiguslikud asutused ja kontrollivad organid annavad neile solidaarvastutuse vormis piisavad finantstagatised või samaväärsed finantstagatised, mis võivad iga meetme puhul piirduda liidu toetuse maksimumsummaga.

[61] Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud BUDGpedia veebisaidil: https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx.

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid

Specify frequency and conditions.

Määruse rakendamine ja toimimine vaadatakse läbi ja seda hinnatakse korrapäraselt aruandluse kaudu.

Tuginedes käesoleva määrusega ette nähtud struktureeritud protsesside ja läbipaistvusmehhanismide abil kogutavale statistikale ja teabele, peaks komisjon käesolevat määrust hindama viie aasta jooksul alates selle jõustumise kuupäevast ning seejärel iga viie aasta järel. Komisjon esitab hindamistulemuste kohta aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Rahastamiseks kasutatakse eelarve otsese ja kaudse täitmise raames Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi temaatilist rahastut, mis kuulub samuti Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi üldise järelevalve- ja hindamismehhanismi alla. Võrreldavate andmete avalikustamise tagamiseks kehtestatakse ühtlustatud vormid ja normid, et koguda toetuslepingute ja rahalist toetust käsitlevate lepingutega toetatavatelt pooltelt näitajaid samas tempos kui eelarve jagatud täitmise korral. Kui liidu toetust antakse eelarve jagatud täitmise kaudu, kohaldatakse järgmisi norme: rahastamine, mida liikmesriigid rakendavad eelarve jagatud täitmise raames, toimub vastavalt normidele, mis on sätestatud 24. juuni 2021. aasta määruses (EL) 2021/1060 (edaspidi „ühissätete määrus“), määruses 2018/2016 (finantsmäärus) ja 7. juuli 2021. aasta määruses (EL) 2021/1147, millega luuakse Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond (AMIFi määrus). Kooskõlas ühissätete määrusega on iga liikmesriik juba kehtestanud oma programmi jaoks haldus- ja kontrollisüsteemi, et tagada järelevalvesüsteemi kvaliteet ja usaldusväärsus. Eelarve jagatud täitmiseks on seega olemas sidus ja tõhus aruandlus-, järelevalve- ja hindamisraamistik. Liikmesriigid peavad looma järelevalvekomitee, milles komisjon võib osaleda nõuandvas rollis. Järelevalvekomiteed vaatavad läbi kõik küsimused, mis mõjutavad programmi eesmärkide saavutamist. Rände ja siseasjade valdkonna fondide puhul esitavad liikmesriigid komisjonile oma iga-aastased tulemusaruanded programmi rakendamise ning vahe-eesmärkide ja eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude kohta. Sellistes aruannetes tuleks välja tuua ka probleemid, mis mõjutavad programmi tulemuslikkust, ning kirjeldada nende lahendamiseks võetud meetmeid.

Frontexi puhul järgitakse ettepaneku järelevalves ja aruandluses põhimõtteid, mis on esitatud Euroopa piiri- ja rannikuvalve määruses[62] ja finantsmääruses,[63] ning kooskõlas detsentraliseeritud asutusi käsitleva ühise lähenemisviisiga. Täpsemalt peab Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet igal aastal saatma komisjonile, Euroopa Parlamendile ja nõukogule ühtse programmdokumendi, milles on esitatud mitmeaastased ja iga-aastased tööprogrammid ning kavandatud vahendid. Dokumendis esitatakse eesmärgid, oodatavad tulemused ja tulemusnäitajad, et jälgida eesmärkide ja tulemuste saavutamist. Frontex peab haldusnõukogule esitama

[62] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2019. aasta määrus (EL) 2019/1896, mis käsitleb Euroopa piiri- ja rannikuvalvet ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1052/2013 ning (EL) 2016/1624.

[63] Europol: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/decision_of_the_europol_management_board_on_the_adoption_of_the_financial_regulation_applicable_to_europol_.pdf.

ka iga-aastase konsolideeritud tegevusaruande. See aruanne sisaldab eelkõige teavet ühtses programmdokumendis sätestatud eesmärkide ja tulemuste saavutamise kohta. Aruanne tuleb saata ka komisjonile, Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

Kontrollistrateegia põhineb finantsmäärusel ja ühissätete määrusel. Temaatilise rahastu raames eelarve otsese ja kaudse täitmise kaudu rakendatava osa puhul arvestatakse haldus- ja kontrollisüsteemi ülesehituses kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku rakendamise käigus saadud kogemusi.

Eelarve jagatud täitmise korral tugineb ühissätete määrus 2014.–2020. aasta programmitöö perioodiks kehtestatud haldus- ja kontrollistrateegiale, ent samas juurutatakse ka mõningaid meetmeid, mille eesmärk on lihtsustada rakendamist ja vähendada kontrollikoormust nii toetusesaajate kui ka liikmesriikide tasandil.

Osa käesolevast ettepanekust rakendatakse Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti eelarve kaudu, kohaldades eelarve kaudset täitmist.

Usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte kohaselt täidetakse Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti eelarvet kooskõlas tulemusliku ja tõhusa sisekontrolliga. Seetõttu on Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet kohustatud rakendama asjakohast kontrollistrateegiat, mis on kontrolliahelasse kuuluvate asjaomaste osalejate vahel kooskõlastatud.

Järelkontrollide puhul kohaldatakse Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti kui detsentraliseeritud asutuse suhtes eelkõige järgmist:

– komisjoni siseauditi talituse korraldatav siseaudit;

– Euroopa Kontrollikoja aastaaruanded, milles esitatakse kinnitav avaldus raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse ning selle aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta;

– iga-aastane eelarve täitmisele heakskiidu andmine Euroopa Parlamendi poolt;

– võimalikud OLAFi juurdlused, mille eesmärk on eelkõige tagada, et asutustele eraldatud vahendeid kasutatakse nõuetekohaselt.

Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti partnerdirektoraadina rakendab rände ja siseasjade peadirektoraat oma detsentraliseeritud asutuste kontrollistrateegiat, et tagada usaldusväärne aruandlus oma iga-aastase tegevusaruande raames. Kuigi detsentraliseeritud asutustel lasub täielik vastutus oma eelarve täitmise eest, vastutab rände ja siseasjade peadirektoraat ELi eelarvepädevate institutsioonide kehtestatud iga-aastaste maksete korrapärase tasumise eest.

Lisaks tagab Euroopa Ombudsman Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ametile täiendava kontrolli- ja aruandlustasandi.

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

Eelarve jagatud täitmise puhul on praeguste programmide rakendamise üldriskid seotud fondi alakasutamisega liikmesriikide poolt ja võimalike vigadega, mis tulenevad haldus- ja kontrollisüsteemide puudustest ja nende eeskirjade keerukusest. Ühissätete määrusega lihtsustatakse õigusraamistikku, ühtlustades eelarve jagatud

täitmise raames rakendatavate erinevate fondide eeskirju ning haldus- ja kontrollisüsteeme. See lihtsustab ka kontrollinõudeid (nt riskipõhine halduskontroll, riiklikel menetlustel põhinev proportsionaalne kontrollikorraldus, audititöö piirangud ajastuse ja/või konkreetsete toimingute suhtes).

Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti täidetava eelarve jaoks on vaja eraldi sisekontrolliraamistikku, mis põhineb Euroopa Komisjoni sisekontrolliraamistikul. Ühtne programmdokument peab sisaldama teavet sisekontrollisüsteemide kohta ning iga-aastane konsolideeritud tegevusaruanne peab sisaldama teavet sisekontrollisüsteemide tõhususe ja tulemuslikkuse, sealhulgas riskihindamise kohta.

Lisaks teevad Frontexi-poolse isikuandmete töötlemise üle järelevalvet Euroopa Andmekaitseinspektor ja Frontexi andmekaitseametnik (sõltumatu funktsioon, mis on otseselt seotud haldusnõukoguga).

Samuti korraldab rände ja siseasjade peadirektoraat Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti partnerpeadirektoraadina iga-aastast riskijuhtimist, et teha kindlaks ametite tegevusega seotud võimalikud suured riskid ja neid hinnata. Oluliseks peetavatest riskidest teatatakse igal aastal rände ja siseasjade peadirektoraadi juhtimiskavas, millele lisatakse leevendusmeetmeid sisaldav tegevuskava.

Operatiivtasandil tehakse kindlaks järgmised riskid:

– liikmesriikide suurenevatest operatiivvajadustest tingitud piiratud tegevusressursid;

– operatiivvajaduste rahuldamiseks piisavate rahaliste vahendite ja inimressursside puudumine.

2.2.3. Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal)

Eelarve jagatud täitmise puhul eeldatakse, et kontrollikulud võivad liikmesriikide jaoks suureneda. Eeldatakse, et liikmesriikide kontrollikulu väheneb veelgi, kui ühissätete määruse eelnõus võetakse kasutusele juhtimise ja kontrollimisega seotud riskipõhine lähenemisviis koos suurenenud ajendiga võtta vastu lihtsustatud kuluvõimalused. Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti kohta esitab komisjon aruande, mis käsitleb kontrollikulude suhet hallatavate vahendite väärtusse. Rände ja siseasjade peadirektoraadi 2023. aasta tegevusaruande kohaselt on see suhe eelarve kaudse täitmise raames volitatud üksuste ja detsentraliseeritud asutuste, sealhulgas Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti puhul 0,08 %.

2.3. Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed

Rände ja siseasjade peadirektoraat jätkab oma pettustevastase võitluse strateegia kohaldamist kooskõlas komisjoni pettustevastase võitluse strateegiaga (CAFS), et tagada muu hulgas oma pettustevastaste sisemeetmete täielik kooskõla CAFSiga ning see, et pettuseriski juhtimine on suunatud pettuseriski valdkondade kindlakstegemisele ja sobivate lahenduste leidmisele.

Seoses eelarve jagatud täitmisega tagavad liikmesriigid komisjonile esitatavates raamatupidamisaruannetes sisalduvate kulude seaduslikkuse ja korrektsuse. Selles kontekstis võtavad liikmesriigid kõik vajalikud meetmed, et eeskirjade eiramist ära hoida, tuvastada ja heastada.

Eelarve kaudse täitmise puhul on pettuse-, korruptsiooni- ja muu ebaseadusliku tegevuse vastase võitlusega seotud meetmed esitatud muu hulgas Euroopa piiri- ja rannikuvalve määruse artiklis 117. Frontex osaleb eelkõige Euroopa Pettustevastase Ameti pettuste ennetamise meetmetes ning teavitab komisjoni viivitamata oletatavatest pettusejuhtumitest ja muudest finantsrikkumistest kooskõlas oma pettusevastase võitluse sisestrateegiaga.

Lisaks on rände ja siseasjade peadirektoraat kui partnerpeadirektoraat töötanud OLAFi esitatud metoodika alusel välja oma pettustevastase võitluse strateegia ja selle rakendanud. Detsentraliseeritud asutused, sealhulgas Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet, kuuluvad strateegia kohaldamisalasse.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Olemasolevad eelarveread

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata [64]	EFTA riigid[65]	Kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid[66]	Muud kolmandad riigid	Muu sihtotstarbeline tulu
4	10 01 01 00	Liigendatud/liigendamata	EI	EI	EI	EI
4	10 02 01 00	Liigendatud/liigendamata	EI	EI	EI	EI
4	11 10 01 00	Liigendatud/liigendamata	EI	EI	EI	EI

64 Liigendatud = liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.

65 EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

66 Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaadid.

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

– ☐ Ettepanek/algatus ei nõua tegevusassigneeringute kasutamist

– ☒ Ettepanek/algatus nõuab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.1.1. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik		4				
Rände ja siseasjade peadirektoraat			Aasta **2025**	Aasta **2026**	Aasta **2027**	**Mitmeaastane finantsraamistik 2021–2027 KOKKU**
Tegevusassigneeringud						
10 02 01 00	Kulukohustused	(1a)	0,000	75,044	122,240	**197,284**
	Maksed	(2a)	0,000	8,005	8,514	**16,519**
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud						
10 01 01 00		3)	**0,000**	**0,832**	**1,610**	**2,442**
Rände ja siseasjade peadirektoraadi assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 1a + 1b + 3	**0,000**	**75,876**	**123,850**	**199,726**
	Maksed	= 2a + 2b + 3	**0,000**	**8,837**	**10,124**	**18,961**

Asutus: Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex)	Aasta **2025**	Aasta **2026**	Aasta **2027**	**2021–2027 KOKKU**
Eelarverida: 11 10 01 00 / ELi eelarvest asutusele antav toetus	0,148	0,599	1,124	1,871

Tehakse ettepanek suurendada vajaduse korral Frontexi tagasisaatmise valdkonna eelarvet 2025., 2026. ja 2027. aastal, eraldades Frontexi eelarvest vahendeid sõltuvalt tegelikest eelarvekuludest. Sisemise ümberpaigutamise võib kompenseerida, vähendades Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi järgmise programmi rahastamispaketti / eelarverida 10 02 01 00 / aastatel 2025–2027.

			Aasta	Aasta	Aasta	**Mitmeaastane finantsraamistik 2021–2027 KOKKU**
			2025	**2026**	**2027**	
Tegevusassigneeringud KOKKU (sealhulgas detsentraliseeritud asutusele ette nähtud toetus)	Kulukohustused	(4)	0,148	75,643	123,364	**199,155**
	Maksed	(5)	0,148	8,604	9,637	**18,390**
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU		(6)	0,000	0,832	1,610	**2,442**
Mitmeaastase finantsraamistiku **RUBRIIGI 4**	Kulukohustused	= 4 + 6	**0,148**	**76,475**	**124,974**	**201,597**
assigneeringud KOKKU	Maksed	= 5 + 6	**0,148**	**9,436**	**11,247**	**20,832**
Mitmeaastase finantsraamistiku **RUBRIIKIDE 1–6**	Kulukohustused	= 4 + 6	**0,148**	**76,475**	**124,974**	**201,597**
assigneeringud KOKKU (võrdlussumma)	Maksed	= 5 + 6	**0,148**	**9,436**	**11,247**	**20,832**

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	**7**	„Halduskulud“			
Rände ja siseasjade peadirektoraat		Aasta	Aasta	Aasta	**Mitmeaastane**

		2025	**2026**	**2027**	**finantsraamistik 2021–2027 KOKKU**
Personalikulud		0,958	1,146	1,334	**3,438**
Muud halduskulud		0,000	0,000	0,000	**0,000**
Rände- ja siseasjade peadirektoraat KOKKU	Assigneeringud	**0,958**	**1,146**	**1,334**	**3,438**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	**0,958**	**1,146**	**1,334**	**3,438**

		Aasta **2025**	Aasta **2026**	Aasta **2027**	**Mitmeaastane finantsraamistik 2021–2027 KOKKU**
Mitmeaastase finantsraamistiku **RUBRIIKIDE 1–7**	Kulukohustused	**1,106**	**77,621**	**126,308**	**205,035**
assigneeringud KOKKU	Maksed	**1,106**	**10,582**	**12,581**	**24,270**

3.2.2. Hinnanguline tegevusassigneeringutest rahastatav väljund (not to be completed for decentralised agencies)

kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Märkige eesmärgid ja väljundid			**Aasta**		**Aasta**		**Aasta**		**2021–2027 2021–2027 KOKKU**	
ò			**2025**		**2026**		**2027**			
	VÄLJUNDID									
	Väljundi liik	Keskmine kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu
ERIEESMÄRK nr 1: tugevdada ***Euroopa mõõdet tagasisaatmiste haldamisel ning lihtsustada tagasisaatmisprotsessi ja suurendada selle tulemuslikkust***										
– Kehtestada Euroopa tagasisaatmiskorralduse ühtne vorm						0,087			**0**	**0,087**
– Kehtestada tagasivõtutaotluse standardvorm						0,087				**0,087**
Erieesmärk nr 1 kokku			**0**	**0,000**	**0**	**0,174**	**0**	**0,000**	**0**	**0,174**
ERIEESMÄRK nr 2: tagasisaatmismenetluse ühtlustamine										
– Sunniviisiliste tagasipöördumiste arvu suurenemine						17,070		34,140	**0**	**51,210**
Erieesmärk nr 2 kokku			**0**	**0,000**	**0**	**17,070**	**0**	**34,140**	**0**	**51,210**
ERIEESMÄRK nr 3: tagasipöördujatega koostöö stimuleerimine										

– Vabatahtliku tagasipöördumise stiimulid				2,800		5,600	**0**	**8,400**
– Kinnipidamissuutlikkus				55,000		82,500	**0**	**137,500**
Erieesmärk nr 3 kokku	**0**	**0,000**	**0**	**57,800**	**0**	**88,100**	**0**	**145,900**
KOKKU	**0**	**0,000**	**0**	**75,044**	**0**	**122,240**	**0**	**197,284**

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

– ☐ Ettepanek/algatus ei nõua haldusassigneeringute kasutamist

– ☒ Ettepanek/algatus nõuab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.3.1. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud

HEAKSKIIDETUD EELARVE	Aasta **2025**	Aasta **2026**	Aasta **2027**	**2021–2027 KOKKU**
RUBRIIK 7				
Personalikulud	0,958	1,146	1,334	**3,438**
Muud halduskulud	0,000	0,000	0,000	**0,000**
RUBRIIK 7 kokku	**0,958**	**1,146**	**1,334**	**3,438**
RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud				
Personalikulud	0,000	0,805	1,610	**2,415**
Muud halduskulud	0,000	0,027	0,000	**0,027**
RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud kokku	**0,000**	**0,832**	**1,610**	**2,442**
2021–2027	**0,958**	**1,978**	**2,944**	**5,880**

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse assigneeringutest, mille asjaomane peadirektoraat on kõnealuse meetme haldamiseks juba andnud, ja/või peadirektoraadi sees ümberpaigutatud assigneeringutest, mida vajaduse korral võidakse täiendada nendest lisaassigneeringutest, mis haldavale peadirektoraadile eraldatakse iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

3.2.4. Hinnanguline personalivajadus

– ☐ Ettepanek/algatus ei nõua personali kasutamist

– ☒ Ettepanek/algatus nõuab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.4.1. Rahastatakse heakskiidetud eelarvest

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina[67]

HEAKSKIIDETUD EELARVE	Aasta **2025**	Aasta **2026**	Aasta **2027**
• Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)			
20 01 02 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)	4	5	6
20 01 02 03 (ELi delegatsioonides)	0	0	0
01 01 01 01 (kaudne teadustegevus)	0	0	0
01 01 01 11 (otsene teadustegevus)	0	0	0
Muud eelarveread (märkige)	0	0	0
• Koosseisuväline personal (täistööaja ekvivalendina)			

[67] Please specify below the table how many FTEs within the number indicated are already assigned to the management of the action and/or can be redeployed within your DG and what are your net needs.

20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid)		2	2	2
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja noored eksperdid ELi delegatsioonides)		0	0	0
Haldustoetuse eelarverida [XX.01.YY.YY]	- peakorteris	0	0	0
	- ELi delegatsioonides	0	5	10
01 01 01 02 (lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid kaudse teadustegevuse valdkonnas)		0	0	0
01 01 01 12 (lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid otsese teadustegevuse valdkonnas)		0	0	0
Muud eelarveread (märkige) - Rubriik 7		0	0	0
Muud eelarveread (märkige) - Rubriigist 7 välja jäävad kulud		0	0	0
KOKKU		**6**	**12**	**18**

Algatuse jaoks vajalikud inimressursid hõlmavad 6 AD ametnikku ja 12 koosseisuvälisest töötajat (10 lepingulist töötajat ja 2 riikide lähetatud eksperti).

Praegu töötab rände ja siseasjade peadirektoraadis tagasisaatmisküsimusi käsitleva seadusandliku ettepaneku kallal 4 AD ametnikku ja 2 koosseisuvälist töötajat (lähetatud riiklikku eksperti, täistööajale taandatud töötajad). Nagu rände ja siseasjade peadirektoraadi 2026. aasta eelarveprojekti kohta esitatud teabes juba mainitud ja selgitatud, on vaja veel 3 AD ametnikku läbirääkimiste jätkamiseks ja asjaomase uue algatuse elluviimiseks ning tagasisaatmise, tagasivõtu ja taasintegreerimise protsessi digitaliseerimise tulevase uue ökosüsteemi edasiarendamiseks. 2026. aasta eelarveprojektis taotletud kolmest AD ametnikust kaks on vajalikud selleks, et toetada enne määruse jõustumist peetavaid läbirääkimisi / tehtavaid ettevalmistusi, koostada rakendusakte / delegeeritud õigusakte, ning neid on mainitud käesoleva ettepaneku finants- ja digiaruandes. Rände ja siseasjade peadirektoraat selgitas oma ettepanekus, miks sisemised ümberpaigutamised ei ole praegu teostatavad (rände ja siseasjade peadirektoraat on neid juba võimalikult palju rakendanud, et viia prioriteedid kooskõlla teiste töövaldkondade jaoks vajaliku personaliga). Käesolevas ettepanekus nõutakse ka 10 lepingulise töötaja paigutamist ELi delegatsioonidesse kolmandates riikides – seda ei ole rände ja siseasjade peadirektoraadis ümberpaigutamiste teel võimalik saavutada ning nad tuleb lisaks iga-aastasele töötajate eraldamisele eraldada rände ja siseasjade peadirektoraadile.

Ettepaneku rakendamiseks vajatav personal (täistööaja ekvivalendina)

	Komisjoni talituste olemasolev personal	**Lisapersonal***			
		Rahastatakse rubriigist 7 või teadusuuringute eelarveridadelt	**Rahastatakse BA ridadelt**	**Rahastatakse tasudest**	**Erandkorras komisjoni ümberpaigutamisreservist pärast üldjuhatuse suunist***
Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad	4		ei kohaldata		2
Koosseisuväline personal (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)	2		10 lepinguli st töötajat		

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	– 2 töötajat: Euroopa Parlamendis ja nõukogus seadusandliku ettepaneku üle peetavate läbirääkimiste toetamine – 1 töötaja: delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide koostamine ning läbirääkimised – 2 töötajat: liikmesriikide ja Frontexi toetamine rakendamisel – 1 töötaja: käsiraamatu koostamine
Koosseisuvälised töötajad	– 1 riikide lähetatud ekspert: Euroopa Parlamendis ja nõukogus seadusandliku ettepaneku üle peetavate läbirääkimiste toetamine – 1 riikide lähetatud ekspert: delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide koostamine ning läbirääkimised, käsiraamatu koostamine ning liikmesriikide ja Frontexi toetamine rakendamisel – 10 lepingulist töötajat: liikmesriikide ja Frontexi toetamine tagasivõtmise rakendamisel kolmandates riikides

3.2.5. Hinnanguline mõju digitehnoloogiaga seotud investeeringutele – ülevaade

Compulsory: the best estimate of the digital technology-related investments entailed by the proposal/initiative should be included in the table below.

Exceptionally, when required for the implementation of the proposal/initiative, the appropriations under Heading 7 should be presented in the designated line.

The appropriations under Headings 1-6 should be reflected as "Policy IT expenditure on operational programmes". This expenditure refers to the operational budget to be used to re-use/ buy/ develop IT platforms/ tools directly linked to the implementation of the initiative and their associated investments (e.g. licences, studies, data storage etc). The information provided in this table should be consistent with details presented under Section 4 "Digital dimensions".

Digi- ja IT-assigneeringud KOKKU	Aasta **2024**	Aasta **2025**	Aasta **2026**	Aasta **2027**	**Mitmeaastane finantsraamistik 2021–2027 KOKKU**
RUBRIIK 7					
Institutsiooni tasandi IT-kulud	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
RUBRIIK 7 kokku	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**
RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud					
Poliitikavaldkondade IT-kulud rakenduskavadele	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud kokku	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**
KOKKU	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**

3.2.6. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

Ettepanek/algatus:

– ☒ on täielikult rahastatav mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi sisese vahendite ümberpaigutamise kaudu

Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondist ning Frontexist kaetavaid kulusid rahastatakse kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku raames.

– ☐ tingib mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi mittesihtotstarbelise varu ja/või mitmeaastase finantsraamistiku määruses sätestatud erivahendite kasutuselevõtu

Explain what is required, specifying the headings and budget lines concerned, the corresponding amounts, and the instruments proposed to be used.

– ☐ nõuab mitmeaastase finantsraamistiku muutmist

Explain what is required, specifying the headings and budget lines concerned and the corresponding amounts.

3.2.7. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

– ☒ ei näe ette kolmandate isikute poolset kaasrahastamist

– ☐ näeb ette kolmandate isikute poolse kaasrahastuse, mille hinnanguline summa on järgmine:

assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta **2024**	Aasta **2025**	Aasta **2026**	Aasta **2027**	Kokku
Nimetage kaasrahastav asutus					
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU					

3.2.8 Detsentraliseeritud asutuse hinnanguline personali- ja assigneeringute vajadus

Personalivajadus (täistööaja ekvivalendina)

Asutus: Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex)	Aasta **2025**	Aasta **2026**	Aasta **2027**
Ajutised töötajad (AD palgaastmed)	2	4	7
Ajutised töötajad (AST palgaastmed)	0	1	1
Ajutised töötajad (AD + AST) kokku	*2*	*5*	*8*
Lepingulised töötajad	0	1	1
Riikide lähetatud eksperdid	0	1	2
Lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid kokku	*0*	*2*	*3*
Töötajad KOKKU	**2**	**7**	**11**

ELi eelarvest ette nähtud toetusest kaetavad assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Asutus: Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex)	Aasta **2025**	Aasta **2026**	Aasta **2027**	**2021–2027 KOKKU**
Jaotis 1: personalikulud	0,148	0,599	1,124	**1,871**
Jaotis 2: taristu- ja tegevuskulud				**0,000**
Jaotis 3: tegevuskulud				**0,000**
ELi eelarvest kaetavad assigneeringud KOKKU	**0,148**	**0,599**	**1,124**	**1,871**

Detsentraliseeritud asutuse personali- ja assigneeringute (miljonites eurodes) vajadus ettepaneku/algatuse rakendamiseks – ülevaade

Asutus: Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex)	Aasta **2025**	Aasta **2026**	Aasta **2027**	**2021–2027 KOKKU**
Ajutised töötajad (AD + AST)	**2**	**5**	**8**	
Lepingulised töötajad	**0**	**1**	**1**	
Riikide lähetatud eksperdid	**0**	**1**	**2**	

Töötajad kokku	**2**	**7**	**11**	
ELi eelarvest kaetavad assigneeringud	0,148	0,599	1,124	**1,871**
Tasudest kaetavad assigneeringud	0,000	0,000	0,000	**0,000**
Kaasrahastatavad assigneeringud (vajaduse korral)	0,000	0,000	0,000	**0,000**
Assigneeringud KOKKU	**0,148**	**0,599**	**1,124**	**1,871**

Tehakse ettepanek suurendada vajaduse korral Frontexi tagasisaatmise valdkonna eelarvet 2025., 2026. ja 2027. aastal, eraldades Frontexi eelarvest vahendeid sõltuvalt tegelikest eelarvekuludest. Pärast 2027. aastat toimuv rahastamine otsustatakse järgmise mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavate läbirääkimiste käigus.

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

– ☒ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele

– ☐ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:

  – ☐ omavahenditele

  – ☐ muudele tuludele

  – ☐ märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida	Jooksval eelarveaastal kättesaadavad assigneeringud	Ettepaneku/algatuse mõju[68]			
		Aasta **2024**	Aasta **2025**	Aasta **2026**	Aasta **2027**
Artikkel ….					

Sihtotstarbeliste tulude puhul märkige, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

[…]

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave).

[…]

4. DIGIMÕÕDE

4.1. Diginõuded

Algatus on tihedalt seotud veel ühe eraldiseisva tulevase algatusega, mis käsitleb üksikjuhtumite haldamise digitaliseerimist tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise valdkonnas (uus ühine lähenemisviis tagasisaatmise suhtes). Asjaomases eraldiseisvas tulevases algatuses käsitletakse põhjalikult käesoleva algatusega kehtestatud protsesside digitaliseerimist.

[68] Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral tuleb märkida netosummad, st brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.

Viide nõudele	**Nõude kirjeldus**	**Nõudest mõjutatud või sellega seotud osaleja(d)**	**Kõrgetasemelised protsessid**	**Kategooriad**
Artikli 42 lõike 1 punkt d	Liidu ühine tagasisaatmissüsteem peab hõlmama digisüsteeme kolmandate riikide kodanike tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise haldamiseks.	Liikmesriigid	Digisüsteemide väljatöötamine	Digilahendus
Artikli 7 lõige 7	Kohustus teha Schengeni infosüsteemis kättesaadavaks Euroopa tagasisaatmiskorraldus, mis sisaldab tagasisaatmisotsuse põhielemente.	Liikmesriigid	Andmete salvestamine	Andmed
Artikli 21 lõige 5	Liikmesriigid peavad riigisiseses õiguses kehtestama kolmandate riikide kodanikega suhtluse jaoks teabevahetusmeetodi ja tähtaja, mille puhul loetakse, et kolmanda riigi kodanik on teate kätte saanud ja on sellest teavitatud, või kasutama sellise teabevahetuse jaoks ELi väljatöötatud ja/või toetatavaid digisüsteeme.	Liikmesriigid	Teavitamine	Andmed
Artikli 36 lõige 4	Asjaomane pädev asutus peab Schengeni infosüsteemi laadima üles teabe kodakondsuse kinnitamise taotluse tulemuse ja saadud reisidokumendi kohta. Selline teave ja reisidokument tuleb taotluse korral teha kättesaadavaks teiste liikmesriikide pädevatele asutustele.	Liikmesriigid	Andmete salvestamine	Andmed

4.2. Andmed

Andmete liik	Viide nõudele (nõuetele)	Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui see on asjakohane)
Andmed, mis on vajalikud käesoleva algatuse rakendamiseks eesmärgiga luua ELi ühine süsteem ELis ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks.	Artikli 42 lõike 1 punkt d	Ei kohaldata
Ühtne vorm tagasisaatmise jaoks, mis sisaldab tagasisaatmisotsuse põhielemente (Euroopa tagasisaatmiskorraldus).	Artikli 7 lõige 7	Ei kohaldata
Pädevate asutuste ja kolmandate riikide kodanike vahel edastatavad andmed.	Artikli 21 lõige 5	Ei kohaldata
Kodakondsuse kinnitamise taotluse tulemust ja reisidokumenti käsitlev teave.	Artikli 36 lõige 4	Ei kohaldata

Kooskõla Euroopa andmestrateegiaga

Arvestades töödeldavate andmete liiki ja asjaolu, et asjakohaseid andmeid töödeldakse väga konkreetsetel eesmärkidel, on kavandatud algatusel väga piiratud tähtsus seoses eesmärgiga saavutada tõeline andmete ühtne turg, mis on Euroopa andmestrateegia põhieesmärk.

Kooskõla Euroopa andmestrateegiaga

Arvestades töödeldavate andmete liiki ja asjaolu, et asjakohaseid andmeid töödeldakse väga konkreetsetel eesmärkidel, on kavandatud algatusel väga piiratud tähtsus seoses eesmärgiga saavutada tõeline andmete ühtne turg, mis on Euroopa andmestrateegia põhieesmärk.

Kooskõla ühekordsuse põhimõttega

Ühekordsuse põhimõtet võetakse arvesse eraldi algatuse raames, mis käsitleb üksikjuhtumite haldamise digitaliseerimist tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise valdkonnas. Eraldi algatuses käsitletakse usaldusväärse ja üksikasjaliku statistika koostamise automatiseerimise küsimust poliitikakujundamise parandamise eesmärgil. Samuti käsitletakse selles tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise valdkonna olemasolevate ja tulevaste digisüsteemide koostalitlusvõime küsimust.

Andmevood

Andmete liik	Viide (viited) nõudele (nõuetele)	Osaleja, kes andmed esitab	Osaleja, kes andmed saab	Andmevahetuse ajend	Sagedus (kui see on asjakohane)

Andmed, mis on vajalikud käesoleva algatuse rakendamiseks eesmärgiga liidu ühine süsteem ELis ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks.	Artikli 42 lõike 1 punkt d	Liikmesriigid	Liikmesriigid	Menetlusnõuete järgimise kohustus	Ei kohaldata
Ühtne vorm tagasisaatmise jaoks, mis sisaldab tagasisaatmisotsuse põhielemente (Euroopa tagasisaatmiskorraldus).	Artikli 7 lõige 7	Liikmesriigid Schengeni infosüsteemi kaudu.	Liikmesriigid Schengeni infosüsteemi kaudu.	Menetlusnõuete järgimise kohustus	Ei kohaldata
Pädevate asutuste ja kolmandate riikide kodanike vahel edastatavad andmed.	Artikli 21 lõige 5	Liikmesriigid	Kolmandate riikide kodanikud	Teabevahetuse vajadus kolmandate riikide kodanikega	Ei kohaldata
Kodakondsuse kinnitamise taotluse tulemust ja reisidokumenti käsitlev teave.	Artikli 36 lõige 4	Liikmesriigid Schengeni infosüsteemi kaudu.	Liikmesriigid Schengeni infosüsteemi kaudu.	Menetlusnõuete järgimise kohustus	Ei kohaldata

4.3. Digilahendused

Digilahendus	Viide (viited) nõudele (nõuetele)	Peamised volitatud funktsioonid	Vastutav asutus	Kuidas on arvesse võetud juurdepääsetavust?	Kuidas on arvesse võetud korduvkasutatavust?	Tehisintellektitehnoloogia kasutamine (kui see on asjakohane)
Digisüsteemid kolmandate riikide kodanike tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise haldamiseks.	Artikli 42 lõike 1 punkt d	Sellised süsteemid peaksid haldama kolmandate riikide kodanike tagasisaatmist, tagasivõtmist ja taasintegreerimist.	Liikmesriigid	Sellised süsteemid peaksid olema liikmesriikide pädevatele asutustele juurdepääset avad.	Andmete jagamist ja taaskasutamist kirjeldatakse üksikasjalikult eraldi algatuses, mis käsitleb üksikjuhtumite haldamise digitaliseerimist tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise valdkonnas.	Ei kohaldata

Digisüsteemid kolmandate riikide kodanike tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise haldamiseks.

Digi- ja/või valdkondlik poliitika (kui see on asjakohane)	Selgitus selle kohta, kuidas see on kooskõlas
Tehisintellektimäärus	Ei kohaldata – vajaduse korral esitatakse selgitus eraldi algatuses, mis käsitleb üksikjuhtumite haldamise digitaliseerimist tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise valdkonnas.
ELi küberturvalisuse raamistik	Ei kohaldata – vajaduse korral esitatakse selgitus eraldi algatuses, mis käsitleb üksikjuhtumite haldamise digitaliseerimist tagasisaatmise, tagasivõtmise ja

	taasintegreerimise valdkonnas.
eIDAS	Ei kohaldata – vajaduse korral esitatakse selgitus eraldi algatuses, mis käsitleb üksikjuhtumite haldamise digitaliseerimist tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise valdkonnas.
Ühtne digivärav ja siseturu infosüsteem	Ei kohaldata – vajaduse korral esitatakse selgitus eraldi algatuses, mis käsitleb üksikjuhtumite haldamise digitaliseerimist tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise valdkonnas.
Muu	Ei kohaldata – vajaduse korral esitatakse selgitus eraldi algatuses, mis käsitleb üksikjuhtumite haldamise digitaliseerimist tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise valdkonnas.

4.4. Koostalitlusvõime hindamine

Digitaalne avalik teenus või digitaalsete avalike teenuste kategooria	**Kirjeldus**	**Viide (viited) nõudele (nõuetele)**	**Koostalitleva Euroopa lahendus(ed) (EI OLE KOHALDATAV)**	**Muu(d) koostalitluslahendus(ed)**
Immigratsiooniasutused	Pädevad asutused, kes vastutavad tagasisaatmist käsitlevate normide täitmise tagamise eest.	Artikli 42 lõike 1 punkt d, artikli 7 lõige 7, artikli 21 lõige 5, artikli 36 lõige 4	Ei kohaldata	Käesolevas algatuses viidatud üksikjuhtumite haldamise digisüsteemi koostalitlusvõimet kirjeldatakse üksikasjalikult eraldi algatuses, mis käsitleb üksikjuhtumite haldamise digitaliseerimist tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise valdkonnas.

Avalikud digiteenused #1: digisüsteemid kolmandate riikide kodanike tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise haldamiseks.

Hindamine	Meede (meetmed)	Võimalikud allesjäänud tõkked (kui see on asjakohane)
Kooskõla kehtivate digi- ja valdkondlike poliitikameetmetega. Käesoleva s algatuses viidatud üksikjuhtumite haldamise digisüsteemi koostalitlusvõimet käsitletakse eraldi algatuses, mis puudutab digitaliseerimist tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise valdkonnas.	Ei kohaldata	Ei kohaldata
Korralduslikud meetmed avalike digiteenuste sujuvaks piiriüleseks osutamiseks. Käesolevas algatuses viidatudüksikjuhtumite haldamise digisüsteemi haldamist käsitletakse eraldi algatuses, mis puudutab digitaliseerimist tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise valdkonnas.	Ei kohaldata	Ei kohaldata
Meetmed, mida võetakse andmete ühise tõlgendamise tagamiseks. Käesolevas algatuses viidatud üksikjuhtumite haldamise digisüsteemis töödeldavate andmete jagamist ja taaskasutamist käsitletakse eraldi algatuses, mis puudutab digitaliseerimist tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise valdkonnas.	Ei kohaldata	Ei kohaldata
Ühiselt kokku lepitud avalike tehniliste kirjelduste ja standardite kasutamine.	Ei kohaldata	Ei kohaldata

4.5. Digimõõtme rakendamist toetavad meetmed

Komisjoni ja teiste osalejate (nt ELi asutused) rolli käsitletakse eraldi algatuses, mis puudutab digitaliseerimist tagasisaatmise, tagasivõtmise ja taasintegreerimise valdkonnas.